

BOGDANIA

Revistă de creație și cultură

Anul IX / Nr. 87-88/ 2021

Lunile: septembrie-octombrie 2021

Cuprins

1. Ionel Marin: Editorial – *Despre educație, libertate și armonie socială* – 3
2. Declarația Congresului studențesc aniversar din 16 august 2021 – 5
3. Corneliu Cristescu: Mari domnitori ai neamului românesc - Mihai Viteazul, Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei – 8
4. Ben Todică: Eseul „Nu e vântul, sunt obstacolele” – 19
5. Andrei Breabăn: D. Cantemir - deschizător de drumuri în cultura română și mondială – 24
6. Beatrice Alexandra Kiseleff: Picătura de limba română – 28
7. Pledoarie pentru excelență în cultură: Mircea Eugen ȘELARIU, de Fl. Smarandache – 29
8. Ionel Marin: Im memoriam: Florin Muscalu – 30
9. Dan Gîju: Im memoriam: Constantin Ion Brătianu – 32
10. Ionuț Țene: Este ceva nou posibil în poezie? /35
11. Poezii de: Titina-Nica Țene, George Bacovia, Cezar Ivănescu și Florin Muscalu – 38
12. Medalion liric: C.P. Bălan, Al Florin Țene, Nicolae Vasile, Ionel Marin, Virgil Ciucă, Irina Lucia Mihalca, Vasile Luca, Andrei Breabăn, Mihai Merticaru, Liviu Zănefirescu, Ovidiu Țuțuianu, Angela-Melania Cristea, Marilena Dumitrescu, Liliana Popa, Dan Florică, Vasile Groza, N. Doftoreanu, Mircea Dorin Istrate, Mihaela Mircea, G. Petrovai – 41
13. Florentin Smarandache: AF(L) ORISME – 54
14. Mihail Grănescu: „Ceaiul de mușetel” – 55
15. Năstase Marin: „Cât îi drumul de lung” – 56
16. Debut literar: Gabriela Dancu; Roșca Lucian Andrei – 60
17. Cronici literare, recenzii, comentarii semnate de scriitorii: Voichița T. Macovei, Cleopatra Luca, Geo Călugăru, Dan Florică, Vasile Filip, Mihai Valentin Gheorghiu – 63
18. Din creațiile tinerilor premiați la *Festivalul-concurs de creație literară Bogdania*: Vișan Raluca Marieta, Harag Georgiana, Iftime Daniil Constantin – 75
19. Maria Filipoiu: Caloianul – 78
20. Andrei Breabăn: Putna la aniversare – 80
21. Evenimente cultural-artistice:
 - *„Muzeul viu al tradițiilor surăiene” – 82
 - *Întâlnirea de suflet de la Cenaclul Literar ing. din București – 86
 - *Zilele satului Vrancean – 87
 - *Proiectul cultural „Eminescu, un vis în așteptare” – 88
22. Semnal editorial – 89

Coperta: Universitatea din București

Revista BOGDANIA, revistă de creație și cultură este fondată și editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Apare o dată la două luni.
ISSN 2343-8061; ISSN-L 2343-8061

REDACȚIA REVISTEI BOGDANIA

Ionel N. MARIN

(Președinte Asociația cultural-umanitară Bogdania)

Redactor șef

Editor senior: Nicolae Vasile

Redactori: Vasile Groza, Geo Călugăru, Ben Todică, **Michaela Al. Orescu**, Adrian Nicolae Popescu, Maria Filipoiu, Corneliu Cristescu, Simona Mateev

Secretar de redacție: Corina MARIN

Membri de onoare:

Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (SUA) - cercetător științific, matematician, scriitor, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA) - membru titular USR și al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe; pictor, sculptor.
ALEXANDRU FLORIN ȚENE - președintele național al Ligii Scriitorilor Români, membru UZPR și al Academiei Americano-Române de Arte și Științe.
GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacției: Focșani, Strada

Contemporanul nr. 28, cod 620065, jud. Vrancea

Telefon mobil: **0752862369**.

Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail:

ionelmarin55@gmail.com

În numele libertății de exprimare, autorii răspund în mod direct, conform legilor în vigoare, de conținutul materialelor publicate. Textele nu se înapoiază.

Vă așteptăm alături de noi!

Revista Bogdania tipărită, cost 20 lei (inclusiv cu taxele poștale)

În realizarea proiectelor culturale și umanitare ale Asociației Bogdania, avem nevoie și de sprijin financiar. Vă rugăm direcționați 2% în contul Asociației. Datele de identificare ale Asociației Cultural-umanitare Bogdania, sunt:

RO11BRMA0999100047750380, în RON;

Banca Românească, Filiala Focșani, județul Vrancea;
CIF (cod înregistrare fiscală) - 29080784.

Revista Nr. 87-88, septembrie-octombrie 2021

Editorial**Ionel MARIN****Despre educație, libertate și armonie socială**

Fiecare dintre noi este unicat și numai din iubire ne naștem, creștem și ne bucurăm de florii formidabili ai vieții. Vreau, vrem să trăim într-o lume normală în care valoarea, adevărul, siguranța, bunul simț să fie respectate și în care să fie pace, echilibrul și armonie socială. Trebuie în fiecare clipă să dovedim că suntem oameni, ființe responsabile de propria viață și de viitorul nostru. Omul, mărgăritar al lumii, este singura ființă, conștientă de Sine, care cugetă și doar îmbrăcat în haina luminii, descătușat de răutate și frică, înfloarește și produce bucurie semenilor și lumii. Fiecare dintre noi, aparținem unui popor, unei Patrii în care ne naștem și pe care suntem datori a o ajuta, prețui, iubi și transmite urmașilor și mai înfloritoare. Și noi avem o istorie și o cultură bogată. Mai ales în această perioadă fiecare ne întrebăm „ce este viața” sau „care este sensul vieții”, „de ce suntem aici”, „care este scopul existenței noastre pe Pământ”? și multe altele legate de existența noastră. De-a lungul istoriei s-au dat numeroase răspunsuri filosofice, științifice, teologice, culturale și metafizice. Ce este viața? Se tot spune că viața este: „Un vis scurt și frumos care durează o clipă”.

Viața este o bătălie permanentă cu noi înșine de a fi mai buni, de a lăsa o urmă, semne posterității. Fără educație, bun simț, cultură, credință, nu vom înțelege sau contribui major la realizarea unui viitor bun în care adevărul, armonia și fericirea să fie elemente definitorii și în folosul tuturor. Trăim vremuri tulburi și dificile și doar conștienți, responsabili și solidari la bine vom reuși să înfrângem multiplele crize, în primul rând criza

medicală, distrugerea dușmanului invizibil, perfid și care poate lăsa sechele pe timp mai îndelungat. Carantinarea, izolarea la domiciliu sunt situații care produc disconfort cotidian, neplăceri și un stres imens, însăși democrația este în pericol. Protagoras afirma: „Omul este măsura tuturor lucrurilor”. „Nu putem să învingem pandemia prin discriminare”! Dar prin ce? Prin educație, explicație logică și conștientizare că trebuie să se vaccineze. Conștientizarea trebuie să ducă nu la vaccinare, respectiv la omul sănătos, ci la boală. Ea este cauza vaccinării. Soluția este știința, medicina, să facă un vaccin mai bun, vaccin performant, de încredere pentru toată lumea. De ce să vaccinezi omul sănătos? Discriminarea produce dezechilibre, suferințe inutile și tulbură armonia socială. Poporul român, popoarele lumii vor ieși și mai puternice, vor învăța lecția conviețuirii pașnice, a respectării și înținerii reciproce. Cu certitudine vom reuși să ieșim învingători și din aceste mari încercări, încercări valabile pentru întreaga planetă. Orice formă de dictatură și de totalitarism reduce din frumusețea vieții și nu poate asigura bunăstarea și siguranța socială. Din nefericire asistăm neputincioși la sărăcirea satelor, la depopularea orașelor și nu am reușit să oprim declinul demografic, reîntoarcerea românilor din străinătate, să muncească și să renască în glia părintească. Avem nevoie mai mult ca oricând de o educație sănătoasă, de educație patriotică. Și pentru aceasta trebuie să fim educați, pregătiți în a pune zilnic, temelie, bunei conviețuirii și respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Averea cea mai de preț a omului este viața, sănătatea și libertatea. Mircea Eliade: „A fi liber înseamnă înainte de orice a fi responsabil față de tine însuși.” și că „Libertatea absolută se câștigă prin dragoste. Căci doar dragostea îl eliberează pe om de natura sa.”

Petre Țuțea avertiza necredinciosul trufaș asupra pericolului ce-l pândeste, printr-o memorabilă frază: „Fără Dumnezeu, fără credință omul devine un animal rațional, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri”! Doar Adevărul „ne va face liberi”.

Dragostea, iubirea sunt elementele, condimentele esențiale ale vieții. Să prețuim și să iubim, necondiționat și cu toată ființa, România!

Articolul 16 din Declarația Universală a Drepturilor Omului afirmă: „Cu începere de la

împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie. Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului".

Copiii sunt comorile noastre, prin ei putem atinge cerul și împreună cu tinerii constituie baza viitorului unei țări. Fără educație serioasă, credință vie și cultură autentică o națiune nu progresa și nu poate realiza un viitor strălucit în hotarele proprii.

Deci fără școală nu vom avea și viitor. Am moștenit de la părinți o Limbă frumoasă, o sfântă vatră, o istorie glorioasă. De aceea și noi avem datoria să lăsăm copiilor noștri o țară bogată, liberă și prosperă.

Acad. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, afirmă: „Educația serioasă trebuie să-i dea oricărui individ capacitatea de a distinge între valorile artistice perene și prejudecățile politice.

Iar aici, studiul istoriei – dacă s-ar mai face sistematic, dar nu se mai face – ar fi suficient ca să sădească în mintea copiilor și adolescenților un adevăr elementar cândva: orice epocă istorică trebuie receptată prin prisma valorilor contemporane ei. Din păcate, este o tendință foarte clară de dezumanizare, de pierdere a esenței umane. Prin educație, oamenii și popoarele dobândesc cultură. Un popor fără cultură este un popor foarte ușor de manipulat.

Îndobitocirea se realizează prin aceste forme, în care oamenii învață numai ceea ce li se spune, merg pe minima rezistență, nu mai citesc cu ochii și cu mințile lor, nu mai au puterea să decanteze lucrurile, preiau de-a gata tot ceea ce li se oferă, se gândesc la viața simplă pe care o duc, în primul rând la nevoile materiale, și nu mai au timp pentru minte și suflet.

Fără cultură generală, dispare și o capacitate extraordinară de importanță pentru un om, capacitatea de a discerne și de a compara, care te ajută să iei decizia cea mai bună. Ideea asta de a face totul online ne conduce la un fel de mecanism al gândirii noastre. Generațiile mai tinere, și nu este vina lor, nu gândesc decât dacă apasă tastatura. Cuvântul acesta „îndobitocire” este un cuvânt șocant, dar până la urmă exprimă în mare măsură o realitate dureroasă spre care tindem”. Unii spun și fără temei că nu avem modele în învățământ. Am uitat de unul dintre

reformatorii învățământului **Spiru Haret** care a deschis drumul spre România modernă. Prin faptele, ideile sale, Europa privea admirativ către România, într-o uimire totală față de modul în care o țară, unde analfabetismul era la putere a reușit să-și depășească condiția. Cum s-a putut? Cum a putut Spiru Haret să refacă din temelii învățământul românesc și de ce mult discutata reformă a zilelor noastre pare amânată pentru o dată nedefinită? Unul dintre răspunsuri poate fi găsit în urmărirea adevăratei „probe de foc” a oricărei inițiative legislative: rezultatele. „Școala face omul om”

Școala are rosturile sale care vin de demult și care se primenesc mereu, dar nu-și schimbă esența. Școala stă la baza formării viitorilor specialiști și de caractere. Educația copiilor ar trebui să urmărească în primul rând instruirea copiilor cu noi cunoștințe pentru a-i face mai umani. Școala noastră nu are nevoie acum neapărat de schimbarea numelui materiilor, de introducerea de noi discipline, precum: educația „sexuală” și altele. Se încearcă *pas cu pas* ștergerea identității naționale și crearea unei societăți globale.

„Din punct de vedere practic, pedagogic și metodic, orice disciplină școlară care are alocată o oră pe săptămână (sau, mai rău, o oră la două săptămâni) înseamnă doar pierdere de vreme. A-i asculta pe elevi și a le încheia medii la o materie cu o oră pe săptămână este o formă fără fond. La o oră pe săptămână, nu se poate face nici fixarea cunoștințelor și nici recapitulare, ceea ce îndeamnă la superficialitate și la formalism.

Informația intră pe-o ureche și iese pe cealaltă. Iar a avea materii cu cel puțin câte două ore pe săptămână înseamnă a te rezuma la maxim zece discipline (mult mai puține la clasele mici)”, afirma Acad. Ioan Aurel POP. Proiectul „România educată” cu cele 10 direcții de reformă propuse de domnul președinte Klaus Iohannis trebuie să lichideze neajunsurile din sistemul de învățământ să asigure modernizarea infrastructurii școlare, îmbunătățirea calității actului educativ și să aducă țării reziliență și performanță. Este obligația noastră să-i educăm în spiritul valorilor moral-creștine ale neamului, al respectării și continuării tradițiilor noastre și de atașament față de Patria Română.

Școala, Mass-media trebuie să se implice mai mult în educație, în pregătirea tinerilor pentru o

profesie și pentru viață. Televizorul și calculatorul au devenit „prieteni” deși în ultimii ani o multitudine de emisiuni îi ”bombardează” pe tineri cu programe de prost gust. De asemenea pe Internet, în unele publicații și chiar emisiuni radio a pătruns sexualitatea, pornografia, știri care zăpăcesc, etc. Nu nesimțirea, tupeul, violența, lenea și alte lucruri negative trebuie să „promovate”, ci în mod deosebit faptele pozitive, aducătoare de bucurii și realizări deosebite.

Cultura și limba română sunt cei mai de seamă apărători ai neamului și ai spațiului nostru românesc. Cultura română a fost în istorie mai înaltă decât Carpații și ea a vegheat spiritul neamului nostru în toate provinciile românești.

Cultura trebuie să ne învețe să trăim în armonie, echilibru și dragoste. Cultura trebuie să influențeze pozitiv mentalitatea și modul de viață al semenilor noștri, să ne ajute să devenim mai buni, mai înțelepți și fericiți. Cultura scrisă, cărțile, mass-media pot contribui mai mult la renașterea spirituală, la promovarea frumosului din gândire, sentimente, din viața cotidiană.

Și Asociația cultural-umanitară Bogdania organizează activități cultural-artistice de promovare a limbii și culturii române. La ediția a X-a a Festivalului-concurs internațional de creație literară Bogdania, din acest an, au participat 117 concurenți, din țară, Republica Moldova și Uniunea Europeană. Și prin revista de creație și cultură Bogdania descoperim, stimulăm și promovăm talentul literar și dragostea față de limba română.

Jurnaliștii, scriitorii au datoria de a vindeca starea națiunii, a umanității, de a asigura informarea corectă, prezenta adevărul, cu tărie și demnitate.

România are nevoie de noi, de dragostea și prețuirea noastră. Bunicii, părinții nu au înșenuncheat în fața greutăților, a dușmanilor patriei și ne-au lăsat o țară liberă, independentă, suverană. A părăsi țara este soluția cea mai proastă, trebuie să luptăm pentru drepturile noastre, zilnic și doar uniți vom rămâne stăpâni și liberi în propria ogradă. Trinomul educație, libertate, armonie socială trebuie dezbătut public, înțeles și avut permanent în vedere în găsirea soluțiilor cele mai bune pentru dezvoltarea țării și realizarea unei societăți democratice și prospere.

Nu trebuie să fim pasivi, indiferenți, față de viața noastră, față de România și de români, față de planeta în care trăim.

Declarația Congresului studențesc aniversar din 16 august 2021

Reprezentanții studenților români din țară și diasporă au semnat o declarație finală la **Congresul studențesc aniversar** organizat luni la Mănăstirea Putna. Declarația vorbește despre relația sfântă dintre oameni și popoare, despre o economie care protejează omul, despre respectul pentru viața născută și nenăscută, despre importanța familiei și egalitatea în complementaritate a bărbatului și femeii și despre importanța legăturii cu ceea ce au construit strămoșii. Declarația Congresului studențesc aniversar din 16 august 2021 a fost semnată în patru exemplare: unul se va păstra la Mănăstirea Putna, altul la Patriarhia Română, al treilea la Academia Română, iar ultimul va rămâne la reprezentantul studenților participanți la seria de manifestări „Serbarea de la Putna - 150. Continuitatea unui ideal”.

Noi, tinerii români de pretutindeni, din țară și din afara granițelor țării, ne-am întâlnit în 15 și 16 august 2021, în locul sfânt al Mănăstirii Putna, să aducem cinstire celor ale căror mâini și suflete au plămădit în 1871 Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni și Primul Congres al Studenților Români de Pretutindeni, spre afirmarea idealului unității poporului român. În pregătirea

manifestărilor din 1871, Comitetul provizoriu pentru Serbarea de la Mănăstirea Putna scria în apelul său către români că „deși desfăcuți unui de alții în privința politică, ne unesc totuși aceeași limbă, aceleași obiceiuri și datine, aceeași religie și credință politică și socială, de la Tisa pân'la Marea Neagră, de la Nistru și pân'la Balcani”.

Același ideal din 1871 l-au reamintit în istorie generațiile de la 1904, 1926, 1957, 1966, 1992, 2004, 2007, 2011, prin serbări naționale desfășurate la mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. În anul 2021, a venit rândul nostru să înțelegem importanța idealului unității și să îl ducem mai departe, conștienți că, așa cum scriau Nicolae Teclu și Mihai Eminescu, „nici o piedică nu ne mai stă în calea scopului nostru decât doar propria noastră neglijență și ne-voință”.

Astfel, după 150 de ani, noi, în numeroase ateliere de lucru care s-au desfășurat online înainte de aceste zile aniversare, am reflectat la istorie, am analizat prezentul și am gândit cum poate fi construit viitorul.

Secțiunile au fost: Istorie și Identitate națională; Libertate, justiție și sistem politic; Românii de pretutindeni; Educație, artă și cultură; Economie, fiscalitate, antreprenariat, energie, agricultură și mediu; Familie, muncă, politici sociale; Sănătate; Credință și teologie.

Fiecare grup de lucru a realizat zeci de pagini de concluzii în domeniul său de analiză, însă, în această Declarație, considerăm potrivit să exprimăm principiile esențiale pe care le-am desprins din analize și care considerăm că fac parte din fundamentele prin care fiecare generație își aduce contribuția sa la continuarea idealului unității românilor de pretutindeni.

Ele consună cu principiul unității culturale ca bază a unității naționale care a fost expus în 1871.

Principii pentru continuitatea idealului unității românilor de pretutindeni

Istorie

Cea mai profundă temelie a unității noastre ca popor este cea pusă de Dumnezeu. Suntem fii ai maicii România pentru că Tatăl Ceresc ne-a sădit în acest popor.

Istoria noastră reprezintă stâlpii pe care este zidit edificiul civilizației românești. Cu puncte luminoase sau mai puțin luminoase, ea ne arată

devenirea noastră. Istoria noastră este singura pe care o avem și, mai ales, singura pe care putem construi. Preocuparea de a ne înțelege identitatea trebuie să fie neconținută, căci doar cunoscând trecutul putem pași conștient spre viitor.

Identitate

Suntem un trup creat din țărâna pământului românesc și însuflețit de credința unui rost pe care îl avem. Suntem o casă zidită de generațiile anterioare, în care fiecare nouă generație este chemată să fie conștientă că trăiește în casa patriei sale. Această conștientizare dă naștere respectului, recunoștinței și dragostei față de înaintași, unindu-ne în cuget și-n simțire cu ei.

Responsabilitate

Unitatea românilor din viitor se sprijină pe conștiința unității românilor din trecut, iar generația prezentă este liantul.

Să nu uităm îndemnul marelui patriot bucovinean Doxaki Hurmuzachi, care a scris copiilor lui și tuturor românilor în testamentul său din 1857: „Să nu uitați că aveți de împlinit trei datorii mari și sfinte, pentru care veți răspunde în fața lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor noștri. Aceste trei datorii sunt: patria, limba și Biserica”.

Educație

Prin oameni educați, cu dragoste de țară și curajoși, s-a realizat România, ca stat. Și doar prin oameni educați, cu dragoste de țară și curajoși, își va continua existența ca stat. De aceea, avem responsabilitatea să educăm, în primul rând, în România și pentru România. Iar educația să transmită spiritul românesc, întemeiat pe repere clare și capabil de sinteze istorice majore.

Libertate

Reflexia asupra libertății include cadrul juridic, dar îl depășește, fiind o problemă de viață pentru fiecare om care vrea să trăiască demn.

Libertatea este un dar de la Dumnezeu, înscris în firea umană. Ea își are sensul în realizarea unității armonioase între om și întreaga existență. De aceea, ea se pierde prin corupția spirituală, care precedă alte forme de corupție, și prin folosirea ei împotriva sinelui și a aproapelui. Libertatea crește în omul onest și crește prin folosirea ei conform scopului său.

Românii de pretutindeni

Ca un părinte care este dator să poarte de grijă copilului, tot astfel România, ca Patria-mamă, are o datorie absolută față de regiunile istorice de

lângă granițe și față de diasporă.

România are responsabilitatea menținerii legăturii lingvistice și culturale cu românii de pretutindeni.

România trebuie să valorifice toate posibilitățile și șansele prin care putem face un pas înainte în a-i aduce pe copiii săi acasă și a reîntregi familia națională.

Economia în sprijinul omului

Capacitatea de a crea bunuri și servicii este forma cea mai simplă prin care intrăm în legătură unii cu alții. Prin ea se poate exprima concret sprijinirea semenilor. Ca urmare, suntem datori să facem autostrăzi ale iubirii exprimate prin fapte concrete care nu doar să treacă Munții Carpați, ci să și unească prin responsabilitate, muncă și efort sufletele românilor, oriunde trăiesc. Prin bunuri și servicii se construiesc nu doar economia și societatea prezentului, ci și un liant patrimonial văzut între românii care au fost, care sunt și care vor fi.

Sănătatea

Ocrotirea vieții trebuie să fie permanent prezentă în preocupările noastre, căci fiecare om are o valoare supremă, un sens și o misiune în familia sa, în țara sa, în lumea întreagă. Unitate în această privință înseamnă și un sistem național de sănătate funcțional, dar și preocuparea onestă a fiecăruia față de binele celui de lângă noi, de la concepție până la moartea naturală.

Să tratăm suferința altuia cu empatie și dragoste, să respectăm demnitatea condiției umane și să îi privim pe cei bolnavi ca persoane integrale, nu prin prisma afecțiunii lor.

Este benefic să ne însușim cuceririle medicinei, este necesar să o facem păstrând dragostea față de semenii și respectând libertatea de conștiință a personalului medical și a pacienților.

Egali și complementari

Egalitatea și unitatea dintre oameni decurg din faptul că suntem creația lui Dumnezeu.

Unitatea noastră se clădește și prin complementaritatea vocațiilor noastre:

să nu opunem domenii diverse, ci să cultivăm darul personal al fiecăruia ca mijlocul prin care putem lucra binele în comunitate, un bine de care întreaga comunitate are nevoie. Agricultură și cercetarea științifică, credința și arta, sportul și politica și toate celelalte domenii de preocupări și activitate nu sunt menite să ne divizeze prin diferențierea dintre ele, ci să ne unească prin

roadele practicării lor cu onestitate față de specificul domeniului și față de semenii.

Familie, familia românilor, familia întregii omeniri

A.D. Xenopol, în Discursul festiv din 1871, a arătat cum, prin faptele sale, Sfântul Ștefan cel Mare a depășit granițele Moldovei și este un binefăcător al tuturor românilor și al întregii omeniri. „Ștefan cel Mare încetează de a fi eroul unei părți a țărilor locuite de români și devine un centru pentru toți de același neam. [...] Oamenii cei mari ai unui popor nu sunt ai cercului în care ei fură siliți să-și mărginească lucrarea; ei sunt ai neamului întreg, pe cât răsună aceeași limbă, pe cât se întâlnesc aceleași obiceiuri, pe cât se întinde legătura mai strânsă pusă de fire între sufletele omenesci. Ba ei trec chiar peste cercul poporului lor și devin binele întregii omeniri”.

Toată experiența umanității arată importanța familiei, a poporului în care trăiește cineva și a relației strânse cu întreaga omenire a fiecărui om și a fiecărui popor.

Capacitatea de a face bine poporului și de face bine marii familii a omenirii se făurește în familie, în dragostea unică a unui bărbat și a unei femei, egali în demnitate și complementari în vocații, care se jertfesc unul pentru altul și împreună pentru copii. După cum s-a format aici, omul pășește în societatea țării sale și de aici își poate aduce contribuția la binele tuturor.

Studentii români de pretutindeni,

Români de pretutindeni,

În 1904, Nicolae Iorga scria despre candelă de la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare și despre lumina Marelui Domn aceste cuvinte: „Candelă aprinsă deasupra mormântului său s-a stins uneori, în zile rele. Dar amintirea lui a luminat totdeauna în marea biserică a conștiinței neamului. Uneori mai tare, alteori mai slab, dar nici un vânt năprasnic n-a putut-o stinge. Și astăzi ea se înalță puternică, în marea flacără de mândrie și recunoștință ce pornește din toate inimile noastre”.

Am depus o candelă pe mormântul „apărătorului existenței române”. Continuitatea idealului unității naționale și binele pe care unitatea îl revărsă sunt simbolizate de această candelă. Este o candelă văzută - martor al candelii rugărilor neamului românesc în Împărăția lui Dumnezeu, este o candelă care cuprinde în ea Urna din 1871, este o candelă în care uleiul dorințelor noastre de

bine va arde și va lumina mereu, și mai puternic în momentele de grea încercare, întru împlinirea unității de neam, din generație în generație. Aceasta este semnificația ei.

Am realizat Congresul studențesc aniversar nu doar pentru noi, ci și pentru generațiile viitoare. Fie ca idealul unității, exprimat în 1871, idealul Marii Uniri, idealul libertății și adevărului care a continuat chiar și în timpul represiunii identității istorice și religioase din regimul comunist, să rămână datoria tuturor generațiilor care vor urma! Mottoul Serbării din 1871, „Uniți în cuget, uniți în Dumnezeu”, rămâne un ideal continuu, care se împlinește prin credința în el și prin fapta jertfelnică în clădirea lui perpetuă.

Având conștiința că „acolo unde este inima tinerilor, acolo este viitorul”, adresăm o chemare către tinerii din generația noastră: Să fim naționali, cu fața spre universal! Să fim verticali, păstrând același ideal!

Să fim uniți ca români și așa ne vom împlini menirea! Așa să ne ajute Dumnezeu.

Data: 17 Aug, 2021

MARI DOMNITORI AI NEAMULUI ROMÂNESC

Corneliu CRISTESCU

MIHAI VITEAZUL, *Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei.* PERSONALITATE EUROPEANĂ DE PRIM RANG A SFÂRȘITULUI DE VEAC XVI ȘI ÎNCEPUT DE VEAC XVII

Motto: *De la 1600, nici un român n-a mai putut gândi unirea fără uriașa lui personalitate, fără paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății, fără chipul lui de curată și desăvârșită poezie tragică.* N. Iorga, despre Mihai Viteazul.

Victoria care a curmat viața învingătorului

Bătălia de la Guruslău (3 august 1601), coordonată de Mihai Viteazul în colaborare cu generalul Giorgio Basta, a fost menită să-l înlăture pe Sigismund Báthory de pe tronul Transilvaniei și să reintegreze principatul în frontul antiotoman inițiat de împăratul german Rudolf al II-lea (1576 – 1612). În iunie 1601, s-a încercat o rezolvare a conflictului, soldată însă cu refuzul principelui de a părăsi tronul în schimbul Sileziei. La începutul lunii iulie, forțele militare ale lui Mihai și cele ale lui Basta au făcut joncțiunea în **Moftin**. Trupele lui Sigismund, comandate de Ștefan Csáky și Moise Székely, au ajuns la cetatea Șimleul la 11 iulie, iar principele a cerut un armistițiu de câteva săptămâni pentru a-și putea organiza armata. Aceasta era formată din detașamente de ostași transilvăneni și moldoveni, contingente otomane și tătarești, circa 40 000 de oameni (dintre care 12.000 erau turci și tătari). Se adaugă 45 de piese de artilerie și steaguri care, ulterior, au fost adjudecate de trimișii imperiali. De cealaltă parte, Mihai, susținut financiar de Rudolf al II-lea, și-a constituit o oaste, în majoritate de mercenari (printre aceștia se numărau și 200 de catafracti silezieni), fiind ajutat de trupe transilvănene, dar și muntene, conduse de banul Mihalcea, în total circa 20.000 de oameni: *Pedeștri erau mii trei, toți înzăuzați. Erau și fevgeresi, patru mii. Spanioli și valani (valoni), cam două mii. Haiduci erau, deosebiți, nouă mii. Serbi și moldovani, alte trei mii. Călări și pedeștri, toate oștile lor, în mii erau douăzeci – asta era toată armata lor*, scrie vistiernicul **Stavrinos** [1].

Mihai Viteazul – (portret de Mișu Popp)
Confruntarea propriu-zisă se desfășoară în după-amiaza aceleiași zile (de 3 august 1601), atacul fiind deschis de silezienii și trabanții din oastea

lui Mihai. Profitând de reglajul deficitar al bătăii tunurilor, oștenii lui Mihai și ai lui Giorgio Basta au prins în încercuire oastea inamică. Sigismund Báthory, ca și cei mai mulți dintre susținătorii săi, a părăsit Transilvania, refugiindu-se în Moldova [1]. Prada de război a fost deosebită, aliații capturând tezaurul, cancelaria, 150 de steaguri, dintre care 110 au fost trimise la Praga, 45 de tunuri și aproape două sute de prizonieri. Pierderile lui Sigismund au fost mari, cifrându-se la 11.000 de oameni, iar ale aliaților la 1200. La obținerea acestei victorii categorice, Mihai Viteazul a avut o contribuție deosebită, el alegând momentul părăsirii taberei și cel al declanșării contraatacului.

De altfel, multe izvoare recunosc aportul lui Mihai la organizarea și ducerea bătăliei; însuși împăratul **Rudolf** i-a trimis o scrisoare de mulțumiri, ceea ce a avut drept consecință **creșterea invidiei** și animozității din partea lui Basta [2].

Victoria de pe valea Zalăului (de la Guruslău) nu a anulat suspiciunile dintre pribeagul domn al Țării Românești și plenipotențiarul imperial Giorgio Basta. După un scurt intermezzo (călătoria lui Basta la Cluj), la 9/19 august Mihai Viteazul, care intenționa să-și viziteze familia la Făgăraș, a fost prins de apropiatii lui Giorgio Basta (mercenari germani și valoni, sub comanda lui Iacob Beauri) și ucis. Bătălia pentru Transilvania trebuia să fie, în concepția lui Mihai, un pas necesar în vederea recuperării tronului muntean (partea de artilerie cei revenise ca pradă de război, în total 45 de tunuri, urma să-i mijlocească demersul militar) [1]. Generalul Gheorghe Basta, mercenar al împăratului Rudolf al II-lea, și cu complicitatea acestuia, asasinează pe **cel mai important domnitor al românilor**, dar nu îl elimină din istorie și determină creșterea spectaculoasă a prestigiului acestuia **în plan european**.

Surprinzătorul și spectaculosul destin politic al Voievodului Mihai Viteazul

Mihai Viteazul, domn al Valahiei, a deschis în istoria poporului român o nouă epocă, care va avea drept scop unirea celor trei principate române. Acesta a venit la tronul Țării într-o situație de cumpănă, într-o conjunctură internațională complexă, când presiuni externe și

dificultăți politice și economice interne puneau sub semnul întrebării durabilitatea statului român. Mihai Viteazul s-a dovedit a fi un bun organizator și comandant militar, parcurgând între 1588-1593 întreaga ierarhie administrativ-politică a țării. [3].

A ocupat dregătoria de bănișor de Mehedinți (1588), mare stolnic (1588), mare postelnic (1591), mare agă (1592), mare ban al Craiovei (1593) și domn al Țării Românești (septembrie/octombrie 1593), până la 9/19 august 1601, când a fost asasinat din ordinul lui Gheorghe Basta.

Aderă la **Liga Sfânt** creștină, constituită din inițiativa **Papei Clement al VIII-lea**, din care inițial făceau parte: Sfântul Imperiu Romano-German, Statul Papal, Spania, Austria, Ferrara, Mantova și Toscana (Anglia și Polonia au manifestat rezerve față de politica de cruciadă a papalității).

Ulterior aderă și Transilvania, considerată factor decisiv în atragerea în alianță a celorlalte două state românești, Moldova și Țara Românească. Aron Vodă, domnul Moldovei semnează un tratat cu împăratul habsburgic la 16 septembrie 1594, oferind astfel un motiv în plus lui Mihai Viteazul să decidă, cu acordul boierilor, intrarea în alianța antiotomană. Trimite ierarhi și episcopi la Sinodul de la Iași, spre a combate trecerea ortodocșilor la catolicism (1594);

Domnia sa (1593-1601), prin evenimentele care au avut loc, cunoaște două perioade distincte – dar strâns legate între ele: **lupta de eliberare** de sub dominația otomană (1594-1598), respectiv **unirea politică** a celor trei țări române (1599-1601) [3].

Întru realizarea **primului obiectiv**, Mihai-Viteazul a întreprins o serie de acțiuni: a făcut însemnate comenzi de armament în Transilvania, a refăcut atelierele de tunuri și pulberăriile de la Târgoviște, a crescut dotarea artileristică, a dotat infanteria cu arme de foc portabile, a restructurat instituțiile tradiționale în consens cu obiectivele politice și cerințele militare ale epocii, în fruntea unităților sale armate a numit oameni apropiați, persoane de nădejde, buni profesioniști, potriviți locului și momentului și, nu în ultimul rând, a știut să-și apropie masele largi populare, fără al căror aport nu și-ar fi putut atinge obiectivele sale, cărora le-a dedicat totul, inclusiv viața [3].

A dus o serie de bătălii, precum cele de la Călugăreni, Hîrșova, Brăila, Putineiu etc. După mai multe încercări de înlăturare a suzeranității otomane, Mihai-Viteazul a înțeles că acest lucru este posibil numai prin **unirea eforturilor celor trei țări românești**.

Colaborarea (dintre cele trei țări) însă s-a destrămat atât în urma instaurării în Moldova a domnului Ieremia Movilă, cât și în Transilvania a cardinalului polonez Andrei Bathory. Aceștia încheind pace cu Imperiul Otoman i-au cerut lui Mihai să plece de la tronul țării. În curând, domnul Țării Românești a hotărât o campanie peste munți a cărei scop era cucerirea Transilvaniei. Hotărâtoarea bătălie (de la **Șelimbăr**) dintre Mihai Viteazul și Andrei Bathory a fost la 18/28 octombrie 1599. Victoria s-a dovedit a fi a lui Mihai Viteazul. La 1 noiembrie 1599, Mihai Viteazul își face intrarea în Alba Iulia. La 10 mai, a fost cucerit Bacăul, iar la 16 mai 1600 Suceava a fost luată fără luptă, din cauza că apărătorii cetății s-au predat [3].

Și astfel, la **27 mai 1600**, într-un hrisov, Mihai Viteazul se intitula: „**Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei**”.

Din păcate, așa cum se știe, unirea celor trei principate nu a durat foarte mult.

La începutul lui septembrie 1600, stările privilegiate (nobilimea) din Transilvania se răscoală împotriva sa. În ajutorul lor, a venit oastea imperială (condusă de Gheorghe Basta) și, în urma luptei de la 18/28 septembrie (1600) de la Miraslău, Mihai pierde Ardealul.

În același timp, Movileștii recapătă Moldova [3].

Mai mult, polonii intră și în Valahia și îl pun pe tronul lui Mihai pe **Simion**, fratele lui Ieremia.

Nobilii maghiar se răscoală împotriva generalului Basta, pe care îl alungă din Ardeal și-l proclamă ca principe al Ardealului pe același Sigismund Bathory, care se supune turcilor.

Acest episod îl avantajează pe Mihai, care este primit în audiență de împăratul Rudolf al II-lea, care îl împacă cu Basta și condiționează ajutorul de colaborarea celor doi.

Cu ajutorul financiar al lui Rudolf al II-lea, Mihai încropește o armată de mercenari și împreună cu Basta obțin o mare victorie la 3 august 1601, la Guraslău, asupra lui Sigismund, care fuge din țară în Moldova. **Invidios** pe succesul lui Mihai și **pe felicitările** adresate lui de Rudolf, generalul

Gheorghe Basta hotărăște să-l elimine pe Mihai din Ardeal, se pare cu acceptul Împăratului.

Așa că: în zorii zilei de 9 august 1601, stil vechi (19 august 1601, stil nou), Mihai Viteazul este asasinat mișelește din ordinul generalului Habsburgic, Gheorghe Basta, la Câmpia Turzii [3].

În acest fel, această nouă **stea a Europei Creștine**, care a apărut **în contextul luptei creștinătății** împotriva Imperiului Otoman, care amenința cu ocuparea Vienei, a fost asasinată mișelește de partenerul său de luptă, generalul Gheorghe Basta, înlăturându-l, e adevărat, din calea lui, dar nu și din istorie, unde a crescut ca un uriaș, în următoarele două veacuri, **devenind un simbolul** de care aveau nevoie cele trei țări surori, pentru că, între timp, **conștiința de neam**, care lega cele trei țări române în vremea lui Mihai Viteazul, **s-a transformat în conștiință națională**, care avea să devină motorul principal al înfăptuirii **Marii Uniri** de la 1918!

Scoaterea atât de brutală, din arena politică și militară a Europei, a lui **Mihai Viteazul**, care, la momentul respectiv, **întruchipa speranțele popoarelor balcanice și europene** de a opri invazia turcilor în Europa, nu înseamnă că aceste popoare, dar mai ales Țările Române și Țările Balcanice l-au uitat instantaneu, iubindu-l pe criminal. Nicidecum. Și asta, deoarece știrile despre faptele de vitejie ale Voievodului Român, **au cuprins toată Europa**, de la sud la nord, de la est la vest, respectiv **de la Moscova la Madrid**, și asta chiar din timpul vieții Marelui Voievod!

Cât de bine erau cunoscute faptele și rolul lui Mihai Viteazul, vom vedea în cele ce urmează.

Încă de la început faptele lui de vitejie erau cunoscute în toată Europa

Mihai Viteazul (1593-1601) a fost un strălucit comandant de oști, strateg desăvârșit și **abil diplomat** care, prin faptele sale, lupte crâncene, campanii rămase celebre prin rapiditatea lor, a reușit să înlăture primejdia otomană și să realizeze prima unire politică a țărilor române.

Istoricii i-au cercetat originea, i-au descris faptele, i-au surprins calitățile și neajunsurile în momentele cruciale ale existenței sale.

Un contemporan al marelui bărbat, **Lope de Vega**, l-a descris pe acesta cu o deosebită forță evocatoare. Iată portretul în care recunoaștem pe cel care a înfruntat nu numai oștirile dușmane, ci chiar pe cei ce nu l-au vrut în viață: *Furios, lat în*

spate, înfățișare și statură de uriaș, ochi mari, fruntea îndetă, păr cârlionțat, nas lung ascuțit, încruntat, cu barba măruntă, oacheș la față, bun de picior, strașnic vorbăreț, iar în atacurile ce le dă cel dintâi se repede și mai adânc în vălmășag pătrunde. Nu se rade și nici nu se sulemenește. Nu cunoaște ce-i olanda, nici parfumurile, iasomie ori vraier, nu caută patul moale. Nici nu mănâncă numai fazan [4].

La puțină vreme după urcarea sa pe tronul Țării Românești (1593), prin campanii fulgerătoare el reușește să înlăture pericolul otoman și să atragă **atenția lumii europene** asupra vitalității și dragostei de libertate a poporului român ca și a eroismului conducătorului.

Măreția faptelor sale i-au adus **prețuirea întregii Europe**.

Iată ce scria **Clicerio** (foaie de informație) din Roma anului 1600 despre Mihai: *Dacă a fost vreodată un principe demn de glorie pentru faptele istorice săvârșite de el, acesta este domnul Mihai, principele românilor.*

El a realizat *visarea iubită a voievozilor cei mari ai românilor*, unirea celor trei țări române.

La 1 noiembrie 1599 intra triumfal în Alba Iulia în fruntea unui somptuos alai. (...)Mihai se intitula: **domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei.**

Dar pentru a consolida această unire *el a avut nevoie de timp și timpul i-a lipsit:*

El n-apucase încă, a încununa zidirea sa de abia ridicată, comenta N. Bălcescu; și iată: glasul cobitar al clopotului restrîștei sună cu tărie și din toate părțile aleargă dușmanii săi mii și mii, toți într-una spre a-l dărâma.

Victoriile repurtate au născut în mintea domnitorului idei politice fecunde, planuri îndrăznețe privite cu admirație sau temere de contemporanii săi [4].

Evenimentele ce au urmat actului unirii, până la moartea voievodului (survenită în august 1601), vor evidenția complexitatea acestui personaj.

Mihai a fost în primul rând un oștean, dar în același timp el a fost și un **abil diplomat**. Firea lui năpraznică, nepotolită, va da naștere la diferite aprecieri, după cum faptele sale îndrăznețe, capacitatea sa, dârzenia și voința vor crea **impresii de admirație și respect, dar și de teamă**. Personalitatea lui Mihai-Vodă este cu atât mai puternică și mai singulară, cu cât îl caracterizează un temperament năvalnic, un

genial instinct, un spirit aventuros, ascunzând în adâncul sufletului său tumultoase și nestăpânite forțe [4].

Unul dintre cei care l-au cunoscut pe Mihai Viteazul și l-au apreciat a fost Mihai Sekely, comandant al cetății Sătmar, un ostaș cinstit și cu bună judecată care a întocmit numeroase rapoarte, a scris scrisori și a avut multe conversații cu **Biruatorul**. Iată ce scria despre Mihai Viteazul: *nu cunosc pe nimeni mai potrivit pentru a guverna decât el, căci e sever și-și riscă*

gâtul. El îl aprecia pe Mihai pentru că: e un om mândru, vrea lucruri înalte [4].

Mihai era omul superior, viteaz, un bărbat politic pe care niciodată nu l-a părăsit sinceritatea, atât de rar întâlnită la capetele încoronate ale vremii. Într-o lume în care minciuna cea mai abil exprimată și metodele machiavelice cele mai viclene se aflau la mare cinst, Viteazul și-a păstrat acea trăsătură care l-a caracterizat tot timpul: sinceritatea politică, care, din nefericire, nu a fost apreciată pe măsura valorii sale. Iată un episod, povestit tot de Mihai Sekely, care redă în toată simplitatea ei această sinceritate: *Era în februarie 1600, după ce solul său Stoica vistierul se întorsese de la împăratul Rudolf al II-lea. Mihai află că împăratul îi cerea să părăsească Transilvania. Surprins de modul în care s-a manifestat Mihai Vodă, Sekely îi scria lui Barvitius (atotputernic consilier la Praga) că "înștiințarea lui Stoica l-a enervat în asemenea măsură pe Mihai, încât a devenit de-a dreptul turbat și înnebunit de năprasnică furie ce l-a apucat și a vărsat astfel de vorbe, încât n-ar fi fost o minune ca un slujitor credincios, ca să scape, să fi preferat dacă ar fi avut o sută de capete să le fi pierdut pe toate, în loc de a auzi toate lucrurile acelea [4].*

Mihai Sekely reproduce întocmai clocotitoarele și usturătoarele cuvinte rostite de marele voievod. După cel face pe împăratul Rudolf trădător, Mihai strigă: **Eu am luat Ardealul (...) riscându-mi întru aceasta trupul și viața, având cu mine la un loc soția și singurul meu fiu. Dacă s-ar fi întâmplat o nenorocire, atunci eu, laolaltă cu soția și fiul și cu toți ai mei am fi rămas acolo. Eu am nădăjduit că Măria Sa Împăratul Roman îmi va da confirmarea nu numai cu onoruri însemnate, ci cu steaguri împărâtești cu scrisori și peceți. Însă el vrea să mă gonească din**

Ardeal. Asta n-o vrea Dumnezeu. Eu nu mă voi lăsa gonit, chiar de mi-aș lăsa capul, căci l-am luat cu sabia mea. Eu am slujit împăratul Roman nu de teamă, ci din marea dragoste ce o am față de creștinătate (...). Iar Împăratul Roman (...) îmi trimite drept cinstire trei coli de hârtie pline de venin, rușine și batjocură și vrea să mă gonească afară așa cum am înștiințat. Voi trimite pretutindeni această scrisoare a Maiestății, ca să vadă toată lumea bătaia de joc și nerecunoștința ce mi s-a făcut, pentru slujba mea credincioasă. Comisarul imperial sfătuia curtea de la Praga (unde se afla Rudolf) **să nu-l exaspereze pe Mihai care din prieten poate deveni dușman** [4].

Un alt contemporan al său, **Nagy Szabo Ferencz**, din Tg. Mureș, ne-a lăsat o mărturie care rezumă scurt, pe românește, rezultatul ciocnirii sale cu comisarii imperiali în anul 1600, eveniment ce a avut loc în legătură cu încercarea lui Rudolf al II-lea **de a-l alunga pe Mihai Viteazul din Ardeal**. Iată ce scrie acesta în însemnările sale memorialistice: Într-aceea, împăratul nemților înțelegând că **Mihai Vodă a triumfat împotriva cardinalului și că șezând în scaunul lui stăpânește Țara Ardealului** (...) și a trimis blândul său sol la voievod zicându-i «că-i mulțumește ca unui credincios al său, că nu a lăsat Ardealul să se înstrăineze de el, ci i l-a dat în mână, însă acuma așa-i poruncește să se ducă în țara sa așa ca și până acuma și de aici încolo îl ocrotește împotriva turcilor, păstrând față de el adevărata credință, pentru care credință îi făgăduiește grația împărătească (... De Ardeal însă se va îngriji de aici înainte împăratul». Auzind această solie, voievodul și-a vărsat furia cea mare asupra solilor spunând: «Ba zău nu oi da», adică «nu-l dau, căci eu am luat Ardealul și vreau să-l stăpânesc, nu-l dau nimănui». Cu acest răspuns solul nemțesc s-a dus la Împărat [4].

Dar Mihai a avut și numeroși adversari.

Unul dintre aceștia a fost **David Ungnad** - nedezmintit opozant al valahului. Acesta era **comisar al împăratului**, iar din raportul său redactat la 31 martie 1600, aflăm aprecierile sale față de comportamentul lui Mihai. Ungnad îl prezintă suveranului austriac ca pe: *un bărbat cu care nu poți avea o discuție ordonată, căci el vorbește așa de mult încât tălmăciul nu poate*

reda totul. Avalanșa de idei ale voievodului dominat de spiritul de justiție și onoare îi surprinde pe cârmuitorii de la Viena, care, niciodată nu-și exprimau răspicat gândul. [4]. Mihai însuși **încearcă să atragă atenția asupra faptelor sale**, a cutezanței și neodihnei spre binele creștinătății. În **Memoriul** pe care l-a adresat la Praga, între 12-17 ianuarie 1601, și l-a adresat **ducelui de Fonseca** spunea între altele: *...oricine va putea cunoaște câtă pagubă am făcut dușmanului și câtă slujbă creștinătății ostenindu-mă zi și noapte fără să fi avut pace și odihnă, nici vara, nici iarna, necruțând cheltuială, nici primejdie de orice fel. Timp de șapte ani am obținut victorii asupra turcilor singur cu sabia în mână, fără să am nici întărituri, nici cetăți, și aceasta nu de sila cuiva, ci ca să am și eu un loc și un nume în creștinătate* [4].

Din considerente diplomatice el îi scria lui **Ferdinand de Medici**: *Și așa luai Ardealul, în numele lui Dumnezeu și al Măriei Sale Împăratul*. Mihai nu spunea că a luat Transilvania în numele său, cu toate că Rudolf al II-lea nu a făcut nici cel mai mic efort în acest sens. [4].

Măreția și patosul acestui personaj pune în umbră o seamă de cvasi-personalități ale vremii sale: pe Sigismund Bathory, care, așa cum a spus-o Mihai: *nu știa nici ce face, nici ce vrea*, pe *săracul popă*, arhiepiscopul de Warmia, Andrei Bathory, cardinalul filo-turc, pe Rudolf al II-lea, un suveran cu spiritul tulburat, *bolnăvicios, astrolog și alchimist convins că va descoperii piatra filosofată* [4].

Ce mai spun contemporanii care i-au cunoscut faptele

Personalitatea lui Mihai Viteazul nu poate fi ignorată în contextul mai larg **al istoriei românilor și al Europei**. De la starea de admirație nemărginită din perioada interbelică sau comunistă și până la *demitizarea* sa din ultimii ani, **Mihai Viteazul** rămâne un **personaj central** și de o importanță capitală pentru români. Pentru a înțelege mai bine personalitatea marelui voievod, am ales câteva mărturii ale contemporanilor săi străini.

Edward Barton, ambasadorul reginei Elisabeta a Marii Britanii la Constantinopol, despre Bătălia

de la Călugăreni, în raportul trimis superiorilor săi la 7 noiembrie 1595, spune: *Nu vreau să dau crezare oamenilor de jos, care vorbesc de un număr foarte mare, ci dau crezare numai relatărilor unor turci de certă importanță, care m-au asigurat că n-au trecut [înapoi] cu vizirul decât 6000 oșteni. De aceea, fac apel la discreția Înălțimii Voastre să judece câți au mai rămas în urmă, dacă vizirul nu ar fi putut avea cu el mai puțin de 200.000, deoarece s-a lăudat că având asemenea forțe cucerește creștinătatea.*

Cu siguranță, Excelență, că este un fapt demn de luat în considerație și de perpetuă faimă: ceea ce n-au putut să realizeze așa de mulți împărați, regi, prinți, a realizat Mihai, cel mai neînsemnat și mai sărac dintre domnitori, să învingă armatele marelui sultan [5].

Mustafa Ali, scrie despre Mihai în opera sa *Esența știrilor referitoare la expediția serdarului Sinan Pașa împotriva lui Minai Viteazul: Tabăra ghiaurilor*, subliniază cronicarul, a fost copleșită de fapte bune. Mihai, pe care nu l-au scos la vedere, dovedind [până] astăzi virtuți și talente extraordinare, [el], răul, pe care neluându-l în seamă, l-au socotit om de nimic, a distrus în felul acesta valoroasa oaste [turcească]”. [4].

Un alt turc, **Tahiri Ali Osman**, scrie despre domnitorul român și bătălia de la Giurgiu în *Istoria dinastiei otomane*: Beilerbeul Rumeliei era de caraulă, însă pe lângă el nemairămânând nici un om, pe când căutau o scăpare, la intervalul dintre două rugăciuni, au apărut alaiurile ghiaurilor. Aceștia și-au așezat oastea în păduricea de stejar de pe câmpia Giurgiului. Apoi au asaltat cu tunurile malurile Dunării [...] Ghiaurii, care veneau dinspre uscat, au tras salve asupra încărcăturii de pe pod, nimerind ei din plin podul și corăbiile, mulți oșteni care se aflau pe acestea au căzut în Dunăre, cu tot cu cai și cămile. [...] în ziua aceea a fost sfârșitul lumii, ziua judecății de apoi [...] Mulți turci s-au aruncat în Dunăre, lăsându-și vitele, preocupați numai de gândul să scape cu viață [...]. Ghiaurii cei necredincioși băteau cu tunurile tabăra turcească. Dintr-un asalt, ei au luat cetatea Giurgiu. Și a fost așa o bătălie, că gaziii [ostașii turci] care erau înăuntrul, unii dintre ei s-au aruncat în Dunăre, unii au scăpat, mulți au căzut martiri. [5].

Un italian, Giovanni de Marini Poli, îi scria Împăratului Austriac Rudolf al II-lea: *Și când am ajuns [noi] la Craiova, turcii din Vidin s-au înspăimântat gândind că Mihai vodă vine asupra lor, temându-se ei mult de el și din această teamă, deodată din toate țările înconjurătoare și până la sultanul de la Constantinopol s-au ridicat plângeri cum că vine Mihai vodă asupra lor cu oaste de 40 000 oameni și au cerut ajutor.*

Diplomația în slujba promovării în plan european

Despre sine însuși, Mihai Viteazul scria în memoriul adresat **ducelui de Toscana**, la 5 februarie 1601: *Acum oricine va putea cunoaște câtă pagubă am făcut dușmanului și câtă slujbă creștinătății, biruind atâtea țări, de la hotarele Ardealului până unde se varsă Dunărea în Marea ce Mare, ostenindu-mă, zi și noapte, fără să fi avut pace sau odihnă, nici iarna, nici vara [...]. Oricine poate vedea că n-am cruțat nici cheltuieli, nici osteneală, nici sânge, nici propria-mi viață, și am purtat războiul foarte mult timp, cu sabia în mână eu însumi, fără ca să am nici fortărețe, nici castele, nici orașe, nici cel puțin o casă de piatră, unde să mă retrag, ci abia una singură pentru locuință. Și fiind eu din acele țări îndepărtate și necunoscute, nu am pregetat să mă alătur cu puterile mele și cheltuieli enorme la creștinătate, și nu am fost cunoscut de nimeni și nici nu le-am făcut îndemnat de cineva [5].*

(Când) Mihai se afla **la Viena**, figura lui demnă și mândră impresionase plăcut pe toți. **Domnul se apucă să scrie** expuneri întinse asupra faptelor și a dreptății lui, trimițându-le **arhiducelui Matei**, și chiar în țările din Apus, **regelui Spaniei Filip al III-lea** etc. Atunci **alcătui el** (prin secretarii lui, desigur) **două lucrări istorice autobiografice**, în care înfățișează, în latinește și italienește, toate luptele lui cu turcii și trădarea ardelenilor față de el și de împărat. Aceste lucrări, de foarte mare însemnătate pentru istorie, ne arată nu numai faptele, dar și **sufletul de creștin** luptător al lui Mihai. **Una** din ele este un **memoriu către împărat** (17 ianuarie 1601), cealaltă, mai întinsă, menită răspândirii faimei sale **în Italia**, e adresată **ducelui Cosimo de Toscana**, unul din membri **Ligii Creștine** [6]. Vorbind despre faima lui Mihai Viteazul, spune mai departe: *Faima lui Mihai Viteazul a trecut granițele țărilor române, domnia și luptele lui au devenit un fapt*

europen, sunt un episod din marea luptă a creștinătății împotriva Turcilor, din istoria ridicării casei de Habsburg și a rivalității acesteia cu Polonia, pentru pătrunderea la Dunarea de Jos. De aceea, materialul documentar privitor la domnia lui Mihai este așa de bogat și în același timp așa de răspândit în diferite țări... [6].

Pentru aceasta i s-au dat 100.000 de taleri, pe lângă alte daruri și întărirea moșiei **Königsberg** în Boemia, care-i fusese făgăduită de mult. Pictorii de la curte, atrași de chipul mândru și exotic al domnului român, îi făcură portretul și ne-au rămas de atunci mai multe picturi înfățișând pe Mihai, dintre care vestitul portret, capo d'opera lui **Aegidius Sadeler**, elev al școlii flamande, o adevărată pagină de istorie, o expresie foarte complexă, figura severă cu ceva chinuit, dar reținut și în același timp și un stăpân, un oștean cu trăsăturile adânci în față, ca urmele unor răni de curând închise. Alături de acesta avem portretul deosebit, datorat unui pictor necunoscut, reprodus în opera lui **Custos, Atrii Heroici**, apărut în 1601. În sfârșit, al treilea portret datorat lui **Franz Franken** în compoziția: *Cresus arătându-și comorile lui Solon*. Toate aceste portrete au dat naștere la numeroase copii și prelucrări în diferite țări ale Europei [6].

Portretul lui Mihai Viteazul, de Aegidius Sadeler

Pentru atingerea scopului propus – independența și unitatea politică a românilor – Mihai Viteazul recurge atât la **subtilitățile diplomației**, cât și la puterea armelor. Tratatul încheiat cu principii Transilvaniei și cu împăratul n-au avut alt scop decât obținerea sprijinului militar necesar confruntării cu Imperiul Otoman sau consolidarea unor poziții, iar scurtele sale împăcări cu sultanul n-au fost altceva decât **manevre diplomatice** în scopul refacerii forțelor sau asigurării neutralității Istanbulului în momentul când oastea munteană acționa în alte direcții. [7].

Mihai Viteazul în documente europene

Mențiunile documentare contemporane și posterioare cuprind un areal geografic impresionant, din Toscana și Veneția dogilor la Constantinopol, și de aici la Londra și Madrid, trecând prin Viena imperială ori prin orașele poloneze, vecine la acea dată cu spațiul românesc. Și pentru că suntem aici la Șelimbăr, localitate cu un loc bine definit în istoria națională, Vă rog să-mi îngăduiți să dau citire scrisorii lui Mihai Viteazul adresată împăratului Rudolf al II-lea prin care îi vestea biruința obținută aici, asupra lui Andrei Báthory: *Și-a răzbunat, în sfârșit, odată Măria Ta, jignirile de atâtea ori aduse, nu știu de transilvăneni sau de craii lor, Măriei Tale și întregii Case de Austria, prin mine, la 28 ale lunii trecute, cu fierul. Căci cardinalul Báthory mi-a ieșit înaintea la pădurile Sibiului în câmp, cu toate rândurile țării, mai ales cu oaste de strânsură și țărănească, neavând oaste cu plată. Și, pentru că după ce prealuminatul domn **nunțiu al Papei [Germanico Malaspina – n.n.]** a stăruit îndeajuns și de prisos pentru pace între cele două tabere gata acum de luptă, el n-a vrea cu nici un chip să plece din țară, deși era prinț intrat fără drept și să se dea în lături înaintea dreptului Măriei Tale, ci se lăuda că va încerca norocul cu armele. Ci eu, cu credința în Dumnezeu, cel mai mare răzbunător al călcării de jurământ, și rezemat pe dreptatea Măriei Tale, m-am luat la luptă cu el. Și acela despoiat de toată tabăra lui, a fost pus pe fugă de mine, cu toată oastea lui, nu fără mare durere a sufletului meu pentru risipa sângelui vărsat de la câteva mii de creștini, căzuți de amândouă părțile. Astfel la **1 noiembrie, în ziua tuturor sfinților**, am luat în stăpânire ca biruitor Alba Iulia, Scaunul crailor Transilvaniei.*

Acestea am voit să le dau de știre Măriei Tale prin chiar ștafeta mea; celelalte le voi face cunoscut Măriei Tale mai pe larg cu supunere în curând, prin niște fruntași ai Transilvaniei și Țării Românești. Dumnezeu să te ție la mulți ani pe Măria Ta biruitor în fericire.

În Alba Iulia, 4 noiembrie, anul Domnului 1599. Al Măriei Tale slujitor, Mihail voievod“ [7].

Semnificativ ni se pare și răspunsul împăratului Rudolf al II-lea, mulțumit de victoria lui Mihai Viteazul asupra lui Sigismund Bathory, în urma bătăliei de la Șelimbăr:

*Preailustrului, credinciosului, iubitului nostru Mihai voievod al Țării Românești etc. Rudolf al II-lea, prin grația divină împărat ales al romanilor, veșnic slăvit etc. Ilustre, credincios, iubit. Am primit scrisoarea Voastră prin care ne felicități pentru însemnata victorie ce ni s-a împlinit prin puterea divină și sârguința Voastră în zilele trecute, în Transilvania. Noi în adevăr ne bucurăm foarte mult și pentru cauza noastră și a creștinătății și într-aceea lăudăm cu deosebire credința Voastră, ce ne-o dovediți prin atât de vrednicele mărturii ale faptelor <Voastre> și nu vom pregeta nicicum ca să aflați în orice timp dragostea inimii noastre recunoscătoare și pline de bunăvoință. Iar pe solii Voștri, pe care anunțați că-i veți trimite din partea Voastră ca să ne înfățișeze și cele ce s-au <petrecut> mai în urmă, îi vom primi bucuroși; de <lu crurile> ce trebuie hotărâte de acum înainte ne vom îngriji în chip deosebit. Într-astfel încât **mare să vă fie gloria în fața tuturor creștinilor**, după cum și mare este bunăvoința noastră față de voi, <ca să răsplătească> bravura cu care ați dobândit această victorie și credința ce ne-ați arătat. Dat în cetatea noastră Plazen, în ziua de 29 ale lunii noiembrie, în anul domnului 1599. Rudolf m.p. “ [7].*

Cronicarii și istoricii străini ai secolelor XVI-XVIII fac interesante catalogări-aprecieri privitoare la personalitatea magnifică a celui care a fost Mihai Viteazul. Mărturiile respective au apărut în limbile de circulație ale vremii: de la antica **latină** la mai noile, modernele **italiană, franceză, germană, engleză ori maghiară**. Deși în majoritatea lor acești istorici, cronicari și scriitori reprezentau interesele marilor puteri ale timpului, cu care Mihai Viteazul s-a confruntat direct, fie pe câmpul de luptă, fie pe plan diplomatic, ei nu au putut ține sub tăcere **prestigiul deosebit al voievodului român** datorat meritelor sale, marilor lui calități de strateg militar și abil diplomat, eroismului pe câmpul de luptă, dârzeniei de care a dat dovadă înfruntând nu numai Imperiul Otoman, ci și Casa de Austria ori Regatul polonez [7]. Istoricul german **Ludwig Albrecht Gebhardi**, care, referindu-se la condițiile preluării puterii de către Mihai Viteazul, subliniază faptul că **meritele sale îl făcuseră cunoscut cu mult înainte** de înscăunare [7]. **Cronicarul** silezian **Baldasar Walther**, cel care îl cunoscuse personal pe

marele voievod, în lucrarea sa, **Scurtă descriere a faptelor de arme ale lui Mihai, domnul Moldovei, Munteniei sau Valahiei**, consemna cu admirație calitățile de excepție ale **eroului cărții sale**, prestigiul și renumele pe care acesta și-l dobândise: El era bine cunoscut tuturor prin strălucirea părintească și prin prerogativele datorate nașterii sale, printr-o distinsă frumusețe și dreaptă purtare a trupului; astfel, încât, între alte virtuți alese **era plin de credință față de Dumnezeu**, împodobit cu statornicie, îngăduință și alte asemenea calități față de ceilalți. Toți cei buni se simțeau atrași cu dragoste prin atâtea calități desăvârșite, de o fire atât de generoasă și care de la natură **părea a fi chemată la fapte mari**; nu mai puțin prin elocința cuvintelor sale, care oricât se cerea, vorbirea sa știa fără o pregătire prealabilă să curgă dulce și înțeleaptă.

Începuturile campaniei antiotomane sunt prezentate în mod similar atât de **istoricul Richard Knolles**, cât și de **Johann Filstich**: „Voievodul <Mihai> – nota R. Knolles, nu mai puțin mișcat, începu să se preocupe mai profund de propria sa stare. Și cum era un bărbat de un înalt spirit și nu mai puțin zel față de țara sa, suferind să-și vadă zilnic oprimați supușii tot mai mult și mai mult de turcii nerușinați, el convoacă (așa cum promisese mai înainte transilvăneanului) o adunare a tuturor stărilor Valahiei, pentru a se sfătui cu ele ce ar fi mai bine de făcut pentru a remedia un rău atât de mare, precum și pentru a preveni un rău și mai mare nu fără un motiv de teamă. <La această adunare> s-a căzut de acord, prin consimțământul tuturor, **să se unească mai degrabă cu împăratul** și alți principii creștini (așa cum o ceruseră adesea cu hotărâre), decât să îndure în continuare jugul greu al dominației turcești și al sclaviei” [7].

Istoricul francez **Michel Baudier** arăta: *Sinan pașa cu o înfricoșătoare armată de turci trece Dunărea [...] pe calea lesnicioasă a unui pod pe care l-a construit în mod special, <spunea el>, pentru a recuceri Valahia care se desprinsese de ascultarea datorată stăpânului ei Mihai, domnul acestei provincii, văzând o armată atât de puternică îndreptată împotriva sa, ce trece cu îndrăzneală Dunărea, fără a avea mijloacele necesare pentru a o împiedica, se hotărăște, cu toate că forțele lui erau puține, să facă tot ce-i*

stă în puteri pentru apărarea provinciei sale“ [7]. Istoricul slovac **Timon Samuel** consemnează într-un stil elogios victoria obținută de Mihai în bătălia de la Călugăreni: *Sinan, voind să le aducă <Țărilor Române> distrugere și pieire, a trecut în țară <Valahia>, pe la cetatea Giurgiu, cu o armată de aproape două sute de mii de oameni.*

Mihai, cu oastea adunată, temându-se de o luptă cu dușmanii în câmp deschis, a hotărât să-i hărțuiască și să-i obosească pe aceștia. În această regiune se află o pădurice de sălcii deasă, în care calea este oprită de multe râuri și mlaștini“, pe la cetatea Giurgiu, cu o armată de aproape două sute de mii de oameni. Datorită tacticii adecvate Mihai iese biruitor în pofida disproporției de forțe care îi era în dezavantaj [7].

Istoricul flamand **Hieronymus Ortelius**, contemporan desfășurării evenimentelor, subliniază, implicit, că înscăunarea lui Mihai Viteazul ca voievod al Transilvaniei nu a însemnat un act de forță, ci dimpotrivă actul politic respectiv a întrunit acordul deplin al principalelor cetăți transilvănene: *După această victorie de la Șelimbăr, menționatul voievod s-a îndreptat cu valahii săi spre Alba Iulia, venind în întâmpinarea sa, distanță de o milă, un cortegiu mareț, cu conducerea și locuitorii orașului, primindu-l cu mare reverență și însoțindu-l la Alba Iulia. Acolo, ca și în toate orașele au răsunat salve de bucurie ca semn special al victoriei [7].*

Presa și faptele lui Mihai Viteazul în conștiința europeană

Presa timpului a oglindit în conștiința europeană, a contemporanilor și a urmașilor, faptele și figura eroică a lui Mihai Viteazul, domnitorul valah/român. Așa-numita **presă**, de la formele primare ale culegerilor de știri, redactate pentru uzul cancelariilor regală, papală și imperială, până la buletinele de informații ori broșurile și calendarele imprimate sub forma cunoscută de *Avvisi*, *Zeitungen*, *Nachrichten*, *Avisos*, *Nouvelles*, **știrile** referitoare la Mihai Viteazul au avut **cea mai largă răspândire în tot spațiul european**. Iată doar un singur exemplu care consemnează știrea referitoare la planul lui Mihai Viteazul de a-l alunga pe Ieremia Movilă și de a ocupa Moldova, după ce întreg teritoriul Transilvaniei trecuse sub autoritatea sa:

Veneția, 19 august 1600,

... Au sosit prin Augsburg alte scrisori de la Viena, cu știrea că sosise acolo un curier din Transilvania, în trecere spre curtea imperială, trimis de valah pentru a raporta împăratului despre intenția pe care o are de a ataca Moldova și de a înfăptui această acțiune de acord cu Maiestatea sa; expediția este îndreptată contra marelui cancelar al Poloniei, ca unul care s-a pus de-a curmezișul tuturor planurilor sale și s-a ademenit de vorbele turcilor. Regele Poloniei declarase Majestății sale imperiale că atunci când valahul va porni noi atacuri contra Moldovei, polonii ca răspuns vor ridica armele contra Transilvaniei și Sileziei... [7].

Într-un articol publicat de **Tudor Nedelcea** în ziarul **Informația de Strehaia**, intitulat: *De ce un cenotaf și pentru Mihai Viteazul?*, găsim o serie de referințe privind prestigiul lui Mihai Viteazul în presa din Europa. Se afirmă că: După domnia de numai șapte ani (cifră biblică benefică), ca și cea a lui Cuza Vodă, ideile și faptele sale care-au depășit veacul, au uimit nu numai oamenii țării sale, ci întregul continent. Contemporanii l-au văzut ca pe **o personalitate europeană** capabilă să elibereze acea parte a Europei subjucată Semilunei. În 1774, **Emile Legrand**, specialist al culturii grecești, a auzit la Rusciuc, azi Ruse (Bulgaria), o **baladă despre vitejiile lui Mihai Viteazul** cântată de un cerșetor, ceea ce dovedește persistența **numelui acestui voievod român dincolo de granițele țării sale**, trecându-l în legendă. Mărturiile contemporane, **faima sa europeană** sunt prezente în **broșuri tipărite** și citite în public la Veneția, Nürnberg, Viena, Praga, Paris, Bruxelles, Padova, etc. Veștile despre isprăvile viteazului român sunt **puse în cântece rimate**, însoțite de o melodie și recitate prin târguri [8]. Se mai spune că: La curtea sa, Mihai Viteazul adunase personalități europene bine cunoscute, unii **corespondenți de presă**, alții spre a eterniza memoria Românului: **Andrei Taranowski**, **Lubieniechi** (căruia îi acordă un interviu, **primul interviu din cultura română**), **Ioan Bernardffy**, **E. Lassota**, **Bisellius**, **Stavrinov**, **Palamed** etc. Silezianul **Baltazar Walter** publică, în 1599, **Scurtă și adevărată descriere a faptelor săvârșite de Io(an) Mihai, domnitorul Țării Românești: Câtă mândră virtute crește în pieptul (său), de ce putere e însoțită dreapta lui cea vitează, n-ar fi în stare**

nici măcar penelul maestrului Apeles să zugrăvească, abia învățatul Apolo [ar putea] să le cânte în versuri potrivite și aceasta pentru că domnitorul român își pune capul în luptă cu puterile barbare; **este zidul creștinătății și răzbnătorul ei** [8]. La rândul său, poetul grec **Stavrinos** scrie **Povestea prea frumoasă a lui Mihail Voievod** (Veneția, 1638, poem reeditat în 1672, 1683, 1710, 1742, 17560, 1768, 1785, 1806?!): poveste de tot minunată, poemă cu rime prea frumoase, pe care cei înțelepți foarte mult și-o doresc; o poveste prea frumoasă mă apucai să scriu, a lui Mihail cel minunat, și vreau să nu încetez până nu voi scrie de strădaniile și faptele lui vitejești, războaiele pe care le purta și toate rânduilele lui cu ungurii, cu tătarii, cu turcii, cu bogdani [moldovenii] și cum apoi fu ucis pe Câmpii Turdei. O să vă spun sfârșitul lui, o să spun moartea lui ca să vă întristați voi toți, și prietenii și rudeni. (Apud, *Literatura română veche* (1402-1647), vol. 2, introducere, ediție îngrijită și note de G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, București, Edit. Tineretului, 1969, colecția „Lyceum”) [8].

Într-un articol referitor la continuitatea elementului dacic, dar și a conștiinței apartenenței comune la vechea DACIE a teritoriilor celor trei principate, atât pe teritoriul lor, cât și în plan european, intitulat **De ce Malus Dacus**, publicat în revista *Dacia magazin*, nr. 63, din 2010, **Napoleon Săvescu** redă un fragment din **poemul omagial** despre **Mihai Vlahul**, scris în anul 1601, după asasinarea lui **Mihai Viteazul**, de către vistiernicul grec **Stavrinos**:

*Fietecine,
Să poarte cernit strai
Că a murit Mihai
Că și-au pierdut domnul
Viteazul și omul
Cu nume de faimă
De-l rosteau cu teamă
Cari mai de cari
Turcii și tătarii
Ungurii și leșii
Tremurând ca peștii.*

Chiar și o sumară evocare a faptelor pilduitoare pe care **Mihai Viteazul** le-a înfăptuit în acea vreme crispată de orgolii și lupte aprige pentru putere, de la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, dovedește

magistral că domnitorul nostru **a fost un patriot** de primă mărime și că viața sa a fost o luptă continuă pentru reunificarea pământurilor strămoșești [9].

Încă din timpul vieții, așa cum se rostise și iezuitul **Biseliu**, contemporanul lui **Mihai Viteazul**, numele său câștigă o mărime și o celebritate neînchipuită, ce se răspândește peste toată fața pământului, încât toată lumea era plină de acest nume..., se arată în aceeași revistă.

La curtea cneazului de Ostrog (Belarusia), Gh. Palamed îi închină, tot sub formă de poem, *Istoria cuprinzând toate faptele, vitejiile și războaiele prea strălucitului Mihai Vodă, domnul Țării Românești, al Transilvaniei și al Moldovei, până în ziua morții sale* [8].

Marii scriitori europeni îi eternizează memoria prin includerea sa ca personaj literar. Dramaturgul spaniol **Calderon de la Barca** (1600-1681) scrie **El Prodigioso capitan**, iar conaționalul său, poetul, prozatorul și dramaturgul **Lope Felix de Vega Carpio** (1562-1635) îl descrie fizic (așa cum apare și în unele tablouri celebre): *Furios, lat în spate, înfățișare/ și statură de uriaș;/ ochi mari, fruntea / înaltă, păr cârlionțat, / nas lung ascuțit / încrunțat, cu barba măruntă, / oacheș la față, / bun de picior și strașnic călăreț, / iar în atacurile ce dă / cel dintâi se repede, / și mai adânc în vâlmășag pătrunde./ Nu se rade, nici nu se sulemeneste, / nu cunoaște ce-i olanda, / nici parfumuri, iasomie, ori viorea; / nu caută patul moale,/ nici nu mănâncă numai fazani.* (Vezi și Tudor Nedelcea, *Povestiri despre Mihai Viteazul*, Craiova, Scrisul românesc, 1991) [8].

În prefața la volumul: **Mihai Viteazul. Scrieri**, (ediție îngrijită, note și bibliografie de **Tudor Nedelcea**, Craiova, Scrisul românesc, 1993, reeditată în 2021), cu titlul: *Cum scria Mihai Viteazul?*, ca un istoric autentic, **Marin Sorescu** amintește o parte din aceste fapte: ocrotirea creștinilor bulgari, *muncile și ostenile îndurate de domnitor pentru un ideal umanitar înalt: apărarea creștinătății*, dar mai ales ideea și fapta unirii cosângenilor într-un singur stat: *Nu se poate trece peste unirea tuturor românilor sub Mihai Vodă Viteazul! În acest act temerar stă întreaga-i măreție, precum și drama sa, act realizat: într-o străfungerare de geniu politic, propunând acest model Europei dezbinată în*

landuri și ducate, Mihai devenind astfel **un vizionar european** [8].

Prestigiul european al lui Mihai Viteazul era așa de mare că: *...celebrul umanist maghiar, Szamoskozi Istvan, (...) îl prezenta pe Mihai ca pe un posibil eliberator al Constantinopolului*, spune academicianul **Ion-Aurel POP**.

Alături de Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Iancu de Hunedoara, el este întruchiparea eroismului, izvor de putere, de încredere și de mândrie națională pentru poporul român [7].

În loc de final

Destinul său tragic ne duce cu gândul la alți eroi ai neamului. Și totuși el rămâne unic, într-o lume deasupra căreia s-a ridicat ca o flacără și pe care a dominat-o într-un chip eroic și tragic totodată. [4]. **Poporul nostru se pare că a fost surprins de acest personaj**, care a fost **Mihai Viteazul**.

El a fost, poate, judecat pentru cutezanța sa, pentru mândria lui avânt, pentru setea lui de biruință, pentru lăcomia lui de cuceriri, pentru dorința lui de a înlăuntrui gândul care-i fulgeră în minte.

L-au admirat fără îndoială voinicii lui care l-au urmat și i-au ascultat îndemnul și poruncile.

Temperamentul său vijelios, mândria ieșiri și pocăinți, răscolitoare, duioase, impresionante păreri de rău i-au asigurat o popularitate, care fără a o atinge pe cea a lui Ștefan cel Mare, e totuși mai mișcătoare. Sfârșitul său tragic și jertfa lui în condiții de sălbăticie, într-un secol în care nimeni nu tăia capetele jertfelor însângerate și nu le batjocorea cadavrele rămase fără apărare, aduce în fața noastră **un destin tragic, singular, un personaj unic.** (...) Înlăuntrui câteva din însușirile aceleia care a arătat prin fapte că **neamul românesc** poate fi întreg laolaltă, putem dovedi că pagina celei mai mari glorie poate fi și a unei înalte moralități politice de la care putem lua exemplu. [4].

Deși efemeră, **prima unire** de facto a celor trei țări medievale românești, realizată de Mihai Viteazul în 1599-1600, a făcut ca acesta să rămână **în conștiința românilor** ca un **simbol al unității naționale**. Fapta sa de unire a românilor a rămas ca un **sigiliu** pus pe evoluția viitoare a istoriei românilor din cele trei țări românești. El este sinteza și esența politicii lui Mihai Viteazul!

Sigiliul lui Mihai Viteazul, cu stemele celor trei țări române unite

Nicolae Iorga, marele nostru istoric, cu un destin la fel de trist, care a avut o admirație deosebită față de Viteaz, spunea următoarele: *El a trecut astfel între noi, a lucrat cu noi, ne-a chemat înapoi de la lucrurile greșite, iar pe cei care s-au îndărătnicit în ele i-a osândit pentru totdeauna, ne-a aruncat în primejdie, ne-a sprijinit în nenorocire. Mihai Străbunul a fost neconținut legat de orice avânt al poporului nostru pentru dezrobirea neamului, către adunarea laolaltă și legarea pentru totdeauna a fărâmelor trupului nostru național* [4], [10].

Și tot **Nicolae Iorga**, în a sa istorie despre Mihai Viteazul, spune: *Valoarea politică a lui Mihai Viteazul, după tot ce s-a găsit în timpul din urmă cu privire la spusele și faptele lui, nu mai poate fi tagaduită. Ea face dintr-însul, biet bastard domnesc, lăsat fără instrucție, crescut prin străini, desțărât ani de zile, ajuns întâmplător Domn al unei țări fără tezaur, fără armată, fără alianțe ca și fără mijloace de acțiune, una din marile personalități ale veacului al XVI-lea. Acela pe care, pentru vitejia și martiriul său, ai săi îl considera... drept un sfânt și mucenic, se ridică astfel și în stima cercetătorului străin al politicii universale...*

Pe neamul său, cunoscut până atunci ca o curiozitate a lumii, pe jumătate cultivate din Răsăritul Europei sau ca o interesantă rămășiță a vechii Rome, pătată însă de barbaria înconjurătoare, el l-a așezat în văzul popoarelor, ca element esențial de vitejie în conflictele vremii. [10].

Din documentul cunoscut drept **testamentul său politic**, cu semnătura și însemnările sale originale, unde: *Pe spatele filei a doua se află însemnările manuscrise ale voievodului: "Și hotarul Ardealului..... pohta ce-am pohtit..... Moldova si Tara Romaneasca"*, denotă preocuparea domnului de a făuri un prim **program ce urmărea unirea celor trei țări**

române într-un stat sub domnia sa și sub protecția împăratului creștin de la Viena. Aceasta este ilustrarea gândirii politice a lui Mihai Viteazul în contextul evoluției statelor feudale europene de la sfârșitul sec. al XVI-lea. Poate fi considerat **primul program politic românesc** privind realizarea unității naționale [11]. **Notă:** Articolul este editat folosind tehnica colajului, pe baza documentelor de mai jos.

Bibliografie

- [1]. *** *Bătălia de la Guruslău- ultima victorie a lui Mihai Viteazul (August 2, 2014 Admin)*. In: <https://www.istorie-pe-scurt.ro/batalia-de-la-guruslau-ultima-victorie-a-lui-mihai-viteazul/>
Sursa de bază: Enciclopedia Română.
- [2]. Tudor Duică. 3 august, 1601, Bătălia de la Guruslău/Goroszló/Grosslau. In: <https://xn--tudorduică-transsylvanica-3xc.ro/transilvania/3-august-1601-batalia-de-la-guruslau-goroszló-grosslau/>. Sursa de bază: <http://crispedia.ro/batalia-de-la-guruslau-goraslau-24-iulie-3-august-1601>.
- [3]. Tudor Matei. 27 mai 1600: Ziua în care Mihai Viteazul devine „Domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei. Publicat: Joi, 27 mai 2021, în **ActiveNews**: <https://www.activenews.ro/cultura-istorie/27-mai-1600-Ziua-in-care-Mihai-Viteazul-devine-%E2%80%9EDomn-al-Tarii-Romanesti-al-Ardealului-si-a-toata-Tara-Moldovei-114047>.
- [4]. Floarea Cristea. Destin tragic al unui mare barbat-Mihai Viteazul. Publicat în: <https://www.dacoromania-alba.ro/nr05/destinul.htm>.
- [5]. *** *Ce spuneau străinii despre Mihai Viteazul. Englezul Edward Barton: Ceea ce n-au realizat așa de mulți împărați sau regi, a realizat cel mai sărac dintre domnitori*. In: <https://www.activenews.ro/cultura-istorie/Ce-spuneau-strainii-despre-Mihai-Viteazul.-Englezul-Edward-Barton-Ceea-ce-n-au-realizat-asa-de-multi-imparati-sau-regi-a-realizat-cel-mai-sarac-dintre-domnitori-121376>, Publicat: 15 iulie 2015, / Actualizat: 24 februarie 2016.
- [6]. P. P. Panaitescu. *Mihai Viteazul*, București, Fundația Regele Carol I, 1936.
- [7]. Lucian Giura. *Mihai Viteazul în conștiința europeană*. În: [www. Mihai Viteazul în conștiința europeană r3.pdf](http://www.MihaiViteazul.ro/constiinta-europeana-r3.pdf).

[8]. Tudor Nedelcea. *De ce un cenotaf și pentru Mihai Viteazul?* In: *Informația de Strehăia*, Anul 6, Nr. 8 (58), 17 august 2021.

[9]. Napoleon Săvescu. *De ce Malus Dacus*. În: *Dacia magazin*, nr. 63, din 2010.

[10]. Nicolae Iorga. *Istoria lui Mihai Viteazul*, vol. I și II, Editura Minerva, București, colecția Biblioteca pentru toți, 1979.

[11]. Gheorghe Anghel. *Testamentul politic al lui Mihai viteazul*. În: https://www.dacoromania-alba.ro/nr52/viteazu_testamentul_politic.htm.

BEN TODICĂ (Australia)

Nu e vântul, sunt obstacolele (între ficțiuni)

Elev fiind îmi imaginam scriitorul ca pe un neînfricat cu sabia în mână care taie necruțător în nedreptate și minciună. Azi toți îmi par copii cu nuielușe de alun jucându-se de-a vitejia. Toți scriu doar pentru diplome și orgoliu. Un fel de a se da mare, că vezi doamne știm să scriem în limba română. Acest talent primit prin cuvântul prin care s-a creat lumea este irosit dacă nu-l folosești ca lama de oțel să tai în piatra Doftanei. Toți pretindem că suntem CINEVA, dar fără folos.

La minele din Ciudanovița existau patru puțuri, două mașini de extracție la suprafață și una în subteran, plus puțul de aeraj ducând în adâncuri minierii aproximativ un km. Tot la o sută, două de metri câte un orizont unde se oprea colivia supraetajată să lase echipe de muncitori, ingineri și tehnicieni la locurile lor de muncă trasate de ordinele de partid întinse pe cele două galerii opuse ale orizontului. Un total de aproximativ 10 orizonturi a căror galerii se întindeau de ordinul sutelor de metri și chiar kilometri. Unele galerii

se uneau cu puțurile localității Lișava, situată la vreo 4 km distanță.

Pentru condiționarea climei, la această adâncime exista un mare ventilator instalat în puțul de aeraj care suga aerul prin orizonturi extras prin puțurile de lucru prin care intra personalul și se extrăgea minereul de uraniu din adâncuri. Vă imaginați că dacă săpați în pământ câțiva metri dați de apă. Așa se construiesc fântânile la țară. Dar un puț adânc de un km e ca o fântână și ca să o menții goală trebuie să scoți apă din el 24 din 24 de ore și pentru această misiune există un pompagiu care urmărește ca pompele de apă din fiecare orizont să lucreze continuu, altcum mina se umple cu apă și îneacă întreaga operațiune lucru, așa cum s-a și întâmplat după revoluția din '89, mina s-a oprit și azi e plină ochi cu apă și e acoperită cu un bloc mare de beton. În timpul extracțiilor cu coliviile pe puț în adâncime apa din pereți ploua continuu. Pentru echilibrul volumului de aer în toată mina exista un sistem de uși de aeraj care erau construite în așa fel încât să lase doar strictul necesar, optim sănătății omului. Vă imaginați că sistemul de uși din fiecare galerie era format din două și chiar trei uși, una după alta la distanțe de câteva zeci de metri ca să poată fi deschise de o persoană, care, apoi o va închide și se va duce la următoarea și așa mai departe. De ce erau necesare mai multe rânduri de uși? Pentru că viteza aerului/vântului era așa de mare încât nici un grup de viteji nu ar fi putut deschide o singură ușă. Cu cât adâncimea creștea la fiecare orizont, vântul scădea ca viteză și vâjâia pe o altă frecvență. Avea o altă voce. De obicei lumea nu dădea nicio atenție vâjâitului că era preocupat de muncă.

Poate ați ascultat vânturile de pe alte planete înregistrate de sondele spațiale NASA trimise de americani și v-ați minunat? Această observație m-a dus cu gândul la crearea unui CD cu sunetul vânturilor din fiecare orizont/adâncime a minelor de uraniu din Ciudanovița. Am obținut în total 20 de vânturi. Unele mai fermecătoare care să te ducă la somn, altele mai înspăimântătoare care să te pună pe fugă. Și pentru că azi minele nu mai există, am construit pentru cei ce doresc să trăiască momentul un turn chinezesc cu 20 de etaje și baza pătrată - UN MUZEU AL VÂNTURILOR. Adu-ți iubita! Servim cafea și ascultăm sunetul curenților. Credeți că mă dau mare? Dar câți dintre dumneavoastră ați auzit

sunetul vântului la 1000 de metri sub pământ? Puțini. Și cei care l-ați auzit nu l-ați ascultat. Nu e vântul, sunt obstacolele și viteza care produc sunetul. Mă ținea în brațe și m-am trezit. Bătea vântul. Uitasem fereastra deschisă. Ce vis sinistru? ...Trebuie să văd un doctor să pun de-un spital.

*

Mi-aduc aminte când s-au pus primele neoeane pe stâlpi în Ciudanovița. Era o lumina albă peste tot, apoi au venit economiile de curent și s-au rărit neoeanele. Înainte vindeam noi la austrieci în lei și acum o cumpărăm noi de la ei în euro. Dacă m-aș trezi în această imagine de întuneric a Ciudanoviței, aș pleca să-mi caut colegii și colegile prin noapte. Și tot căutând, unde credeți că i-am găsit. Tocmai la capătul lumii unde m-a dus Nefertiti din adâncurile minei unde am întâlnit-o într-unul din schimburile mele cu Mișcuța Groza și Gheorghe Munteanu când am ajuns într-un abataj abandonat de ruși cu vreo 20 de ani în urmă. Dar hai să vă povestesc.

Ajunsesem cu ei sub abataj ca să instalăm conducte de apă, aer și burlane de aeraj. Eu tocmai mă prinsesem într-o armătura care îmi taie ușor glezna și-mi rupse salopeta, pantalonul. Ei au hotărât că se vor urca fără mine, iar eu o să rămân jos, în galerie pe un trunchi de lemn să îi aștept. Zis și făcut... și ca să salvez bateria de la lanternă, am stins-o. Cum stam în așteptare vocile și pașii lor au dispărut în înălțimea suitorului, un suitor e ca o fântână rotundă cu un diametru de un metru care poate ajunge și la câteva zeci de metri cu scări tot la înălțimea unui etaj. Cum stam așa în întuneric, ochii încep să se adapteze la umbrele întunericului și încetul în jos pe galerie observ niște raze verzui de lumină. Devin curios, mi-am înfășat tăietura un pic cu mâneca ruptă din cămașă și mă duc să văd cine e acolo. Trecuse deja vreo oră de când așteptam. Ajung sub un alt suitor și descopăr că lumina venea de undeva de sus și avea o intensitate ca unul de-afară. Te pomenești că ăsta e un suitor care ajunge la suprafață lângă puțul de aeraj și îmi vine ideea să mă cațăr pe scări care erau foarte vechi, însă încă funcționale. Mă gândeam că dacă ajung afară, poate ca e mai bine. Uitasem de colegi. După vreo șase etaje gura se îngusta, însă intensitatea luminii creștea. Am mers până aici, nu mă dau bătut, îmi zic. Continui că nu se vede cerul decât niște pereți sticloși negri cu reflecții

de lumina verde. Asta îmi amintește de cum au descoperit germanii minele de uraniu din Ciudanovița. Piatra aceasta sticloasă negru verzuie este atât de seducătoare încât localnicii au vândut-o pentru construcții nemților și când au descoperit proprietarii că îi apuca somnul în casele construite cu această piatră din România au chemat specialiștii și au descoperit ca erau radioactive. Lui Hitler i-a surâs uraniul. Au luat repede avioanele, au marcat locul în Banat, însă când să înceapă exploatarea a început războiul și după război învingătorii, adică rușii au exploatat minele și l-au cărat în Rusia.

Ajung înăuntru. O boltă imensă și un lac cu apă cristalină iar pe malul celălalt o Piramidă Egipteană, niște coloane imense și o tipă mă întâmpină în podoabele faraonice. În acest moment eram complet hipnotizat de scena care era în întregime luminată într-o culoare verde strălucitor care nu venea de la mine și nici de la ea sau vreo altă sursă. Doar exista. O întreb: De unde vine lumina? - Lumina este prezentă tot timpul, trebuie doar să o activezi, fotonii sunt peste tot. Cei inactivi sunt invizibili. - E un fel de auroră boreală? Aproape, îmi răspunde. - Tu cine ești? - Sunt îngrijitoarea templului. - Locuiești în Ciudanovița, a cui ești că nu te-am văzut până acum? - Eu sunt aici de înainte de potop. - Ce potop? Când? - Acum 12 mii de ani. E poveste lungă. Tu nu existai atunci. Mă uit la ea și mă gândeam că-i nebună. Începusem să devin suspect, însă eram inofensiv. Eram sub vraja ei. Mă privește în ochi și îmi spune. Tu ești bolnav. Da, îi răspund, dar e doar o zgârâietura mică. - Nu acolo, ci la plămâni. Ai o pată mare. Ai avut aprindere la plămâni în copilărie. Da, am răcit când aveam 14 ani, dar m-am vindecat. - Am să te vindec pentru că am nevoie de tine în viitor. Omenirea va intra într-o mare cumpănă și tu va trebui să contribui la îndreptarea lucrurilor. - Eu sunt un simplu sudor, un om simplu. Ce pot face eu? - Stai liniștit. Mi-a trecut cu mâna peste lumina ochilor și o priveam din nou ca pentru întâia oară. Am întrebat-o ce căuta ea aici. Mi-a răspuns cu aceeași întrebare: Ce cauți tu aici? M-am rătăcit. Am vrut să ies la suprafață prin puțul de aeraj. Dar de cât timp ești aici în abataj și ce-i acest lac verde și cine a construit piramida? - Sunt aici dinainte de potop. - Faci mișto de mine. Unde îți este casca de protecție și salopeta? Te-a bătut bărbatul și te-ai refugiat aici. S-a înfuriat.

A zburat peste lac, s-a întors, m-a apucat de guler și mi-a zis: Noi, egiptenii vindecăm boli prin sunete și chiar înțelepciune, creștem în creier și nu numai și ca să-ți demonstrez. M-a apucat ca pe un bebeluș în brațe și m-a aruncat pe toboganul piramidei. AM ALUNECAT INOFENSIV în camera verde mineral ILUMINATĂ FĂRĂ SURSE DE LUMINĂ și m-am pleoștit întins pe ciment, de acum în pielea goală. Am auzit un mârâit de tigru și am început să levitez întins deasupra podelei cam la un metru înălțime. Mârâitul continuă, încet se deschid ferestre în pereți de diferite mărimi și un cor de sunete țuitoare ies prin acele deschideri și se transformă totul într-un cor de bocete antice ca la o înmormântare Homeriană. În mine totul vibrează și încep să văd rânduri de fețe ale celei ce mă aruncase aici, care treceau prin fața ochilor mei ca niște trenuri accelerate de la dreapta spre stânga în diagonală și invers, în bolboroseli ca de copil de grădiniță. Dintr-o dată s-au închis ferestrele și s-a lăsat o liniște deplină. Eu plutesc plăcut. În fața mea un turn din dosare de pe podea până în tavan de un verde mineral strălucitor aliniat perfect. Am devenit curios și am întins mâna unde când am tras unul din dosarele stivuite neîntrerupt din podea și până în tavan, AM ÎNȚELES HIPNOTIC - e viața mea.

În această cameră verde în care pluteam, în vibrația a zece suitoare de diferite diametre prin care vuia vântul, care datorită vitezei curenților din galeriile minei fluierau diferit, sunetele generate mă țineau suspendat ca într-o fașă. Împins de curiozitate, în momentul în care am tras dosarul nr. 37, m-am trezit într-o mașină sub un pod înalt, luminat, plin de automobile în mișcare continuă înconjurat de zgârâie nori cu lumini și reclame științifico-fantastice. Eram într-o altă lume. Ferestrele capsulei erau aburite și marcate de palmele ființei de deasupra mea care respira adânc în plăceri și în momentul acut s-a produs o descărcare electrică și m-am trezit, trezit de cei doi colegi pe calea ferată din galerie.

Locomotiva electrică tocmai suna din curba prin care intrau vagoanele încărcate cu minereu. Băi, ce faci? Ai adormit? Hai să plecăm că trebuie să treci și pe la clinică să te pansezi. Da, ai dreptate. Dau să mă uit la picior și nu mai era nici urmă de rană, iar pantalonii de salopetă erau ca noi.

*

Mi-i așa de dor de copilărie și de acele timpuri. Să lași o localitate, oricare ar fi ea să dispară înghițită de natură este condamnarea la moarte a visului. De la apariția bombei atomice, faptul că poate distruge planeta a încetat și viitorul omenirii. Tineretul nu mai are loc să viseze, să construiască în memoria lor și se sinucid.

Ce se întâmplă azi este o schimbare radicală a felului în care se va privi de acum încolo specia umană ca existență și civilizație. Se va trezi din hipnoza dictată de oportuniști și va deveni conștientă de existența și evoluția ei sau va intra într-un sclavagism groaznic tehnodigitalizat. Un autoritarism care folosește instrumente de înrobire planetară ca finanțele și internetul. Întreaga planetă e legată ombilical prin aceste două tehnici și e dependentă de ele. Visul dictatorului suprem. Să spui întregii omeniri ce să mănânce și când să meargă afară, ce să gândească și pe cine să urască. Virusul este elementul principal de unire/globalizare a efectului de supunere, total control. Speriatul cu moartea. L-au eliminat și pe Iisus care elibera discreditându-l: Cine-i acest lemnar din Nazaret care să știe cei adevărul? Noi știm cei bun pentru voi, ne-o spun banii și minciuna manipulantului. Omul educat poate alege adevărul. Needucatul e un animal speriat alergat din colț în colț. Educatul știe dacă Iisus spune adevărul sau nu. Omul lacom va continua să-și hrănească poftele profitând de scuza virusului și își va înfinge rădăcinile în ciuda existenței sau nu a bolii. Omul needucat nu va ști să discearnă, iar exploatatorul știe asta și va face tot posibilul să-l țină în întuneric pe rob.

De 30 de ani încoace, de când s-au aplicat aceste forme de implementare a înrobirii globale începând cu căderea blocului comunist care ținea omenirea într-o balanță s-a recurs la sărăcirea sistemului de educație a maselor, reducerea calității specializărilor profesionale, direcționând întreaga civilizație spre profit material și financiar în așa fel încât azi guvernele și cadrele din poziții titulare de decizie strategică etică și sanitară nu mai sunt capabile să decidă și în ce direcție să îndrepte buna funcționare a societății. Toate guvernele sunt impotente în a lua decizii concrete bazate pe o logică etico-științifică. Toate instituțiile sunt croite pe a face profit, toate demolate înainte de a veni virusul - ca să-i pregătească terenul fertil. S-au dat la o parte toate posibilitățile de decizie independentă a statelor

fiind toate supuse unui monopol global. Deci toate țările paralizate. Nu mai poți lua un ceai de mușetel ca dezinfectant fără aprobare corporatistă. E posibil o astfel de cădere, îndobitocire intelectuală?

Inițiatorii (care or fi ei, nu știu) doresc ca numărul populației să fie redus (motivație - planeta suprapopulată) ei nu realizează că specia umană nu poate funcționa sănătos amputată. O albină singură nu poate face miere, o furnică nu poate construi un mușuroi, o vacă nu naște viței fără un bou. Bogăția vine de la mulțimea și diversitatea speciilor, de la nealterarea lor, de la protejarea și întărirea sănătății lor. Dacă întreaga populație a planetei, de mâine va fi localizată în România și va fi lăsată în pace fără intervenția asupritorilor ea va prospera și îndeștula fără a-și pierde simțul spațiului teritorial. Restul planetei va fi goală și virgină. Gândiți cu picioarele pe pământ, oameni buni. Dacă virusul e o problemă, atunci de ce nu se unesc toate instituțiile lumii să salveze omenirea? Așa ar fi normal. Nu să alerge și să se bată pentru supremația pieței și a banului. Cum se face că toate instituțiile medicale au fost privatizate sau desființate înainte de apariția virusului. De ce medicii specialiști sunt reduși la tăcere pe media dacă apar cu soluții alternative de tratament? De ce există cost de salvare dacă specia e în pericol să dispară?

După ce ai distrus educația, te aștepți ca noile guverne să mai fie capabile să servească comunitățile? În toate instituțiile lumii specialiștii sunt speriați să mai funcționeze în viața publică de frică să nu își piardă serviciul în fața ignoranților care iau decizii de guvernare. Dacă închizi societatea ca să salvezi populația de infecții atunci cine mai muncește ca să producă alimente. Stăm închiși și în final ne mâncăm unii pe alții în aceasta lume corporatistă de produs doar atât cât îți trebuie pe zi. Vom intra într-o dezordine totală. S-a profitat de buna credință a populației și miliardarii au creat un sistem de taxare care îi avantajează doar pe ei, unul pentru ei și altul pentru omul de rând. Deunăzi se anunța pe media că sunt cam 600 de multimiliardari care nu plătesc taxe pe pământ și că doar aproximativ 50 din ei dețin averea întregii populații la un loc. Miliardari care cred că li se cuvine să uite că și-au creat aceste averi prin sacrificiul și contribuția întregii populații. Ca întreaga civilizație în care v-ați făcut averea s-a construit pe umerii și cu

sângele părinților întregii lumi și că dacă o sărăciți de buna funcționare, onoare, demnitate, etică și dreptul la educație, respect și sănătate se va prăbuși și cu ea și voi. Vreți să plecați pe Marte sau alte planete, să locuiți în spațiu? V-ați gândit la pericolul în care puneți întreaga specie umană dacă aduceți de acolo vreun virus necunoscut care să ne extermină? Ați cerut permisiune speciei umane dacă vă permite să luați acest risc, să porniți în această aventură. Unde e bunul simț și responsabilitatea față de aproapele? Sau suferiți de o boală numită MEGALOMANIE, și atunci va trebui să vă declarăm bolnavi și iresponsabili. Desigur că specia umană iubește aventura și are în ADN spiritul de cunoaștere și aventura, însă satisfacția e mult mai deplină dacă o împărțiți cu acordul tuturor. Planeta întreagă contribuie la astfel de expediții în care riscăm de comun acord. Oamenii care își elimină oponentii prin moarte capitală sau discreditare sunt lipsiți de responsabilitate umană, inconștienți de posibilitatea beneficiului unei alte viziuni.

Noii manipulatori formați din unirea celor două puteri ale războiului rece, având la dispoziție toate informațiile despre comportamentul și psihologia omului în terțe orânduiri și cunoscându-i bine slăbiciunile și punctele forte, le manipulează ca să-l aducă pe om în starea de disperare, tăcere și incapacitate mentală și fizică, îl subjugă. Și în loc să ducă specia la evoluție și înălțare intelectuală, să se bucure de beneficiile conștientului înalt, un mușchi greu de întreținut pentru cei avuți deja și care nu vor accepta niciodată devansarea, preferă să plătească cu prețul stagnării evoluției umane supremația lor. Ei vin cu tot felul de distracții de la problema reală inventând tot felul de alte pericole. Să te orbească, să îți arunce cu țărână în ochi ca să nu vezi când te lovește cu-n opercut. Uite, vine Bau-Bau! Culcate! O civilizație onestă e forțată să se schimbe în una de escroci peste noapte. Oameni care să-ți dea în cap fără milă. Frate cu frate, soră cu soră dezbinați. Se organizează tot felul de atacuri teroriste ca să ne țină sub teroare, dezorientați. O populație needucată nu are resurse de a se apăra împotriva acestui fel de terorism. Iar cei care știu și îi pot ajuta sunt arestați și închiși sub diferite pretexte.

Cu ocazia acestei pandemii, populația fiind închisă în case, profitorii manipulează și

montează prin tot felul de noi șiretlicuri viața oamenilor până la erodare psihologică. Noi forme de violență și crimă în societate și națiuni. Țări bombardate, conducători executați, întregi familii de refugiați printre străini etc., toate acestea doar pentru a abține puterea, o mână de oameni bolnavi și paranoici. Ce folos să deții puterea, dacă nu mai e nimeni să te admire. Au infestat internetul cu sute de canale de informare care emit tot felul de știri confuze doar ca să facă bani. Mulți au devenit milionari în urma lor. Internetul trebuia să rămână liber și un domeniu public precum aerul pământului. Altcum aleargă spre irelevanță. Dacă nu se hotărăște un vaccin împotriva acestor apucături vătămătoare care lucrează asupra speciei și conștiinței omului, sigur ne îndreptăm spre pierzanie. Viața nu merită trăită fără libertatea gândirii și a visării. E cea mai mare crimă a secolului să intri și să încâlcești mintea omului și, în special amortirea ei prin tot felul de radiații radio-magnetice și alte microunde generate de sateliți.

Scriitorii au datoria lor de a vindeca starea umanității, însă sunt în majoritate înfricoșați și dezorientați de pedepsele și acuzele aduse și în special frica de a-și pierde poziția socială. În majoritate taie iarbă la găște. Puțini au săbii ascuțite împotriva confuziei și a dezinformării din sistem. Sunt promovați simpatizanții, iar dacă vrei să fii primit în gașcă trebuie să te aliniezi cu minciuna ta poetică în rând. Marii scriitori ai lumii au plătit pentru adevărul și demnitatea lor. Eminescu a sfârșit asasinat, Dostoievski a fost condamnat la moarte, suspendată și apoi închis în Siberia patru ani, Hemingway a trăit în Cuba și alți zeci și sute au scris din pușcăriile României. Scriitorii trebuie să găsească acele căi potrivite pentru a-i ajuta pe oameni să-și găsească fericirea chiar și în aceste clipe nefericite produse de pandemie și în mod special de noua stare a civilizației în care am intrat. Că de reîntors la forma dinainte nu se va mai putea. Ar trebui să cadă prea multe capete ca să se întâmple. Nu putem fi pasivi ca scriitori pentru că e și viața noastră, iar să înghițim gălușca regimului în continuare, nu se cheamă scriitură adevărată, ci servitute și obediență.

Întreaga conștiință și suflet al omului este umilit, înjosit prin terfelirea voinței și caracterului său minunat divin. Nu înțeleg ce sadism e în acești conducători de a lua dreptul numelui de tată și

mamă, părinți și bunici. A iubi și dăruia, a mângâia, îmbrățișa, a da noroc. Cât dispreț să-ți permiți să te crezi dumnezeu, când ai fost ales și ți s-a încredințat funcția de a servi și a conduce o națiune? De a fi momăie poporului tău așteptând ordine din spate, de undeva din întuneric sau prin sârmă. Avea dreptate Președintele Trump la Națiunile Unite CÂND RECOMANDA TUTUROR SĂ-ȘI PĂSTREZE NAȚIUNEA ȘI SĂ ȘI-O PUNĂ PE PRIMUL PLAN.

Populația a fost atât de sărăcită de educație și atât de înfricoșată încât nici măcar nu înțelege când este umilită și înjosită, când guvernării își bat joc de ea. Cei în control chiar și atunci când primesc ajutoare din afară pentru țară sunt atât de nesățui încât țin și împart între ei. Această lăcomie și vanitate nu o mai pot înțelege.

Gaura neagră produsă de explozia nucleară este promovată tot timpul azi ca să ne sperie și să fim ținuți sub control de criminalii care ne conduc (le spun criminali și iresponsabili pentru că în paranoia și lăcomia lor omoară sufletul și divinitatea din om). Omului îi e dat să crească într-o înfinitate divină - TREZIȚI-VĂ !...

Strig din toți rărunchii, cu speranța că voi fi auzit!!!

Singur am venit și singur voi pleca. Așa s-a întâmplat, așa se întâmplă dintotdeauna, ne întâlnim, apoi ne despărțim fiecare în împlinirea sa. Nefertiti m-a ajutat să călătoresc în timp pentru că la 14 ani în viitor, într-o seară amoroasă am ajuns sub acel pod în Melbourne.

Unde e Destinul Nemurii Noastre? Să tăcem?

Dar de ce să tac? De ce să uit? Mai bine să fiu tăiat în tipăt, strigând sfâșiat de durerea loviturilor. Totul și toate în amintirea părinților mei. Mai bine așa, decât gunoiul lăcomiei și al nepăsării, al nerespectului demnității omului și al strălucirii DIVINE. Așa zișii comuniștii au venit, au pus piedici, ne-au dezmoștenit ca să nu mai știm cine suntem și apoi ne-au abandonat ca pe niște „nima în drum” pentru hrăpărețul străin, care asemenea unui PIRAT, după viol te-a alungat cu un șut în spate. Sau poate mai bine tac?

Am fost întrebat ce cred că mă așteaptă dincolo, vei ajunge în Rai sau în Iad? Le răspund clar că viața e eternă, că universul așa funcționează cu bune și rele și că AȘA VA FI ETERN – SUFERINȚĂ ȘI BUCURIE LA INFINIT. VIOLENȚĂ ȘI PACE. Entitățile energetice din

munții Ciudanoviței alcătuiți din uraniu sunt egiptenii poposiți în călătoria lor eternă. Așa că, iubeste și nu dispera!

Dacă scrii, SCRIE TARE! Dacă nu..., taci înăbușit, taci grăunte nesemnificativ al universului NEÎNȚELEAGÂNDU-ȚI DESTINUL! Nu e vântul de vină, ci pădurea prin care trece.

Andrei BREABĂN

Dimitrie Cantemir – deschizător de drumuri în cultura română și mondială

La 1 august 1714 fostul Voievod al Moldovei Dimitrie Cantemir a primit diploma de membru al *Societas Scientiarum Brandenburgica*, Academia din Berlin de mai târziu, fiind primul român care accede într-un for științific internațional. Priceput diplomat și om politic, dar mai ales un cărturar desăvârșit, avea bogate cunoștințe de istorie, arheologie, genealogie, numismatică, heraldică, cartografie, sociologie, administrație, știință politică, arhitectură, medicină, geografie, folclor și etnografie, matematică, muzică, logică, lăsând în urmă o operă impresionantă, expresie a umanismului renescentist care l-a influențat. Prin moștenirea pe care ne-a lăsat-o, a fost cea mai reprezentativă personalitate culturală a românilor din secolul al XIII-lea, scrierile sale stând la baza Școlii ardelenice și a altor curente culturale și științifice de mai târziu.

Fiu al Domnului Moldovei Constantin Cantemir și a Anei Bantaș, a treia soție a Voievodului, Dimitrie Cantemir s-a născut la 26 octombrie 1673, fiind dat de tatăl său la dascăli renumiți, între aceștia fiind călugărul cretan Ieremia Cacavelas, cunoscut teolog poliglot, filosof și predicator, care studiasse la universitățile din Leipzig și Viena. Își va continua educația la Înalta Poartă unde, în anul 1688, va fi trimis să

garanteze pentru credința tatălui său, după cum era obiceiul otomanilor.

Dornic de învățătură, a frecventat cele mai alese școli din capitala Imperiului Otoman, între care și Înalta Școală a Patriarhiei din Istanbul unde va învăța turca, persana, araba, italiana, pe lângă greaca și slava veche pe care le știa de acasă. Fire plăcută și un bun interlocutor, el leagă cu ușurință prietenii nu numai în lumea culturală ci și în cea imperială de la Istanbul, făcându-se în scurt timp cunoscut în cele mai înalte cercuri ale aristocrației otomane. Și-a găsit prieteni apropiați atât în rândul unor diplomați de seamă de la reprezentanțele țărilor Europene pe lângă Înalta Poartă cât și în rândul unor prestigioase personalități politice, culturale, științifice și clericale, fiind preocupat atât de cultura europeană cât și de cea orientală, mai ales turco-otomană, care a început să-l captiveze încă din tinerețe.

Viitorul cărturar va trăi un moment de răscruce la moartea tatălui său, când se întoarce în țară și spre surpriza lui, este ales domn de boierii și curtenii de la Curtea Domnească din Iași, fiind îmbrăcat în caftan de către un aga al marelui vizir care tocmai se afla în Moldova cu treburi împărătești. Domnește mai puțin de o lună, (29 martie – 18 aprilie 1693), deoarece sultanul nu îl recunoaște și numește ca Voievod al Moldovei pe Constantin Duca, susținut din umbră de Constantin Brâncoveanu. Întors la Istanbul, își continuă studiile la Academia Patriarhiei Ecumenice, afiliată Universității de la Padova, unde a luat lecții de geografie, anatomie, muzică și religie. Aici a avut ca profesori pe marele maestru Es'ad Efendi și matematicianul turc Saadi, cu care își perfecționează mai ales cunoștințele de limbă turcă. La Istanbul și-a construit un palat unde a locuit cu familia sa.

În 1697 face parte din suita marelui vizir Elmas Mehmed, pe care îl însoțește în bătălia de la Zenta din Serbia (10 septembrie 1697), unde cei 50 000 oșteni austrieci conduși de Eugen de Savoia au zdrobit oastea otomană care număra peste 100.000 de oșteni, o experiență unică pentru tânărul intelectual, care îi va servi la scrierea viitoarei sale lucrări „Creșterea și descreșterea Imperiului Otoman” și îl va împinge în războiul turco-rus când va fi din nou Voievodul Moldovei. După două perioade scurte de domnie a fratelui său mai mare Antioh (1696-

1700;1705-1707), pe care l-a ajutat împreună cu Patriarhul de Ierusalim Hrisant Notara să înființeze Academia domnească din Iași, la 23 noiembrie 1710 a fost investit ca Voievod al Moldovei, sultanul având nevoie de el mai ales pentru a-l supraveghea pe Constantin Brâncoveanu din Țara Românească, pe care îl suspecta de legături cu Imperiul Țarist, dușman înverșunat al otomanilor. Ajunge la Iași în 10 decembrie, fiind uns ca domn după datinile Moldovei. Dar, în loc să asculte de sultan, Dimitrie Cantemir încheie un tratat de alianță cu țarul Rusiei. Acțiunea a fost precedată de vizita la Iași a lui Petru cel Mare, care a avut loc în 1711, ocazie cu care, plimbându-se pe ulițele înguste ale capitalei moldave, țarul a vizitat mănăstirile Trei Ierarhi și Sf. Nicolae Domnesc și a rămas impresionat de frumusețea lor.

Semnarea Tratatului are loc la Luțk (Ucraina de azi) la 13 aprilie 1711, el fiind redactat integral de Dimitrie Cantemir și acceptat fără modificări de Petru cel Mare și de ministrul său, contele Golovkin. În cele 17 articole tratatul stipula că Dimitrie Cantemir va rămâne domn pe viață, scaunul Moldovei urmând să fie transmis pe cale ereditară, afară de cazul în care un urmaș de-al său se va dezice de credință sau de prietenia cu Imperiul Țarist. Se mai prevedea retrocedarea către Moldova a cetăților Chilia și Cetatea Albă, cât și a Tighinei și Buceagului, luate samavolnic de turci. Numai în aceste condiții Dimitrie Cantemir a acceptat să intre în război alături de ruși, sperând că și de astă dată se vor resimți slăbiciunile coruptei armate otomane, cum a perceput-o în războiul turco-austriac la care a luat și el parte în 1697.

Decizia Voievodului nu a fost primită bine nici de o parte a boierimii din Moldova. Cu toate strădaniile sale de a pune capăt disensiunilor dintre diferitele grupări de boieri rivale, acțiunile întreprinse nu i-au reușit, resimțindu-se și în continuare anarhia care își făcea prezența în rândul aristocrației din Moldova. Un exemplu în acest sens a fost momentul în care Voievodul a informat boierii despre alianța sa cu țarul Rusiei. Fără să respecte autoritatea Domnului, vornicul Iordache Ruset, același care în urmă cu câțiva ani l-a urcat pe scaunul tatălui său, îi spune în față: Te-ai cam grăbit, Măria ta, cu chematul Moscalilor!

Pesemne că vestea a ajuns și la Poartă, care a știut să o valorifice în interesul ei. Este posibil să fi fost una din cauzele înfrângerii de la Stănilești, localitate aflată în ținutul Fălciu pe Prut, unde uriașa armată adusă aici de marele vizir Mehmed Pașa a zdrobit oștile rusești și moldovenești, fapt care l-a făcut pe Dimitrie Cantemir să părăsească definitiv Moldova și să se stabilească în Rusia țaristă. Și-a luat familia și ce a putut din averea personală și a părăsit Iașul în 16 iulie 1711 însoțit doar de câțiva din oamenii săi de încredere, între care hatmanul Ion Neculce, marele ban Savin Zmuncilă, marele paharnic Gheorghiță Mitre, marele portar Iordachi Aristarh, marele comis Pavel Rugină, vornicul Ilie Abaza, serdarul Mogâlde, etc. Trece grăbit Jijia pe la Popricani, pentru a nu fi prins de turci sau de ceva trădători care de obicei apar în astfel de momente, fie tentați de dorința de a primi o răsplată însemnată, fie mânați de ură sau de tot felul de nemulțumiri de care tocmai atunci își aduc aminte. Face joncțiunea cu țarul Petru cel Mare la Semenî (raionul Ungheni de azi), oamenii păstrând și azi amintirea întâlnirii celor doi mari oameni ai vremii lor, ridicând acolo un monument numit de popor „Zamka” (fortificație, în limbajul vechi moldovenesc, termen de origine slavă).

Cu toate insistențele marelui vizir de a-l pedepsi pe moldoveanul răzvrătit, țarul refuză să i-l predea și îl ia cu el la Moscova împreună cu boierii și oștenii care l-au însoțit. Din cei 12 ani cât a trăit în Rusia, primii i-a petrecut pe întinsele moșii dăruite de Petru cel Mare în provinciile Kursk și Seva, apoi la Moscova, unde va fi consilierul secret al țarului pentru problemele Orientului, obținând și iertarea din partea sultanului prin prietenii săi, reprezentanții diplomației ai Franței și Olanda pe lângă Poarta Otomană. Se spune că domeniile lui Dimitrie Cantemir au devenit un adevărat stat moldovenesc în inima Imperiului Țarist, fiind înconjurate de oșteni care l-au urmat în pribegie, administrate și lucrate de boieri și țărani moldoveni. Cel mai reprezentativ dintre ele a fost satul Dmitrovsk de lângă Harcov, care i-a preluat numele, rebotezat Dmitrovsk de țarina Ecaterina a II-a.

În scurta perioadă de domnie pe care a avut-o, Dimitrie Cantemir întreprinde unele măsuri menite să ducă la slăbirea puterii marii

boierimi prin un sistem de reforme în favoarea păturilor sociale sărace. Încă de la urcarea pe tron a redus „birul steagului” (dare ce se plătea când venea un Domn nou), desființarea deseatiniei (zeciuala pe stupi), a dat privilegiul pentru breasla mișeilor calici din Roman, pentru breasla cioclilor din Iași și alte bresle meșteșugărești, reluarea unor mănăstiri bogate închinete Patriarhiei din Ierusalim (Bistrița, Tazlău, Probota), reforme militare prin oferirea de danii și alte avantaje tinerilor recrutați din rândul claselor mici și mijlocii, reușind să înființeze șapte sau opt unități militare, etc.

Ajuns pe pământurile întinsei Rusii, Dimitrie Cantemir se dedică întru totul activității scriitoricești și cercetării științifice în domenii extrem de diversificate, de la muzică până la logică și filozofie. A fost primul care susține cu argumente latinitatea limbii și a poporului român pe pământul vechii Dacii, *Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor* devenind lucrarea de referință a Școlii Ardelene și a mișcării pașoptiste din cele trei țări române. Scrisă inițial în latină apoi tradusă de autor în română, ea redă istoria strămoșilor noștri de la Traian până la al doilea descălecat. Alte lucrări reprezentative ale eruditului cărturar român sunt:

- „*Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul*”, scrisă sub influența dascălului său, Ieremia Cacavelas, încă pe când se afla la Istanbul. A fost tipărită la 30 august 1698 în română și greacă, prin grija fratelui său Antioh Vodă, socotită a fi prima carte românească de gândire religioasă în care autorul susține superioritatea omului asupra celorlalte forme de viață.

- „*Icoana de nezugrăvit a științei sacrosante*”, scrisă în anul 1700 sub influența lui Francis Bacon, lucrare în care autorul face legătura între știință și religie, fiind o adevărată capodoperă a gândirii filozofice din acea vreme.

- „*Istoria ieroglifică*” scrisă la Istanbul în anii 1703-1705, roman politico-social și autobiografic care prezintă o luptă alegorică între două principii reprezentate de Corb și Inorog, socotită a fi o capodoperă a începuturilor literaturii române în acest domeniu.

- „*Istoria Creșterii și descreșterii Imperiului Otoman*”, scrisă în latină în perioada 1714-1716, tradusă și publicată ulterior în engleză, franceză și germană, o adevărată antologie a istoriei

Imperiului Otoman în care marele cărturar prezintă viața a 19 sultani începând cu întemeietorul Imperiului, Osman, până la Ahmet al III-lea, contemporan cu autorul.

- „*Descriptio Moldaviae*”, a fost scrisă în latină în anii 1714-1716 când se afla în Rusia, la cererea Academiei din Berlin din care făcea deja parte. Este o altă lucrare de referință a autorului, fiind prima prezentare a Moldovei din punct de vedere al istoriei, geografiei, demografiei, etnografiei, structură și psihologie de neam și chiar cartografie. A fost tradusă mai întâi în germană de F. Redslob (1769-1770) și publicată de Anton Friedrich Büsching sub titlul *Beschreibung der Moldau*, iar în română apare la Mănăstirea Neamț, în anul 1825, sub titlul de „*Scrisoarea Moldovei*”, ediția a II-a, manuscrisul original aflându-se la Biblioteca Națională din Paris.

- „*Historia moldo-vlachica*” (*Istoria moldo-valahă*), lucrare scrisă tot la cererea Academiei din Berlin, în aceeași perioadă cu „*Descrierea Moldovei*”, cu referire la originea comună a românilor din Transilvania, Moldova și Țara Românească.

- „*Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor. Memorii către Petru cel Mare*, scrisă în limba rusă sub titlul: *Kratkoe skazanie ob iscoreneniî Brankovanovoi i Kantakuziniîh familiî*, singura variantă în care s-a păstrat în original.

- „*Vita Constantini Cantemyrii, cognomento senis, Moldaviae Principis*. Viața lui Constantin Cantemir poreclit cel Bătrân, domnul Moldovei, scrisă în anii 1716-1718 în limba latină;

- „*Monarchiarum physica examinatio* (Cercetarea naturii monarhiilor);

- „*Ioannis Baptistae Van Helmont*;

- *Physices universalis doctrina*, scrisă între anii 1700-1704, a fost dedicată misticului flamand Van Helmont.

- „*Collectanea Orientalia*” (*Colecția orientală*), a fost scrisă în Rusia, între anii 1722-1723 și cuprinde cercetări ale autorului cu privire la curiozități din Orient, între care Zidul Caucazian al lui Alexandru Macedon, vestigiile persane din Marea Caspică, etc.

- „*Sistema religiei mahomedane*”, scrisă în latină: *Systema de religione et statu Imperii turcici*; tradusă în rusă de Ivan Ilinski: *Kniga sistima ili sostoianie Muhammedanskiia relighii*, a fost scrisă în anul 1722, când autorul se afla la

Sankt Petersburg. „*Systema de religione et statu Imperii turcici*” tratează viața și obiceiurile musulmanilor, iar pe deasupra, Dimitrie Cantemir a tradus Coranul în limbile rusă și latină.

- „*Compendium universae logices institutiones*, scrisă în 1701, este o lucrare de filosofie din tinerețe dedicată sistemului de logică generală;

- „*Cartea științei muzicii (Kitab-i-musiki)*; „*Kitab-ul musiki ebjed (Carte de notație muzicală)*, a fost scrisă la Istanbul între anii 1705-1709, în limba turcă. Pe lângă prezentarea teoretică a cunoștințelor despre muzica otomană laică și religioasă, lucrarea conține și 365 de melodii, între ele fiind compoziții otomane, folclor din Moldova și 20 creații proprii. Între ele și cele mai cunoscute și răspândite compoziții turcești, *Aria dervișilor*, prin care Dimitrie Cantemir a intrat în istoria muzicală a Turciei ca fondator al muzicii laice sub numele de *Cantemiroglu* (fiul lui Cantemir), primind titlul de pașă cu trei tuiuri (ceilalți domni aveau două tuiuri) de la sultanul Ahmed al III-lea, un mare susținător al artelor.

La cererea țarului, Dimitrie Cantemir s-a implicat în cartografierea Rusiei, folosind sistemul Mercator, hărțile întocmite de el aflându-se în prezent în Arhiva Cabinetului lui Petru cel Mare de la Petersburg. Tot în Rusia a făcut prima tipografie mobilă cu caractere persane, expusă în prezent la Oxford. A fost socotit de istoricul rus Dmitri Bantâș-Kamenskii (1788 - 1850) drept „*cel mai învățat bărbat în Rusia din timpurile lui Petru cel Mare. Cunoștințele lui vaste în limbile persană, arabă și turcă, veselia desăvârșită în conduită și convorbiri i-au atras iubirea tuturor societăților a căror podoabă a fost.*”

A sfârșit din viață la 21 august 1723, în satul său Dmitrovsk (azi Dmitrovsk--Orlovski) în urma unei crize de diabet, fiind înmormântat într-o criptă din biserica „Sf. Nicolae” din Moscova, construită după planurile sale. Prin strădania unui alt erudit al neamului nostru, Nicolae Iorga, în 1935 osemintele îi sunt aduse în țară, și de atunci se odihnesc în Biserica Trei Ierarhi din Iași. Pe lespede de mormânt a fost scris: „*Aici, întors din lungă și pre greaua pribegie înfruntată pentru libertatea țării sale, odihnește Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei*”.

Alexandra Beatrice Kiseleff

PICĂTURA DE LIMBĂ ROMÂNĂ

După cum încheiam în numărul trecut, este necesar ca toate mijloacele de comunicare și toți factorii legați de educarea maselor să depună un efort susținut pentru cultivarea limbii. Este vorba de reguli elementare sau repetări inutile care dăunează clarității exprimării. Se știe că cea mai clară exprimare este aceea în propozițiuni scurte, fără paranteze în paranteze, care îngreunează, uneori inutil, textul. Am spus că mă voi referi la reguli gramaticale elementare din gramatica de liceu care-i învață pe elevi să se exprime concis.

Iată câteva greșeli frecvente legate de verbele auxiliare **a fi** și **a avea**: de pildă imperativul pozitiv de la verbul a fi este fii, fiți; negativ: – nu fi, nu fiți; adesea apare fi în loc de fii; sau la negativ nu fii în loc de nu fi, dacă suntem atenți la pronunțare, această greșală poate fi lesne evitată.

I. În afară de rolul de verb auxiliar pentru formarea timpurilor compuse ale verbelor (viitorul anterior, conjunctivul și condițional-optativul perfect) și a tuturor timpurilor la diateza pasivă, verbul a fi poate avea și valoare de verb predicativ; este singur predicat verbal când are un înțeles de sine stătător. Cele mai obișnuite înțelesuri ale verbului predicativ a fi sunt: a exista, a se afla, a se întâmpla, a trece (când este vorba de trecerea unui anumit timp): A fost odată un împărat = a existat. La marginea împărăției lui...era un alt împărat = se afla. Tata îl roagă să se liniștească. Ce-a fost/a fost = s-a întâmplat. Câți ani or fi de-atunci? = or fi trecut.

II. Verbul a fi are de cele mai multe ori rolul unui verb de legătură: Poporul este stâlpul țării.

În această propozițiune verbul a fi nu are singur înțeles, nu are valoare de verb predicativ. Este un verb de legătură, copulativ.

În concluzie, valorile gramaticale ale verbului a fi sunt:

1. Verb auxiliar pentru formarea unor timpuri compuse și pentru toate modurile și timpurile diatezei pasive;
2. Verb predicativ (cu înțeles de sine stătător), având mai frecvent următoarele sensuri: a exista, a se afla, a se întâmpla, a trece (când este vorba

de trecerea timpului);

3. Verb copulativ (fără înțeles de sine stătător) face legătura între numele predicativ și subiect.

Verbul a avea:

I. Indicativul prezent al verbului a avea (am, ai, are, avem, aveți, au) servește ca auxiliar pentru formarea perfectului compus și a modului condițional-optativ. În acest caz verbul a avea a suferit schimbări la unele persoane: perfectul compus: am cântat, ai cântat, a cântat, am cântat, ați cântat, am cântat; condițional-optativul: aş cânta, ai cânta, ar cânta, am cânta, ați cânta, ar cânta. Indicativul prezent al verbului a avea este folosit ca auxiliar (fără modificarea vreunei forme) și pentru exprimarea viitorului construit cu conjunctivul: am să cânt, ai să cânti, are să cânte, avem să cântăm, aveți să cântați, au să cânte.

A avea este verb predicativ (formează singur predicatul) când are înțeles de sine stătător – a poseda: Am (ai, are, avem, aveți, au) o carte interesantă.

II. Forma corectă a conjunctivului prezent al verbului a avea la persoana a III-a singular este: el(ei) să aibă (nu: să aibe).

Am auzit la o reclamă pentru detergent: gospodina trebuie să aibe grijă să nu pună prea mult detergent, precum și în alte discuții, folosirea acestei formulări greșite.

Ca să nu mai vorbim de omiterea prepozițiilor, a conjuncțiilor, a locuțiunilor adverbiale și alte părți de vorbire strict necesare. De exemplu, într-un film, cu Richard Gere soldat, fiind întrebat: De ce nu te duci tu în altă parte? Acesta răspunde: Pentru că nu am un alt loc să mă duc. Evident, corect ar fi fost (Pentru că nu am un alt loc unde să mă duc).

În afară de dezacorduri și exprimări cu este multe abundență exprimările neglijente fiind folosite sinonime necorespunzătoare. Într-o discuție dintr-un soț și tată, care-și maltrata soția și copilul, i se adresează soției:

Dacă nu-ți iei pilulele, voi pleca din țară cu copilul și ai să mori de dragul lui, că nu-l mai vei vedea niciodată! Evident, era vorba că va muri de dorul lui. Ce-i drept drag și dor sunt sinonime, dar în cazul de față, când este vorba despre cineva care este departe de tine, îți lipsește, ți-e dor de el.

Mă opresc aici deocamdată, data viitoare voi continua cu alte exemple. **(Va urma)**

Pledoarie pentru excelență în cultură**Florentin Smarandache despre Mircea Eugen
ȘELARIU**

ȘELARIU (Nume), **E.** (inițiala tatălui) **MIRCEA-EUGEN** (prenumele), (n. 27 febr. 1938, Călan, jud. Hunedoara), ing. în domeniul Tehnologiei Construcțiilor de Mașini (TCM) și cercetător științific.

Date despre familie: *tatăl:* Emil (n. 1907, Hațeg, jud. Hunedoara -d. 1992, Călan, jud. Hunedoara), expert contabil-planificator; *mama:* Maria (n. 1909, Vața, jud. Hunedoara – d. 1980, Călan) diriginta oficiului PTTR din Călan; *soția:* Dorina-Rodica Voștinariu profesoară de Istorie-Geografie la Colegiul Național Bănățean din Timișoara; *copii:* Șerban-Mircea, inginer TCM, specializarea Mecatronică, inginer la Elba Timișoara.

Studii: a absolvit Școala Elementara din Călan (1936-1940), oraș în care a făcut primele șapte clase (1944 -1951); a urmat Liceul de Băieți din Alba-Iulia (1951-1954) și cursurile Facultății de Construcții a Institutului Politehnic din Timișoara (1954-1955). În perioada 1955-1958 a lucrat ca tehnolog principal 1 la Uzina „Victoria” din Călan la Atelierul Mecanic și la cea mai mare turnatorie de fontă și de neferoase din România. (1958-1963) și-a continuat studiile la Institutul Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara, cu o bursă de întreprindere, unde a fost reținut asistent la Facultatea de Mecanică, Catedra de TCM. S-a înscris la doctorat la Prof. Dr. Ing. Gh. Savii cu tema „Influența dispozitivelor asupra dinamicii sistemelor tehnologice elastice”. Și-a susținut cele patru examenele și toate referatele tezei de doctorat cu note maxime (10). După decesul conducătorului de doctorat a fost preluat de Prof. Dr. Doc.ing. Aurel Nanu. În prima fază, primele cca. 100 de pagini ale tezei au fost dactilografiate pe o singură parte a paginii, așa cum se proceda atunci. Ordinul de scriere pe ambele părți, justificat de economia de hârtie, a necesitat reluarea scrierii tezei pe ambele părți. Ajunsă la peste 250 de pagini, scrise pe ambele părți, a venit un nou ordin care stipula că numărul maxim de pagini admis este de 120. În aceste condiții s-a propus ca partea originală de supermatematică, care stă la baza studierii și soluționării vibrațiilor neliniare, să facă obiectul unui volum, iar partea

de aplicare un al doilea volum. Soluția n-a fost acceptată. Ca urmare teza n-a putut fi admisă și susținută. În 1969 a urmat cursurile de limbă germană la Goethe Institut din Iserlohn și în 1969-1970 a efectuat o specializare cu o bursă DAAD la Universitatea din Stuttgart, la Catedra și Institutul de Mașini-Unelte.

Cariera profesională și didactică: 1955-1958 -a lucrat ca tehnolog normator principal 1 la Uzina „Victoria” din Călan; 1963 -1969 – asistent universitar la Universitatea „Politehnica” din Timișoara. Din 1969 și până la pensionare (2000) a activat ca șef de lucrări la Universitatea „Politehnica” din Timișoara. După pensionare a mai lucrat un an cu cumul 100 % la Universitatea „POLITEHNICA” din Timișoara și trei ani cu plata cu ora pentru predarea cursului de Mecatronică la secția de Educație Continuă.

După pensionare a lucrat cu un sfert de normă la Serviciul de Proiectare al Întreprinderii Electrotimiș din Timișoara, tot cu un sfert de normă la firma privată TCP-System din Timișoara în calitate de proiectant -consultant și cu o jumătate de norma la Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Electrochimie și Materie Condensată din Timișoara, ca cercetător principal, până în anul 2008. După 1989, a fost numit consilier la Întreprinderea de Autoturisme din Timișoara și la majoritatea Institutelor de Cercetare proiectare din oraș ul Timișoara

Activitatea de cercetare: A proiectat pentru URSS robotul industrial ROMAPET (1980), 10 mașini unelte agregate cu deservire automată și automatul de asamblare a microînterupătoarelor K2 pentru aviație prin contracte cu URSS (1981). A conceput și proiectat o întreprindere de fabricare a micromașinilor electrice japoneze în Timișoara cu folosirea deșeurilor de tole de la Electromotor Timișoara (1989), pentru care a fost onorat cu premiul unu al Județului Timiș în domeniul cercetării. A conceput și proiectat mașini de găurit plăci card și de presare a acelor în plăci card, pentru Ambalajul Metalic din Timișoara, lucrări de asemenea premiate pe județul Timiș. A conceput și proiectat automatul de asamblare a tuturor diblurilor fabricate de Întreprinderea 6 Martie din Timișoara. A conceput și proiectat dispozitivul de asamblare automată a capacelor de siguranță fabricate de Elba Timișoara (1972). A condus cu Prof. Nicolae Gheorghiu proiectarea în colectiv a

robotului „REMT-1”, fabricat la Electromotor Timișoara, distins cu Premiul „Traian Vuia” al Academiei României. A condus proiectarea III și realizarea primului robot didactic (1971) și a primului robot industrial românesc „Voinicel-1” care și-a pierdut brațul la deservirea unei prese cu fricțiune la Ambalajul Metalic din Timișoara (1973).

Contribuții: inventator, publicist, universitar; personalitate de excepție cu realizări notabile cu caracter interdisciplinar în domeniile TCM, Mecanică și (Super)Matematică. A înființat prima Specializare de Mecatronică (1988), primul robot didactic (1971) și primul robot industrial din România (1972), la Catedra de TCM de la Facultatea de Mecanică din Timișoara.

Distincții: 1983 – Premiul Academiei Române (1983) pentru robotul industrial REMT-1; 2013 – „Diploma AGIR” pentru lucrarea „Supermatematica. Fundamente” Vol.I și Vol.II, Ed. Politehnica, Timișoara, 2012; 2009 - „CERTIFICAT DE APRECIERE” acordat de Universitatea din New Mexico pentru contribuțiile aduse la dezvoltarea matematicii; 2010 –Asociația Internațională Exclusivistă a Paradoxiștilor l-a declarat membru de onoare pentru obiectele paradoxale introduse în Matematică precum sfero-cub, cono-piramida, cilindro-prisma ș.m.a.; 2015 -A fost ales membru de onoare al Asociației Internaționale de Științe Neutrosophice.

Recunoaștere pe plan intern și internațional: (1989) -A fost invitatul Universității din Budapesta unde a ținut conferința „FUNCȚII CIRCULARE EXCENTRICE ȘI APLICAȚIILE LOR TEHNICE”. 1979 a fost solicitat să rămână la Universitatea din Stuttgart cu o bursa Humboldt sau ca asistent (1970), iar în anul 1972 decanul Tuffentssammer s-a deplasat la Timișoara și a încheiat o Înțelegere pentru colaborarea cu Universitate din Stuttgart și cu IPA Stuttgart, ne aprobată de București. În 1985 a fost solicitat să proiecteze pentru URSS, iar în 2003 să cerceteze pentru USA. Este membru al Asociației Profesionale a Inginerilor din Germania (VDI), din România (AGIR), membru fondator al Asociației Române de Robotică (ARR); vicepreședintele Sindicatului Universității Politehnica din Timișoara.

Președintele Secție de Arte Marțiale a IPTVT, (1967) vicecampioană națională la Judo (1971).

Activitate publicistică: a publicat 11 cărți (2 tratate), peste 80 articole științifice în limba română, germană și engleză, a susținut alte 6 lucrări științifice nepublicate, a condus și colaborat la 35 de contracte de cercetare, deține 6 brevete de invenții și 2 de inovații, a susținut 20 conferințe (una la Budapesta).

Lucrări de referință: Manualul Inginerului Mecanic Vol III:TCM, Cap. 18 „Proiectarea Dispozitivelor” (1971); 25 % din tratatul de „Proiectarea Dispozitivelor” EDP, Buc.; Proiectarea dispozitivelor Capete Multiaxe (1974); Îndrumător de laborator pentru Proiectarea Dispozitivelor; Supermatematica.Fundamente Vol I și Vol.II ediția 1-a, a 2-a și a 3-a. Vol III este sub tipar la Editura de Vest din Timișoara; „Matematica Atomică” Ed. de Vest, Timișoara 2017;

Alte date:-sport de performanță-(1953-1954) Campion absolut de gimnastica al Județului Hunedoara, al zonei Brașov și a zonei Timișoara;Profesor de gimnastică și totodată absolvent al Școlii Serale Sportive cu secția Gimnastică din Alba Iulia; Vicecampion național de ștafetă 4 X 100 m plat cu ștafeta orașului Timișoara; Căpitan de echipă al primei reprezentative de fotbal tineret a orașului Timișoara (1955); Fotbalist la Unirea –Alba Iulia (1954), la „Victoria Călan (1955-1963) și la UM Timișoara; Căpitan de echipă a echipei cadrelor didactice de la Facultatea de Mecanică.

Referințe bibliografice: Specializarea de TEHNOLOGIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI la 60 de ani, Ed. Politehnica, Timișoara, 2018.

Im memoriam: Florin MUSCALU (13 august 1943 - 27 septembrie 2001)

Florin Muscalu, poet, critic și istoric literar, publicist și redactor TV vrâncean, s-a născut pe

13 august 1943 în localitatea Lipnic-Ocnița, județul Hotin, Republica Moldova.

A absolvit Liceul din Focșani și Institutul Pedagogic din Constanța. A urmat și jurnalismul la București.

Debutul literar: în Revista „Luceafărul” (seria E. Barbu – 1964)

Debut editorial în anul 1970 cu volumul „Țara bătrânului fotograf”

Florin Muscalu a fost redactor șef adjunct la „Revista V”, Secretarul Cenaclului Uniunii Scriitorilor din România – Focșani, de la început (1979-1989) și a fost membru fondator al „Revistei V” și al revistei „Tomis”. A fost membru titular al Uniunii Scriitorilor din România, începând din 1976.

Cărți publicate: Țara bătrânului fotograf (1970, Editura Eminescu), Lupoica albă (1976, Editura Cartea Românească), Jurământ pe apa vie (1977, Editura Junimea), În hainele scumpe-ale mierlei (1985, Editura Junimea), Viața și vremea (1987, Editura Cartea Românească), Cartea de origini (1991, Editura Porto Franco), Arta ceaiului (1992, Editura Porto Franco), Sfântul Aer și prietenii săi (1996, Editura „Revista V”), Chipul și Asemănarea (1998, Editura „Revista V”), Dicționarul scriitorilor și publiciștilor vrânceni de la origini până în anul 2000 (1999, Editura „Revista V”).

Premii obținute: Premiul Asociației Scriitorilor din Iași (pentru Arta ceaiului) – 1992; Premiul „Revistei V” (pentru Cartea de Argint) – 1991; Premiul „Spațiul mioritic” al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (pentru Sfântul Aer și prietenii săi) – 1996 și altele.

Referințe critice:

I. Beldeanu, în Convorbiri literare, nr. 10, 1985;

I. Holban, în Cronica, nr. 27, 1985;

L. Ulici, în Romania literara, nr. 37, 1985;

I. Rotaru, O istorie a literaturii române.

Ion Negoîtescu, Constantin Ciopraga, Mihai Cimpoi, Alexandru Piru, Cornel Regman, etc. Alexandru Piru afirma: "Florin Muscalu este un poet autentic".

Ion Negoîtescu: "Florin Muscalu se integrează fantazismului nostru modern, ale cărui stele fixe, sunt, în afară de autorul Întunecatului aprilie, Radu Stanca, Dimitrie Stelaru, Leonid Dimov și Emil Brumar. Estetica sa este un pan-lirism, răsfrânt în ungherele cosmosului mic". În perioada anilor 1969-1989 a fost redactor la

ziarul local "Milcovul". În anul 1990, poezii Liviu Ioan Stoiciu, Florin Muscalu, împreună cu prozatorul, dramaturgul și publicistul Traian Olteanu, au fondat "Revista V", editată la Focșani de Uniunea Scriitorilor din România. Traian Olteanu a devenit redactorul șef al publicației, iar Florin Muscalu redactor șef adjunct. De numele lor se leagă și apariția primului săptămânal vrâncian intitulat „Diplomatic TV”, cât și înființarea primei televiziuni locale cu același nume, care a transmis prin cablu. Ulterior cei doi au editat o revista de specialitate cu specific viticol, "Gazeta podgorenilor", reușind chiar să scoată două ediții ale "Almanahului podgorenilor". Însă un accident rutier a pus capăt unei activități literare și publicistice de excepție.

În momentul accidentului, atât Florin Muscalu cât și Traian Olteanu erau angajați ai postului de televiziune local „Diplomatic TV”, în funcția de consilieri.

„În dimineața zilei de 27 septembrie 2001 în jurul orelor 10:30, un cumplit accident de circulație a curmat viața scriitorilor vrânceni, Traian Olteanu și Florin Muscalu. Ei se aflau într-o Dacie Nova și se îndreptau, împreună cu scriitorul sibian Iustin Pantă, spre București, la o întâlnire a scriitorilor cu președintele Ion Iliescu”. Volumul „Lupoica albă” este o ediție retrospectivă a operei poetului Florin Muscalu alcătuită la inițiativa soției sale, doamna Doina Stela Muscalu.

„Recitind poemele lui Florin Muscalu așa cum sunt dispuse în ordine cronologică în acest volum putem lua act de o consecvență stilistică rar întâlnită. Este ca și cum autorul s-ar fi așezat la masa de scris o singură dată și nu s-ar mai fi ridicat până la terminarea întregii sale producții lirice. Se poate sesiza totuși și o evoluție, dar numai de către un cititor foarte atent, pentru că este lentă și discretă. Poezia lui Florin Muscalu a devenit în timp ceva mai... enigmatică. Ajuns la deplină maturitate poetul tinde să se exprime eliptic, ca și cum nu se mai adresează unor cititori numeroși, ci mai degrabă lui însuși. Unele versuri au chiar un caracter sibilinic: „Am citit acea carte a morții, încă nescrisă / Și totuși, de mine văzută, legată în aurul strâns / Și nu-mi mai aduc aminte în ea ce spunea. / Atât mi-amintesc, că, citind-o, am plâns...” (Cartea lumii). Dispariția prematură a poetului mărește misterul. Mesajul său a rămas neterminat. Dar ceea ce a reușit să ne

transmită merită toată atenția. **Învins ca om, Florin Muscalu este învingător ca poet** ”afirma Alex Ștefănescu.

Personal am avut o afinitate deosebită față de poetul Florin Muscalu și o imensă prețuire față de opera sa literară. În anul 2011 la împlinirea a 10 ani de la cumplitul accident, Asociația cultural-umanitară Bogdania a organizat la Galeriile de Artă din Focșani, împreună cu soția poetului Florin Muscalu, Prof. Doina Stela Muscalu, o comemorare, o manifestare de suflet a celor doi valoroși oameni de cultură vrânceni.

Dumnezeu a așezat sufletele celor doi scriitori vrânceni, Florin Muscalu și Traian Olteanu, în patria cerească, încununăți de lumina veșniciei. A rămas opera lor, vie și nepieritoare spre veșnica lor pomenire. AMIN!

Ionel MARIN

**Im memoriam: Constantin I. Brătianu
(17.09.1844-06.01.1910)**

Dan GÎJU

Redescoperirea unui general: Constantin I. Brătianu¹

Generalul de brigadă **Constantin I. Brătianu** (17 septembrie 1844, București–6 ianuarie 1910, București), sublocotenent în arma geniu (1864), cu studii superioare militare la Paris, specializat în cartografie, a servit ani buni în armatele franceză și belgiană, personalitate marcantă a armatei române, membru corespondent al Academiei Române (1899), pionier al geodeziei militare românești, combatant pe frontul de la Plevna (șef al Secției Topografice a Statului Major General, ca maior), director general al Institutului Geografic al Armatei ș.a. Azi aproape

ca și uitat dacă, din perspectivă profesională, militarii geodezi din București, care se mândresc cu un înaintaș ca el, nu l-ar mai pomeni uneori, de regulă pe la festivitățile aniversare, iar din perspectiva cealaltă în care s-a remarcat, anume cea cultural-științifică, de la o vreme încoace, prin grija nepotului său, jurnalistul și politicianul Ion I. Brătianu, opera sa n-ar fi revalorizată, în parte, adică republicată și chiar comentată acolo unde, în ciuda trecerii a mai bine de un secol de la dispariția fizică a autorului, se întâmplă să-și demonstreze neperisabilitatea. Mai mult decât atât, prin 2015, la Editura Fundației Culturale „Ion I. Brătianu” din București a apărut volumul intitulat *Generalul Constantin I. Brătianu – un mare Brătianu își revendică nemurirea* (306 p., cu ilustrații), carte la două mâini (autorii sunt Florian și Nicolae Tănăsescu) care, se înțelege de la sine, radiografiază cum nu se poate mai bine personalitatea acestui „mare și frumos caracter”, cum îl apreciasse profesorul I. Tanoviceanu, în fond un militar autentic înainte de orice, din vechea și nobila stirpe (asta dacă vedem exclusiv partea bună) a Brătienilor, care a scris istorie pentru patria sa nu doar cu spada, ci și cu pana, lăsându-ne moștenire o operă onorabilă pentru un om al armelor, deși în mare parte, după cum precizăm, cam ca și uitată. Bine documentată, axată, evident, pe biografia „personajului” abordat, cartea numită mai sus constituie și un prilej, pentru cine este cazul, de reamintire a câtorva dintre zecile de titluri tipărite de-a lungul vieții sale. Așa de pildă, din impresionanta listă a lucrărilor publicate de general, începând cu anul 1870 când, la Paris, unde se afla cu ocazia studiilor militare de specialitate, a tipărit studiul *Missiunea căilor ferate române. Studii politice, economice, sociale și tehnice*, și până în 1909, cu puțin înainte de moartea sa deci, când a scos o lucrare despre drepturile și datoriile veteranilor armatei, în total 47 de titluri, unele în limba franceză, mai reținem: *Marele dicționar geografic al României* (1902, în colaborare), *O lecțiune de înaltă morală pe terenul literar și științific* (1903), *Cadastrul României. Trebuința regimului cadastral. Metodele de întrebuițat. Organizarea Serviciului cadastral. Proiect de venituri și cheltuieli* (1904, ediția a 4-a, plus o hartă), *Armata Română în timpul ultimilor 40 de ani: 1866–1906* (1906), *Câteva amintiri din rostul nostru social în timpul celor din urmă 40*

¹ Publicat în revista „Litere”, nr. 1(250)/ianuarie 2021, Târgoviște, P. 57.

de ani: 1866–1907 (1908), *Ce este cu „era nouă în oștire”?* *Studiu retrospectiv* (1909), *Veteranii armatei* (1909) ș.a. Din toată această operă a sa, impresionantă chiar și pentru un scriitor profesionist, darămite pentru un militar care, între noi fie vorba, are cu totul și cu totul alte îndatoriri de bază, nu neapărat fiindcă s-a întâmplat să ne cadă în mână ca să zicem așa gratis (grație domnului Ion I. Brătianu) și, deloc stufoasă, ba în plus și interesantă, scrisă cu nerv și de o frapantă actualitate, ne oprim puțin asupra broșurii *Câteva amintiri din rostul nostru social în timpul celor din urmă 40 de ani: 1866–1907*, publicată către apusul vieții generalului-scriitor, în 1908, un fel de bilanț indirect al glorioase domnii a lui Carol I, dar și al activității sale ca om de cultură militar prins în vârtejul timpului, unul glorios și fast, dar care, având în vedere cum se încheia la 1907, se dovedise un castel clădit pe fundație de lut, de unde se deduce clar rostul „observațiilor” acestea în scris, anume de a corija, în măsura în care se mai putea, foaia de parcurs a unui sistem guvernamental și politic totodată, firește, care, dacă nu-și revizua atitudinea cât mai urgent, risca să ducă la prăbușirea întregii țări. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, era cât pe ce să se petreacă nici un deceniu mai târziu, la 1917, când din întreg teritoriul României lui Carol I – regele între timp dispărut – mai rămăsese liber și oarecum independent un colț din Moldova. Sunt observații și note mai degrabă cu caracter personal, după cum însuși mărturisește generalul, făcute în timp, deci necum la cald, sub imperiul evenimentelor înecate în sânge de armată, și ar fi o concluzie pripită aceea care, bazată pe faptul că lucrarea este încheiată către apusul vieții (decembrie 1907), cum ziceam, trecând peste capitalul de experiență logic acumulat, ne-ar duce cu gândul că avem de a face cu textul unui bunic sfătos și pedant, care-și imaginează că vârsta și autoritatea pe scara socială îi permite orice, inclusiv să-și educe nepoții. Căci dimpotrivă, deși este limpede că nu mai are verva din tinerețe, nici curajul nominalizării vinovaților, I.C. Brătianu este suficient de clarvăzător și mai mult decât atent la ceea ce se petrece în jur, adică între frontierele României. Chiar și dincolo de hotare, cu bătaie până în Japonia (țară aproape barbară la 1866 comparativ cu România) și nu numai, dar mai ales la vecinii noștri hrăpăreți și obraznici, ca în final să puncteze, cum e și normal, bineînțeles,

că răul sălășluiește în noi înșine și, dacă mai se întrevade vreo salvare, aici trebuie insistat.

Prin urmare, deși broșura de care ne ocupăm este interesantă de la un capăt la altul, cum nu ne putem permite să o reproducem integral, ne rezumăm la subcapitolul intitulat *Șlehte venetice*, mai dinspre final care, cu toate influențele vag eminesciene, A.C.-cuziste ș.a.m.d. ni se pare suficient pentru a dovedi stilul și forța de expresie a scriitorului militar care a fost și rămâne C.I. Brătianu:

„Observatorul conștiincios, care a viețuit în curățenia de sentimente a poporului român din trecut, nu poate să nu recunoască că starea de inferioritate provenită din această greșală (aceea a guvernanților de a se fi lăsat «mâncăți de Școala tinerimii generoase fondată de șlehta veneticilor ce se scurg în țară și formează patrioți!», n.n.) e strâns legată și cu năvala ce veneticii, străini de țară și de neam, au dat în afacerile țarei. Românul credea că astfel contribuie la regenerarea României, și fiecare găsea o mulțumire sufletească de a lucra spre a grăbi intrarea în învățământul nostru, în administrațiune și în presa publică a tuturor pripășiților din lume fără distincțiune de naționalitate sau provenință, iar parlamentele țarei încetățăneau cu duiumul pe toți câți se dedeau ca fiind de neam românesc. Astfel năpasta se năpusti asupra ospitalierei Țării Românești, cum calul lui Ulise intră în cetatea inimică, în aclamarea poporului: *Scandit fatalis machina muros./ Foeta armis...*

Ce tablou ca acela al unui întreg popor rătăcit, grăbind el însuși nenorocirea sa! Spectacolul însă e cu atât mai dureros, când, după atâția ani de suferințe, fazele tabloului ne înfățișează încă și astăzi că am rămas în rătăcirea cea de apoi, așa de bine oglindită în strofe pline de durere, de neuitatul Eminescu: *Tot ce'n țările vecine e smintit și stârpitură,/ Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii, din natură,/ Tot ce e perfid și lacom, tot fanarul, toți iloiții,/ Toți se scutură aicea și formează patrioții!*

Aci e pericolul galben pentru noi Români: Vertigiul secularului rău galben pe care Răsăritul și l-a strecurat mereu de când cu Bulgarii și Ungurii. E curios de observat, cum numărul acestor aventurieri se înmulțește treptat și cum din codă se tot sue până ajunge în fruntea băștinașilor țarei. Și aceasta nu prin o muncă onestă, ci prin

încuscriri și slugărnicii. Odată pătrunzând în țară aceste lăpădături, orice mijloc de a câștiga bani și glorie le este indiferent; mulți din ei n'au nimic sfânt, nici cinste, nici familie, nici țară. Ei, rând pe rând, sunt liberali, conservatori, socialiști, anarhiști, nihiliști, comunarzi, creștini și păgâni totdeodată. «Ei constituiesc uneltele nesocotite al ambițioșilor; grație lor se înmulțiră faptele rele în țară!» (Eminescu).

Cine nu vede că invaziunea printre noi a acestor năravuri destructoare face să nască rivalitățile și egoismul, favorizează pe cei îndrăsneți, descurajază pe cei meritoși, dar timizi; înlătură devotamentele sincere și slăbesc principiile și obiceiurile de *respect*, care în trecut ținea familia română atât de strâns unită în sentimentul simplității și al onoarei. Ce păcat pentru țară, că poporul românesc a pierdut noțiunea înțelepciunii strămoșești – a nobilului popor Roman – care n'avea decât un singur cuvânt, *hostis* pentru a zice străin și inamic! Poate astfel am fi fost lipsiți de unii dintre aceia cari sunt cu adevărat podoaba țării; dar de sigur am fi fost scăpați de toți *Sarsailii* cari alcătuiesc așa zisa *Școala tinerimii generoase* pe terenul politic, și așa zisa *Școală a tinerimii injurioase* pe terenul științific și literar; școli nenorocite, cari ne-au adus în halul de scandal în care ne găsim astăzi în toate! Școala poporului, administrația țării, presa publică, partidele politice, syndicatele, corporațiunile, asociațiunile libere, cu un cuvânt, toate acele instituțiuni culturale și de administrațiune publică; menite a ne însufleți și a ne lumina îndrumarea, înainte spre progres, deveniră instrumente rele de intrigă și de învrăjpire între frați în profitul fără sațiu al aventurierilor primiți aci de milă ca să fie ocrotiți, iar nu ca să poruncească și să ne dea chiar afară din casa noastră, lingușind pe unii și lovind pe alții: *Unguibus et rostro, pro dominatione!*

Observatorul conștiincios care a trăit în mijlocul poporului român la sate, nu poate să se refuze evidenței, că în Oltenia ca și în Moldova și în Muntenia, desordinele țărănești ce s'au succedat în cele două decenii din urmă sunt operele șleahței veneticilor. Veneticii țarei doresc nu numai să se îmbogățiască, ci în același timp voesc să facă jocul vecinilor, cari ar privi cu plăcere sdruncinarea neamului românesc din toate punctele de vedere și mai ales în privința moralității, ca să nu se aleagă din el nici praful!

Ei sunt elementul tripourilor de corupție pentru tineret și tinerime, și publică Jurnale și Reviste ca să ducă o campanie îndârjită și necuviincioasă contra fruntașilor neamului, contra tuturor băștinașilor țării pe cari nu-i poate prinde în mreajele corupției lor, ca să poată intra în cetatea românească, cu mâinele în șolduri, lăpădăturile străinătății – *cestiune de om și om* –, să ne robească ca pe celelalte țări surori. În această privință mai cu seamă, e nevoie grabnică de o însănătoșire socială. Această însănătoșire însă – pe terenul politic ca și pe terenul științelor – n'o putem dobândi din înpercherea vânătorilor de glorie efină cu muncitorii onești; din această înperchere – ce unii dibaci interesați caută să ne-o impună în toate – fatalmente nu poate eși decât o muncă detestabilă în profitul îndrăsneților.

E urgență ca bărbații cu inimă și dragoste de țară, să se silească din toate puterile, de a pune la carantină spiritele răutăcioase și a îndrumă pe calea de muncă onestă pe cei răătăciți. Și această energică țarmurire ni se impune mai cuseamă astăzi, când s'a constatat că în mare parte generațiunea actuală n'a fost pregătită pentru a se putea folosi, cum se cuvine, de dezvoltarea ce națiunea și-a dat în cele din urmă decenii. Am început prin a pune *știința* d'asupra *educațiunei morale*; aceasta a cauzat pierderea popoarelor în toate timpurile, căci «știința nu dă abnegațiunea dorită pentru țara sa», cum o observă așa de bine feldmareșalul de Moltke. *Virtuțile civice* nu se manifestă decât acolo unde *instrucțiunea intelectuală* se găsește întrupată la olaltă cu *educațiunea morală*. Tocmai ceeace nu s'a făcut cu învățământul nostru în școală! De aci și acea priveliște dureroasă de tineri băștinași români, inconștienți, ipnotizați și prinși în mreajele școalei generoase ca socialiști, anarhiști, nihiliști și comunarzi, luptând alături de șleahța veneticilor speculanți de profesiune fără cea mai mică abnegațiune pentru binele și serviciul patriei!²

Cum textul reprodus aici ne scutește de orice alte comentarii, sperăm, închidem cartușul dedicat generalului Brătianu, dar nu înainte de a

² Generalul C.I. Brătianu, *Câteva amintiri din rostul nostru social în timpul celor din urmă 40 de ani, 1866–1907*, Stabiliment de Arte Grafice „Albert Baer”, București, strada Numa-Pompiliu, 1908, p. 55–59.

mai reține că ani în șir, către finele secolului al XIX-lea, drept dovadă a autorității sale în materie publicistică, dar și militară, acesta a condus Comitetul director al mai multor publicații militare ale timpului său, începând cu „România militară” și „Revista infanteriei”, la cea dintâi fiind secondat de o întreagă pleiadă de teoreticieni în uniformă și funcționari civili din Marele Stat Major precum ofițerii de diverse arme Emanoil Boteanu, Constantin Coandă, Alexandru Iarca, Ioan Culcer, Leon Mavrocordat, Constantin Găvănescul, Eracle Pretorian, Aurel Saegiu, D. Soltiș, N. Rovinaru, G. Burghel, Nicolae Alevra, Florea Țenescu, Marcel Olteanu, medicii Athanase Demostene și C. Urdărescu, istoricul Nicolae Densușianu ș.a.

Ionuț ȚENE

Este ceva nou posibil în poezie?

Mă întreb retoric, uneori, pe marginea unui vers proaspăt citit care inspiră: Poate să mai aducă ceva nou poezia? Mai poate fi posibil un „alter ego” în lirică? Chiar au spus totul poezii seduși de muze? Poezia este o stare de spirit plenară sau un produs livresc în care ne regăsim sau ne oglindim sufletul frământat. După mii de ani de creație poetică se mai poate vorbi despre „noutate”, în poezie. Este poezia un proiect literar evolutiv sensibil, care se ține după dezvoltarea societății umane în istorie sau este pur și simplu un act gratuit de necesitate lirică a sufletului uman. Fiecare generație literară are starea de grație cu poezia și metaforele sale. De fiecare dată, când pare că nu mai este ceva de spus, apare poezia ca un nou izvor limpede ce devine un fluviu năvalnic pentru timpul său. Fiecare epocă este surprinsă de propriul „zeitgeist”, acel spirit care este în tot și în toate. Nici poezia nu face rabat de la „spiritul timpului”, care se introduce insidios

sau feeric și-și alege, cu febrilitate, poetul reprezentativ. Poetul este „suflet în sufletul neamului” (G. Coșbuc), de fapt semnifică o conștiință vie a comunității. Grecii antinci spuneau că poezia este o „convorbire cu zeii”, iar poezii un fel de egali ai locuitorilor Olimpului. Azi poetul discută liber cu lumea și cu Dumnezeu la cafea, în piață sau pe vârful muntelui. Poetul și poezia în istorie au fost percepute ca „altceva”, ceva diferit, o altfel de „expressis verbis” decât celelate forme ale societății, artei și culturii. Bardul antic înnodea legătura dintre zei și muritori, era un mesager al transcendentului, care provoca gelozia regilor. Trubadurii, truverii și minnesängerii erau transmițătorii iubirii erotice și universale în același timp. Putem spune cu mâna pe inimă poetului că sufletul unei comunități este poezia care o exprimă prin alesul său, „mirele” care primește cununa de lauri. Spre deosebire de Aristotel, care vedea poezia ca o excrescență chimică materialistă a umorilor, critica literară modernă percepe poezia ca o expresie a frumosului și simțirii. Goethe care a scris „Poezie și Adevăr” considera „cuvintele poetului plutind neîncetat în jurul porților raiului și ciocănesc, cerând stăruitor nemurirea”. Poetul este o poartă spre transcendent și un curtezan neobosit al nemuririi. Oricum el este „altceva” decât ceilalți – primus inter pares – și vrea să se zeifice. „Poezia, ca toate artele, este chemată să exprime frumosul; în deosebire de știință, care se ocupă de adevăr. Cea dintâi și cea mai mare diferență între adevăr și frumos este că adevărul cuprinde numai idei, pe când frumosul cuprinde idei manifestate în materie sensibilă” ne spunea Titu Maiorescu. Starea de grație și frumos este căutarea febrilă a poetului, care prin opera sa produce emoție și inefabil. Poezia are durabilitate de la începuturile înnegurate ale timpului până spre un viitor incert. Pentru Théophile Gautier arta este mai durabilă decât politica, de fapt decât orice activitate umană sui-generis. Poezii s-au văzut pe sine și au fost percepuți ca și constructori de durabilității, deși opera lor este fragilă și doar estetică, dar foarte contagioasă în spiritul general. E un paradox al poeziei: să fie firavă și, totuși, ce mai puternică la proba durabilității în timp. Poezia atinge un punct unic: unește trecutul cu viitorul, ziua cu noaptea, pământul cu cerul și sufletul cu trupul. Poezia este o cucerire, singura posibilă a „punctului suprem” spunea André Breton. „Un

anume punct al spiritului de unde viața și moartea, realul și imaginarul, trecutul și viitorul...încetează să mai fie percepute contradictoriu”. Este acea căutare febrilă a abisului-culme. Poezia are o gramatică proprie, intimă, dar nu intimistă. Poezia nu este o palinodie, ci ultima și unica expresie a frumosului transfigurat de sufletul umanității recuperate. Poezia are o sintaxă originală, care reîntoarce mesajul într-o altă perspectivă a percepției realului, prin simțuri și emoție. Poezia este expresia iubirii sufletului pentru frumos care transmite prin emoție adevăruri în care se regăsesc oamenii.

Limbajul poetic diferă de toate celelate limbaje pentru că nu este unul doar semantic, ci încearcă să vorbească inimii și nu rațiunii. E o limbă a inimii pe care nu oricine reușește să o descifreze, ci doar acela care are ochii iubirii frumosului. Deși de cele mai multe ori autorii de poezie se revoltă față de zei, lirismul este o componentă a transcendentului. Poezia se raportează la ceea ce este dincolo, de cele mai multe ori fără nicio legătură cu aproapele sau preajma. Nu pot fi de acord cu definiția poeziei din ”Principii de estetică” (Editura Fundațiilor, 1939) a lui G. Călinescu: „Poezia este un mod ceremonial, ineficient, de a comunica iraționalul, este forma goală a activității intelectuale. Ca să se facă înțeles, poezii se joacă, făcând ca și nebunii gestul comunicării, fără să comunice în fond nimic decât nevoia fundamentală a sufletului uman de a prinde sensul lumii”.

Poezia nu este o comunicare a iraționalului, ci a esențelor, a corespondențelor teandrice. Din acest punct de vedere putem afirma că poezia este intraductibilă în timp. Aceasta nu poate fi evolutivă pentru că reprezintă comunicarea cu „dincolo”, devenind o modalitate a transcendentului care luminează și oferă sens imanentului. Poezia nu are legătură cu verbele timpului, ci doar cu eternitatea. În acest sens, Homer poate fi contemporan cu Rimbaud în timpul liric, doar instrumentele de expresie diferă. În poezie este o căutare tensionată a punctului comun, a restaurării unui unic estetic. Sigur, instrumentele de aspect pot diferi, dar mesajul excepțional are legătură cu emoția și sensibilitatea trăirii. Este un instrument de redare a revelației lirice mai bun ca altul? Posibil, dar

aceasta nu are legătură cu modul de transmitere a obiectului, ci cu felul de percepție a subiectului, de intensitatea emoției primite. Simbolismul a crezut că a descoperit simbolul poetic, în realitatea duratei lungi poezia a fost perenă și simbolică de la ”Cântarea Cântărilor” la ”Florile Răului”. Până la urmă, romantismul nu este o expresie de timp post-baroc, ci o formă sufletească de dincolo de timpuri. Odiseu este la fel de romantic și mirat la provocările oamenilor și pământului ca ”Demonul” lui Lermontov sau ”Luceafărul” lui Eminescu. Doar instrumentarul de redare a emoțiilor și sensibilităților diferă într-un aspect fluid. Avangardiștii au crezut că pot schimba lumea în revolta lor împotriva societății și, mai ales, împotriva Civitas Dei. Poezii avangardei sunt niște rebeli furibunzi, care nu mai au nevoie de divinitate sau, mai degrabă, se cred egali cu zeii. Fracturând limbajul poetic și semantic cred că pot distruge vechiul sau tradiția și se pot culege, astfel, fructele mâniei care vor înnoi lumea, punând omul la mijloc într-o umanitate egalitaristă și distopică în care ”Dumnezeu a fost ucis”. Și în această paradigmă avangarda nu face decât să reitereze cu un nou instrument restaurarea omului prin revoltă împotriva zeilor Olimpului, prin ”Prometeu înlanțuit” al grecului Eschil, născut cu vreo 500 de ani înaintea lui Hristos. Până la urmă nu vorbește poetul cu zeii de la egal la egal? Eludarea transcendentului nu face decât să întărească individualitatea și singularitatea eului creator. În poezie mai merge sintagma: nimic nou sub soare? Bineînțeles că nu, doar intensitatea și înnoirea simbolurilor într-o semantică instrumentată diferă în tensiunea emoției lirice. Dacă noul nu îl aduce timpul, nu este evolutiv pentru că poezia transgresează fragmentele durabilității lungi prin transcendent, iar instrumentul este doar o restaurare ciclică în spirală în maniera istoriografică a lui Tucidide, atunci ce poate fi inedit în mesajul liric? O intensitatea stărilor sufletești, o preemiune și o radiografiere a emoției face diferența dintre poezii, între vers și frază. Noutatea este această încercare de recucerire a unei femei frumoase, care pare mereu proaspătă și aducătoare de emoții și fluturi în stomac. Poezia nu se măsoară în timp și stil, ci în culoarea intensivă a emoțiilor. Diferența în poezie o face valoarea operei literare. În istoria liricii, nu este evoluție, ci

intensitate artistică. Homer este la fel de „modern” și frecventabil ca Shakespeare, Baudelaire sau Pablo Neruda.

Mai contează limba în poezia modernă, în care totul s-a spus și totuși se regăsesc suficiente resurse ca poezia să redevină o renaștere a sufletului emoției? Limbajul este doar instrumentul care sculpează maniera de oferire a inimii receptorului. Limbajul nu este suficient intrinsec pentru a reda trăirea lirică. Versul împovărat de metafore are o încărcătură care face diferența între poezie și non-poezie, între poet și prozator. Limba în sine, oricât de fracturată, nu este poezie. În această chestiune au naufragiat poeții avangardiști ai sec. XX, considerând limbajul fracturat, doar pentru că rupe versul, o poezie în sine. Avangarda nu a fost peremptorie, limbajul poetic induce cu sine o încărcătură emotivă care face diferența între poezie și non-poezie. Poetul autentic este un creator în primul rând de emoții sufletești, care încarcă limbajul poetic și-l transformă în poezie. Fără încărcătură emotivă, versul este doar frază. De aceea emoția în poezie primează limbajului. Aici s-au înfundat avangardiștii și poeziile acestora nu au oferit durată operelor literare, care sunt o modă recurentă, nu niște capodopere. Avangarda literară prin mișcarea „dada” de la cabarat Voltaire a dus în Elveția primul război mondial experimentul de limbaj până la capăt – în extremis –, pornind de la lovitura de cuțit în dicționarul Larousse spre excitația literară, ca a unui faun imberb, al lui Tristan Tzara. Spargerea limbajului și fragmentarea versului au fost dorințele pătimașe ale avangardiștilor. Ei au adus noul în gramatica limbajului poetic și în mesajul profund rupt de orice urmă de transcendent, dar au rămas repenți la emoția lirică transmisă receptacolului. În poezie, nu gramatica limbajului sau mesajul profan în exces oferă conținut operei literare, ci intensitatea emoției transfigurate în sufletul cititorului. De viziunea poetică a emoției se apropie cel mai mult în literatura universală poetul american E.A. Poe în eseul „Principiul poetic”. Poe caută o definiție esențialistă a poeziei, întemeiată pe emoție.

Mesajul poeziei propuse de Poe este „creația ritmică a frumuseții”. Celelalte valori surprinse în liric: binele, adevărul sunt subordonate celei estetice. Pentru poetul american „principiul

poetic” este „aspirația umană spre Frumusețea Absolută” și se manifestă printr-o „emoție înălțătoare a sufletului”. Tendințele liricii sec. XX inițiate de Rimbaud și Mallarmé au fost subliminate în poezia ca fantezism și vizionarism opusă celebrării intelectului fantezie (P. Valéry, T.S. Eliot). În literatura română pe aceeași filieră a dialecticii hegeliene avem „concidentia oppositorum”, Tudor Arghezi vs. Ion Barbu. Poezia este o utopie a absolutului și o motivare a limbajului, care-l separă de cel comun. Da, poetul reface unitatea lumii, redescoperă origini și rădăcini uitate, deși, paradoxal, el vrea să rupă total cu tradiția și transcendentul. „Correspondențele” lui Baudelaire sunt poduri între simboluri creatoare de emoție și vibrează sufletele. Poeții scriu pre limba lor, care nu este comună, iar tehnica de limbaj este doar un instrument perfecționat și perfectibil pentru a crea o operă în limba lirică universală. Scopul poeziei nu este gratuit, așa cum spun poeții sau criticii literari, ci produce intensificarea emoției printr-un frumos transfigurat așa cum îl percepe, transfigurează și oferă autorul de versuri. Da, poezia este o artă pentru artă, nu una cu tendință. Ideologizarea ucide definitiv lirismul. Definind poezia și rolul emoției și al personalității în procesul de creație, T.S. Eliot publică în anul 1919, teza „Tradiția și talentul personal”. Poetul subliniază că poezia reprezintă o expresie a emoției, însă aceasta este impersonală, astfel încât problema expresiei artistice a emoției se întemeiază nu pe intensitatea emoției personale, ci pe expresia impersonală semnificativă a respectivei emoții. Teoria sa cu privire la impersonalitate subliniază că poezia implică procesul de „transmutație a emoției”. Eliot scria „Căci nu e vorba de emoție, nici de amintire, nici, dacă dăm cuvântului sensul lui normal, de seninatate. E fuziunea și ceva nou rezultând din fuziunea unui mare număr de experiențe care omului practic și activ nu i se par nicidecum experiențe. E o fuziune care nu se petrece în mod conștient sau deliberat. Aceste experiențe nu sunt reamintite, și în cele din urmă ele se unesc într-o atmosferă care e senină numai prin aceea că e asociată pasiv cu elementul real. Bineînțeles, nu e totul. În scrierea poeziei intră și o mare doză de conștientă și deliberare.” Este paradoxul poeziei, care nu aduce neapărat mesaje și limbaje înnoitoare, care se pot repeta ciclic în spirala

istoriei, ci doar intensificări graduale, până la extreme amețitoare, a emoției trăite transfigurat, din care se hrănește inima și sufletul universal. În acest punct comun se regăsește o transcendență unică, din care se cuminecă poeții. Împărtășirea emoției se brodează în versuri ce transmit intensitatea frumosului liric. Poezia autentică pare să fie o liturghie în versuri, care emoționează, prin simboluri puternice, întreaga asistență.

Poezii

TITINA-NICA ȚENE

Case frumoase și triste...

Case frumoase și triste,
pe dealuri împrăștiate,
nimeni nu vă locuiește,
sunteți case-nsingurate...

Pe dealuri împrăștiate,
case frumoase și triste,
mai că-mi vine, când vă văd,
să-mi vărs lacrima-n batiste...

În voi nu e sărbătoare,
nu vă vin colindători,
căci, cei ce v-au construit,
sunt plecați în alte țări...

Puteau găsi bucurii,
chiar aici, la ei acasă,
cum că ar sta cu toți cei dragi,
adunați la aceeași masă...

Cum că ar asculta cucul,
în pădurea înverzită,
admirând pe sub copaci,

vioreaua înflorită...

Căci averea pe pământ,
nu are nicio valoare,
omul se duce sărac,
dincolo, atunci când moare..
Nu mai chinuiți copiii,
care plâng rămași în țară!
Niciodată nu uitați:
Ei sunt singura Comoară...

Tristețe

Ne-am adunat în curtea casei părintești,
cei cinci frați împrăștiați prin lume,
satul ni se pare, acum, străin,
nu mai știm pe nimeni după nume...

Casa părintească este tristă,
numai Luna-n cer o luminează,
singura ce-i este credincioasă
și de zeci de ani o tot veghează...

Dadeșul ne spune iar povești,
nu mai regăsim copilăria,
fără mama și fără de tata,
nu este completă bucuria...

Nucul își mai flutură câteva frunze,
prunii din livadă s-au uscat,
numai dudul negru de la poartă,
ne dă dode bune de mâncat...

Suntem toți la margine de viață,
cum putem să fim mai optimiști?
Azi plecăm, închidem iarăși poarta
și în suflet suntem tot mai triști...

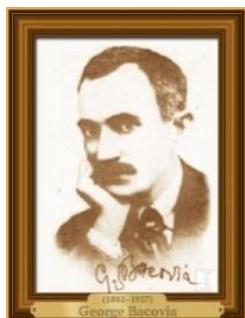
A venit toamna

A venit toamna încă o dată
am mai îmbătrânit puțin
sunt un șurub ce-a ruginit în poartă
și scârțâie-n prelung suspin.

Aleargă frunze pe asfalt
și se lipesc de el, prea ude,
când curge ploaia din înalt
fiorul toamnei mă pătrunde.

De mă cuprind melancolii
nădejdea mi-e, Doamne, la Tine
Ești rațiunea mea de-a fi
că-n rest toate-s deșărtăciune.

GEORGE BACOVIA
(4/17.09.1881 – 22.05.1957)

Toamna

Răsună din margini de târg,
Un bangăt puternic de armă;
E toamnă... metalic s-aud
Gorniștii, în fund, la cazarmă.

S-aude si-un clopot de școală,
E vânt, si-i pustiu, dimineată;
Hârtii și cu frunze, de-a valma,
Fac roata-n vârteje, pe-o piață.

Se uită în zări catedrala,
Cu turnu-i sever și trufaș;
Gradina orașului plânge,
Si-aruncă frunzișu-n oraș.

Și vine, ca-n vremi de demult,
Din margini, un bucium de-alarmă,
E toamnă... metalic s-aud
Gorniștii, în fund, la cazarmă.

Alb

Orchestra începu cu-o indignare grațioasă.
Salonul alb visa cu roze albe --
Un vals de voaluri albe ...
Spatiu, infinit, de o tristete armonioasă ...

În aurora plină de vioare,
Balul alb s-a resfirat pe întinsele cărări --
Cântau clare sărutări ...
Larg, miniatură de vremuri viitoare ...

Cezar IVĂNESCU
(6.08.1941-24.04.2008)

Acolo unde nu te-ajută nimeni

O nouă știință o nouă gnoză înalță sufletul
dar eu mă îndrept tot mai des
spre locuri cu totul umile
unde am fost îngenunchiat: unde nimeni
nu era lîngă mine: unde trebuia să pompeze inima
să pompeze străin era totul
ca la benzinărie... nu mi-a lipsit curajul
de-a mă duce acolo unde nu te-ajută nimeni
și tot ce m-a lovit eu am primit în față
dar e celula morții sunt acei pumni în inimă
razele reci de sticlă ale lunii
cînd cel pribeag în Para
Verii suspinînd se-ntoarce doar
să-ți spună că nu e Moarte
și aceasta nu e un lucru fericit!

Gândul

Cu Gândul morții ca un frate geamăn
tu casa ta nu ți-o mai părăsești
că nu poți merge printre lume singur
cu Gândul morții, ca un frate geamăn
giganți ciocani în tâmplă îl pocnesc
pe cine mai duci tu de mână, frate?
cînd Gândul morții sângele i-a curs
cînd Gândul morții ca un frate geamăn
mai mult decât un mort fără sicriu în veci
pe care-orice regat al morții îl respinge
cu Gândul morții ca un frate geamăn
tu casa ta nu ți-o mai părăsești
și Gândul morții-l ungi cu gura
un cal bolnav privindu-se-n oglindă
capul culcându-ți pe grumazul lui
plângi Gândul morții ca un frate geamăn
cu Gândul morții ca un frate geamăn
simți că enormă-i locuința
iar tu nu ești vreun Cavaler de Preț

și Gândul morții-ncet
 va stinge lumânarea
 și-or năvăli gândacii impotenți
 și-apoi paianjenii furnicile mărețe
 și cârțițe la braț
 și devorându-ți Gândul morții
 fratele tău geamăn
 sătulele ființe-ți vor dormita alături
 Singur lăsându-ți goală locuința
 vei călca la drum
 surâzător în țara morminților
 și fiindcă-n ceruri e scris
 că ai avut odată un mormânt
 nimeni nu-ți va mai da o locuință
 Plângi Gândul morții ca un frate geamăn
 pe cine mai duci tu de mâină, frate?

Florin MUSCALU
 (13.08.1943 – 27.09.2001)

Dans

Astă seară dansează domnul George Bacovia,
 Ca un gât de lebedă vie...
 Doamnele vor fi îndrăgostite
 De culoarea lui viorie...

Dansul ne va privi din fereastră
 Ca un foșnet de noapte
 Tăcerea ne va rămâne în ochi,
 Dansul va sui până-n moarte...

Dansator pe planete străine,
 Fumegați de tăcere-n abis,
 Astăzi domnul Bacovia
 Dansează în vis...

ELEGIE DIN ȚARA BĂTRÂNULUI FOTOGRAF

Astăzi sunt mai trist cu-o elegie...
 Fiul meu în viață vei veni Risipitor...
 Cineva ne bate-n geam cu moartea,
 Care are suflet de cocor...

L-am văzut aseară la fereastră
 Pe un cal de limpede gutui,
 Purtând gluga trasă peste pene
 Se uita pe sub aripă amăru...

Avea arme pentru taină ca tâlharii
 Prinse-n brâu cocorul migrator...
 Care dintre voi l-ați împușcat,
 Spre tristețea elegiilor?...

CÂT CITIM

– Ce citești în suferința pulberilor,
 Trecătorule, ce porți raza grea pe față?
 – Coama vulturului, în văpăi cerești,
 Mă orbește dis-de-dimineață.

– O, ce-albastră scorbură, bolborosind,
 Sub aripele atât de chihlimbare...
 Mult înalta luminare de pe munți
 Ca o miere-abstractă îl ridică-n zare.

– Peste raza ce-o trăim
 Și ne stă în față
 Doar o clipă, cât citim,
 Pulberea se-nalță...

COPILUL FLAMINGO

Stă un copil și
 Dintr-o dată, pe drum,
 Îi apare veacul în cale...
 Copilule,
 Unde îți este depărtarea?
 Veacul merge înainte,
 Ce poate răspunde copilul?
 Veacul trece ca un Flamingo,
 Copilul Flamingo...

Din volumul „Lupoaica albă”

MEDALION LIRIC

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

AUD STELARE MUZICI

Aud stelare muzici în aurori terestre
Venind din orgi de raze cu armonii divine
Și-n ritmuri vălurind în verzi și-albastre creste,
Văd verticale dansuri de ondulații line.

Privirea-mi amețește; simt c-am sorbit tot cerul:
Sunt plin de galaxii de gânduri largi, bizare;
Și, simultan, simt parcă-s la ambii poli, iar gerul,
În loc să mă înghețe, mi-aduce-o caldă boare.

Acum plutesc. Văzduhul cu vise mă-nstelează ...
Edenică e zarea, căci tu mi-apari deodată!
Cometele și Luna vin să te lumineze
Cu tandre energii din dragostea-mi curată.

Noi înflorim această privesc cerească
Cu ochi aprinși de setea de fericiri supreme,
Dorind ca timpul cosmic pe veci să-nțepenească,
Iar eu, lângă-aurore, să te 'nalț - prin poeme!

PLANETA X

Te căutăm cu mii de telescoape și mii de sateliți
(cei sceptici spun că nu există, dar eu te simt că
ești !).
Te bănuim că te-ascunzi chiar după Soare
sau undeva departe, mai sperioasă decât Pluto...
Dacă există, oricum, nu scapi de cercetare
și nici de pipăiri umane, oricât ni te-ai ascunde!
Ești oare miticul Nibiru, un rău simbol al morții?
Sau ești mesajul ultim al paralaxei stinse
cu care se încheie acest sistem solar?

IUBIREA - ORIZONTUL VIEȚII ...

De-atâtea ori se-ntâmplă ca ființa ce-o iubești

S-o vezi că-i orizontul firesc al vieții tale
Și că în lumea noastră doar pentru ea trăiești,
Crezând că-i orizontul spre-o fericită cale.

Dar te-ntristezi c-ai dat de-o realitate-amară,
C-această ființă-i altfel și chiar mi te sfidează.
Deci, schimbă-ți orizontul, căci legea lui e clară:
Cu cât de el te-apropii, cu-atât se-ndepărtează...

FRUMOASA MEA DIN STÂNCĂ...

Sunt sculptor vechi și noaptea mă culc în locul
unde
Un bloc de piatră-așteaptă în atelierul meu,
Ca mâna-mi exersată prin ani, să îmi desfunde
Din marmura cea albă, orice-mi închipui eu...

Visai că-așteaptă-acolo, închisă-n țepenie,
O zână minunată plângând s-o liberez -
Și-atunci mi-am luat ciocanul și dalta, cu grăbire,
Și am pornit la lucru... Puteam să n-o visez?

Încep să tai. Și țandări sar multe, zi și noapte,
Până lumina cărnii apare în profund
Și ochii-mi, sfredeli ageri, văd formele necoapte
Cum, clar, devin contururi umane ce se-ascund.

Dar, rând pe rând, sculptasem: cap, trunchi, mâini
și picioare;
Când terminasem ochii, vă jur că mi-au clipit,
Iar gura-i, cizelând-o, deodată-aud: „Au!
Doaree!...”
M-am speriat de moarte și-afară am fugit...

„Nu mă lăsa, iubite, căci dragostea din tine
Mi-a dat din viața ta, dar n-am să-ți mai
vorbesc...”
Așa o auzisem că strigă după mine
Și-am revenit spunându-mi c-am să m-
obișnuiesc,

Căci mai aveam detalii de finisat, destule...
Când sânul-i șlefuiam, în gând i l-am sorbit;
Simțeam că sunt magnetici, că piatra-avea celule,
Părând o piele caldă sau... poate-am 'nebunit!

Păru-i curgea pe umeri ca două aurore
Ce-i dezmiardau spinarea ce revărsa minuni
Ca o Lactee Cale bombată-n dungi majore
Pe-un arc de curcubeie curbate pe genuni...

Ispititori, genunchii mișcă-ncet spre mine;
Timid, retrasem mâna de pe rozeta-n flori,
Schițând un voal subțire acoperind-o bine
Și-atent sfârșisem zona de patimi și fiori.

Statuile Venerei le-am luat drept inspirație
Spre-a-i finisa tot chipul superb prin străluciri.
Perfect îmi reușiră splendidele-i picioare,
Dar zâna mea-i aparte: ea are-n ea iubiri!

Când opera-mi fu gata - ce operă măreață! –
O admiram cu lacrimi, voios c-am terminat.
M-am învățat în juru-i privind-o drept în față,
Iar ea, prin sfânt miracol, în zână s-a schimbat

Și-a coborât la mine jurându-mi că m-adoră:
„Stăpânul meu, îmi spuse, c-un glas de nedescris,
A ta voi fi ! De veacuri aștept această oră...”
M-a sărutat fierbinte și... m-am trezit din vis!

Buimac, deschisem ochii dezmeticiți pe dată,
Privind din pat statuia aproape terminată.

Al. Florin ȚENE

Aici, doar aici este patria mea

Tu, numai tu știi! Aici ți-s rădăcinile,
aici, cimitirul cu oasele străbunilor,
aici ți-e neamul – scutul neclintit
din piepturile
trecute prin foc și sabie,
aici, grâul a crescut cu sângele
și râurile de lacrimi,
aici ți-s mama și tata,
aici copiii,
aici, meleagul unde te-ai născut
și primul cântec de leagăn ascultat,
aici ai făcut primii pași
și-ai crescut vlăstar ‘nalt ca brazii,
aici ai simțit dulceața graiului strămoșesc.

Tu, numai tu știi ce-nseamna suspinul, dorul și
jalea,
chiuitul și hora, dangătul clopotului, rapsozii,
sunetul buciului și-a doinei cântate,
cuibul de rândunică și barză,
flamura tricolorului
privit cu mândrie în zare,
pâinea coaptă-n vatră,
turmele de oi pe dealuri,
susurul izvorului, Dunărea și marea,
adierea vântului în codrii și-n plaiuri-ntinse,
crestele munților și zborul acvilei în cerul înalt.

Tu, numai tu știi, aici au trăit și-au luptat cei mai
viteji
și cei mai ageri regi și voievozi – trecuți în rândul
sfinților,
soldați, țărani – talpa țării, revoluționari
și-atâția eroi
căzuți pe câmpurile de luptă
ale Moldovei, Ardealului și Țării Românești,
pentru credință, pentru țară și neam
– Dromihete, Burebista, Deceneu, Scorilo,
Decebal,
Mircea, Alexandru cel Bun, Ioan Corvin,
Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș,
Mihai Viteazu,
Constantin Brâncoveanu,
Avram Iancu, Horia, Cloșca, Crișan,
Tudor, Bălcescu și Cuza,
Carol, Ferdinand, regina Maria,
batalioanele ce-au trecut Carpații,
în cântec de luptă, spre întregire,
cei prizonieri, cei deportați
și cei care-ai murit în lagărele comuniste.
O piramidă a nemuririi!

Tu, numai tu știi ce-nseamna ruga,
bocetul
și durerea mamelor
pentru fiii plecați la război
– candelă veșnic aprinsă în inimi.

Tu, numai tu știi ce-nseamna întruparea și-
nvierea,
potirul și pâinea, trupul și sângele,
urme și pași,
stele ce ard, fluier și nai,
semnul crucii făcut pe pâine,
zidirea Anei și înălțarea lui Manole,
Miorița, ouăle încondeiate,

ia și portul țesut și cusut,
psaltirea în graiul lui Dosoftei,
amintirile și poveștile lui Creangă,
scrisorile, luceafărul și doina lui Eminescu,
carul cu boi, țărăncile
și ciobănașii pictați de Grigorescu,
coloana infinitului
și pasărea măiastră a lui Brâncuși,
tânguirea viorii în balada lui Porumbescu,
corola de minuni a lui Blaga,
rapsodia lui Enescu,
lacrima de pe malurile Prutului
și toate câte și care-au stat, și stau la temelie.

Să nu uiți, să nu uiți, române!
Cu lumină, cu iubire, cu recunoștință,
cu tărie
să spui tuturor:
– Aici, doar aici este patria mea, România!

Nicolae VASILE

Artistul

Cel ce păcătuiește
mereu cu gândul,
mai rar cu fapta,
înșelându-și familia
cu munca și cu arta,
înlocuind adesea nevasta
cu muza, nu amanta,
urcă de multe ori
la Dumnezeu,
luând cu sine și pe alții,
cărându-i în sufletul său.
La-ntoarcere,
ceilalți, veseli,
plutesc laolaltă,
doar artistul suferă,
căzând de fiecare dată.
Jos, nimic nou,
rămâne iar singur,
că-i vine să mai facă

un drum, doar dus,
la El, acolo sus,
nimic nu va lua cu el,
doar gândurile, pentru eter.

Pulbere de iubire

Pășeam sfios
pe scara infinitului,
pornind din iubire,
țintind spre nemurire.
Te îmbrățișam,
să mă iei cu tine-n zbor,
simțind că mușchii nu mai vor,
să mă lipesc de tine,
să mă topesc de bine.
Cândva,
vom fi doar gând,
departe de pământ,
radiind în univers
ceva ce mulți n-au înțeles.
Pulbere de stele,
noi vom fi,
cu ploaia,
pe pământ,
din infinit vom reveni.
Iubirea noastră
va trăi din nou,
făcând universului cadou
semințe de viață,
celule de iubire,
născute din tine
și din mine.

Ionel MARIN

Nu strivi mugurii viselor

De vrei poți să nu strivești mugurii viselor,
Visele copilăriei, ale înflăcăraților semeni,
Dăruitori de frumusețe sufletească și armonii...
Încearcă să fii slujitor al Binelui, să dăruiești,

Urbei natale, norodului bunăstare, stabilitate,
 Raze de lumină și speranțe tămăduitoare,
 Bucuria anotimpurilor tuturor celor apropiați,
 Ca să renască Adevărul și nestinsa iubire
 frățească...
 Omoară păcatul trufiei, mângâie, lucrează
 cinstea,
 Nu lăsa fărâdelegea să prindă rădăcini...
 Normal este să lăsăm urme adânci, strălucitoare,
 Peste chipul Patriei străbune și al lumii.
 Planeta noastră are nevoie de visători,
 De gospodari care să-nfrumusețeze chipul
 vieții...

Omul, scânteie divină

Suntem umbra unor stele,
 Scânteie divină, visul luminii,
 Unei clipe la marginea lumii,
 Freamăt de doruri și dorinți,
 Hoinari prin anotimpurile Terrei...
 Cu un țipăt de durere am deschis ochii,
 Părăsim cu regrete fascinanta călătorie.
 Este firesc ca setea de frumusețe s-o potolești
 Din propriile izvoare, din matca proprie,
 Să crească și înflorească odraslele veșniciei.
 Îngerul din noi cu aripi de lumină,
 Ne-acoperă și îndeamnă, mereu,
 La iubire și nestinsă bunătate...
 Noi, oare îl simțim, urmăm?
 Vuietul vieții, plăcerile lumii,
 Poverile, bucuriile, suferințele,
 Ne-ngenunchează ori le învingem?
 Când zâmbetul înflorește, clipele
 Devin raze netopite de răutate,
 Luminează poteca fiecăruia dintre noi.
 Atunci, sufletul îmbrățișează sacre izvoare,
 Cu bucuria eternei armonii, aprinde
 Negreșit Steaua cu numele tău,
 În Galaxia neînvinsă de timp...

Virgil CIUCĂ

Chemarea găurilor negre

Sunt bulversat că-n găurile negre
 Se mistuie plăcerile alege
 Ce însoțesc trăirile sublim
 La ceasul devorărilor intime!

Din găurile negre nevăzute
 Se nasc prin veacuri vise rezolute!
 Și-ncontopiri de simțuri nuptiale
 S-aprind făcliile autumnale

În universurile rotitoare
 Sunt devorate astre călătoare
 De găuri negre - pentru nemurire-
 În haosu-nsetat de izbăvire

Prea multe găuri negre rătăcite
 Au invadat neantul cu ispite
 Și-n stări de apatie, izolate,
 Dispar comete pline de păcate!

În căutarea unei lumi integre
 Caut răspuns în găurile negre
 Și mă revolt la ordinal tăcerii
 Ce interzice ziua-reînvierii!

În lumea unde viețuiesc în pace
 Și Rai și Iadul ființelor vorace
 Am disecat adâncuri abisale
 Să gust plăcerile spirituale

*

Asist stupefiat că-n negre găuri
 Atracția plăcerilor din hăuri
 Va emula poeme fără rimă
 Citite de-o mulțime anonimă!

Salvați țara de la pieire

În veacul cu trădări sfințite

Învie morții din morminte
 Borfașii-s nobili cavaleri
 În țara plină de tăceri
 Bârfa e lege în altare
 Ești acostat la drumul mare
 Să te-nrolezi în oastea sfântă
 Din strănă turnători cuvântă
 Ne mint miniștrii și senatul
 La Cotroceni rege-i păcatul
 Pământul țării e vândut
 Copiilor lui Belzebut

*

Răsună bubuit de flinte
 Că-s pângărite lucruri sfinte
 De securității trădători
 Feciorii unor impostori
 În țara care-a fost vândută
 De-un parlament cu mintea slută
 Se-adună tinerii pe străzi
 Porniți să scape de irozi
 Cuvântul, secera, tractorul
 Cu sânge apără ogorul
 De lipitori și venetici
 În slujba unor licurici
 Din nou în munți se aprind focuri
 Se țin sfaturi în mii de locuri
 Răsună codrii de aramă
 Români, puneți mâna pe armă!
 Salvați țara de la pieire
 Nu rețrați o amăgire,
 Nu cu mătăanii și cu post
 Putem spera să fi m ce-am fost!

Irina Lucia MIHALCA

În noi e cuvântul

cu voce slabă mă chemi.

desprins ușor din adâncuri,
 în noi e cuvântul.
 oglinzi mișcătoare. un labirint
 spre capătul speranței.
 stau măturii inscripții pe pietre,

pe papirusuri și pe cer.
 arată-mi locul unde să te gădesc.
 stau cu privirea înspre tine.
 în soare te caut.
 clepsidra îmi cântă cadența nisipului.
 între două respirații
 ochiul își închide pleoapa.

Între tine și cer

muști din azur.
 îmbrac în flori
 pașii tăi spălați de valuri.
 alegem culorile, ne pictăm tabloul.
 sufletul ți-a rămas
 între tine și cer.

Mai presus de noi

la capătul acestui drum ești tu.
 am călătorit
 până ni s-a revelat cheia timpului.
 luminile nu se sting, trecând prin sunet.
 trăiește muzica!
 sfâșieri de ritm în strigătul nopții.
 închide ochii și simte asta.
 să atingi totul.

VASILE LUCA

Dulce grai și sfânt pământ

Cum aş putea să-ți mulțumesc
 Țară dragă rai ceresc
 Țara mea prin jertfi de sânge
 Dor doinit, a pâinii frângerii

Bucium peste vârf de munți
 Dulce cânt pe-al țării frunți
 Lacrimă surâs de mamă
 Este-al dragostei maramă

Dulce grai și sfânt pământ
 Ne sunt leagăn în cuvânt
 Prinse-n flamura măiastru
 Roșu galben și albastru

Roșu de la grele lupte

Galben holde n-aurite
Iar albastru cer deschis
Ne sunt inimii aprins

Tot ce-n lume-i românesc
Poartă har Dumnezeiesc
Pace, dragoste, credință
Ne sunt vieții biruintă

Semnul Crucii întreit
Îl purtăm în-dăltuit
Ne ajută și ne-nvață
În credință ne înalță

Vă purtăm în gând curat
Din robii ne-ați înălțat
De istorii... păstrători
În Uniri... biruitori

Suntem noi de când ne știm
Omenia o iubim
Celui care ne-a fost frate
L-am cinstit pe-ndestulate

Celor ce ne-au dușmănit
Răul ce ni l-au dorit
S-a întors asupra lor
Precum trăsnetul din nor

Îmi plec fruntea în-smerit
Dinspre-apus spre răsărit
Mă înclin în fața Ta
Drag Român și Țara mea!

Andrei Breabăn

Limba noastră

Limba noastră-i limbă sfântă, de la zei e
moștenită,
E trimisă de strămoși, ca un dar pentru nepoți;
Este limba cea mai vie, ce o știm și ce ne știe,
Ea aduce din vechime, crezul dac în nemurire;

Limba noastră e curată, este limba cea mai pură,
E izvor de apă lină, cea mai bună băutură,
Lacrimi multe adunate, de la moși, de la strămoși,
Vin năvalnic în cuvinte, care curg către nepoți.

Limba noastră-i limbă scumpă, limba dacilor din
Rai,
Ce pornesc în trap agale, toți vorbind același grai;
Este limba cea mai dulce și mai sacră pe pământ,
Limbă scăldată în sânge, de vitejii de demult.

Limba noastră-i precum roua, ce se-așază – n zori
de ziuă,
Este lunca presărată, cu izvoare cristaline,
Limba noastră-i dansul sacru, care vine din
mormânt,
Este hora ce ne ține, strâns uniți pe-acest pământ.

Limba noastră-i limbă sacră, limba unui neam
vestit ,
Care-a stat și care șade, pe pământul lui iubit;
Este limba ce unește un popor nebiruit,
Precum apa care scaldă, cu-a ei ape –un țarm
dorit.

Limba noastră-i limbă tristă, graiul celor ce-au
pierit,
Bocete care plâng fii, ce pentru ea s-au jertfit;
Limba noastră-i limbă scumpă, cum pe alta nu o
știm,
De aceea-i limba noastră, noi cu toții o iubim!

Este limba cea mai veche și mai sacră dintre
toate,
Este limba care vine, din a zeilor palate;
Limba noastră-i limba noastră, alta ca ea nu
există,
Este limba lui Zamolxis, s-o cinstim ca pe-o
relicvă!

Mihai MERTICARU

AMINTIRI

... aceleași explozii de miresme și culori te

întâmpină
la intrarea în satul natal
aceeași orgă gravă de melancolie și înfiorări

același glas de clopot se tânguie în clopotnița
bisericii
de pe dealul de unde copil fiind atingeai cerul cu
fruntea
aceeași tăcere pansează cu smerenie rănilor
mult prea adânci cu care se făloșesc sătenii
strecurându-se bâjbâind prin amintirile din
celălalt veac
liniștea izvorăște din fiecare piatră
din pustiul zilelor îndoliate
din atâtea răni nevindecate

din clipocitul gândurilor nerostite
din pădurea rămasă doar în amintire
și din tristețea zăvorâtă în lăzile de zestre

Bistrița curge printre fiordurile de aur ale
memoriei
ducând la vale umbrele peștilor zglobii de
odinioară

pașii tăi măsoară adâncimea dintre mahnirea de
ieri
și cea de azi a bețeștenilor mult mai bogați în
pagube

îl vezi pe copilul ce-ai fost umblând desculț prin
bruma dimineților de fum

în tâmpile încep să-ți viscolească nostalgii
și auzi ecoul carelor de lemn

neamurile te urmăresc de după gardurile într-o
rână și nu știu pe cine caută în astă amărăciune
străinul ce-și poartă lacrima pe obraz
ca pe un scump trofeu sau ofrandă adusă unui zeu

prin oase îți curge o înserare
care mult te doare
prin gânduri îți bat vânturile toamnelor
cu rod jefuit de nerod

cocorii pleacă rânduri- rânduri
de-atâta pustietate mult te mai
îngânduri...

Liviu ZANFIRESCU

TOAMNA SĂRĂCIEI

Iar miroase a sfințiri de toamnă
Foșnet de iubire ca în Rai
Struguri în cădelnițe de poamă
Nostalgia noastră peste plai ...

În hamac de gânduri doar Lumina
lia Toamei, irizări de strai
De COVID a ruginit retina
Vină, vaccinarea cu alai?

E o altă toamnă firoascoasă
Dar cu zațul lănced de COVID
De politichie mincinoasă
Sărăcia merge spre morbid

.....
Iar ne prinde toamna nostalgiei
Rătăcirea noastră peste plai
Vaccinare-n culmea gălăgiei
Cu partidele "traie pe vătrai"
Și ne lasă-n hăul nebuniei
Clinchet de colivă și mălai?...

TERAPIE INTEROGATIVĂ

Pe timp de criză, în regim de stres
Gândim proiectul vremii de apoi
Dar revenim și ne-întrebăm ades:
"Ce facem când ne este dor de noi ?!"

Și drumu-l știi deja, ți l-ai ales
În plus, pe el, de-o vreme mergeți doi
Și ați probat cutume prin eres
Trăirea, când ne este dor de noi ...

Constați că "democratic" n-ai acces
Doar vaccinat ești socotit de soi
E criză și e lumea pe revers
Pierdută în același dor de noi ...
Vin arșițe și viituri prea des

Cad în neștire grindine și ploii
Mocirla nu mai are gust de mers
Și-ajungem să ne fie dor de noi

O altă epocă face demers
Vor fi roboții anonimi eroi
O constatare tristă într-un vers:
"Cum a murit știutul dor de noi?!..."

...E numai o părere fără sens?!
Privind spre VIITOR, vrem ÎNAPOI?!
E criză totuși, n-am scăpat de stres
Și cade dorul într-o zi de joi
Dar încă mai pulsează timp ales
În carnea frăgezită de noroi ...
"Ce facem când ne este dor de noi?!"

Ovidiu Țuțuianu

Vânzare de...măgari morți

Se spune că odinioară,
Un tip ciudat numit Țăruș,
Se aciuisse pe la la țară,
Și cumpără un măgaruș.

Dădu pe el bănet o sută,
Urmând ca să-l primească-n zori.
Dar peste noapte...ce derută,
Măgarul s-a-necat cu flori.

Țăruș, primind nefasta veste,
Se supără și mai apoi,
Veni după așa poveste,
Să-și ceară banii înapoi.

Se plânse Ghiță (păcuraru):
-Am dat toți banii pe un cort.
-Atunci să-mi dai, mie, măgaru!
-Dar ce vei face cu el mort?

Îl voi juca la loterie,

Ca miză la tentantul sport.
Iar lumea chiar nu o să știe,
Că va ținti măgarul mort.

Vându Țăruș, bilete sute,
Și încasă bănet de mii.
-Vezi Ghiță, toate sunt trecute
Și nimeni nu s-a plâns, să știi!

Trecură anii și acest Țăruș,
Ajunse „mare-tare” pe la „Porți”;
Ca păcălici și ca versat ghiduș
Vânzând într-una chiar..., „măgarii” morți!

Angela-Melania CRISTEA

Amprente vizuale

miroase a ziar a stârvuri politice
ador să circul cu metroul să aud vocea aceea
neutră cum anunță piața victoriei
iar eu să cobor la următoarea
lumina difuză se oprește pe volanul încins
la trecerea de pietoni așteaptă femeia vieții tale
are pantofi galbeni și un smart phone care poate
identifica amprenta vizuală
sigur nu se mărită nici vara asta simte de la
distanță ratații
și preferă să stea în zona de unde poți să faci un
selfie fericirii
ce îți erupe prin toți porii ca vulcanii noroioși

la poșta din titan era mereu coadă trimiteau la
post-restant
vederi cu un text laconic
Vă îmbrățișăm din Herculane, ai voștri 1 2 3
eu nu am văzut oameni mai stupizi ca cei
ce postează instant voiajuri
după cortina de fier s-a inventat cortina virtuală
cu cinci mii de corifei iubiri nestatornice și
colorate
plus o extrafericire sezonieră

cărțile acești dinozauri preistorici vând
omul
imaginea astăzi face cât o mie de cuvinte
și scriitorii umblă călare pe elefanți
ca niște circopiteci prin piața orașului atins de
febră
cum deschizi geamul simți miros de gaze
de eşapament
și de mingi de cauciuc bătute pe asfalt
fotbalul ca un delirium tremens face victime
colaterale
copii neșcoliți umplu stadioane unde se
uniformizează mentalul colectiv

simt gust de porumbi fierți miriștea a luat foc
iar câțiva rauri obraznici anunță școala și
ciugulesc resturi de la masa politică
am uitat să cobor la aviatorilor azi nu voi ajunge
la poștă
să trimit cele câteva cuvinte albe împachetate
grosier
am să mă duc la coafor să îmi vopsesc în roșu
torționar #viața #perepede #înainte

Marilena DUMITRESCU

Scrisoare către tine

Oh drag prieten de cuvinte
M-ai speriat că pleci din infinit,
Dar cu-n ștregar condei în mîntre
Întors-ai a ta foaie spre zenit...

Dușmani sunt mulți în astă viață
Ce vor cu-ardoare s-amuțim,
Le-am spus crudul adevăr în față,
Preferau mai bine să mințim...

Am adunat prea multă durere,
Speranțele ni s-au ofilit
Sufletul lipsit de mîngâiere
Că viața nu s-a-mbunătățit...
Primim doar resturi din dreptate,

Legile ne îngrădesc cuvîntul,
Nu mai avem nici libertate,
Democrație...știe doar vîntul...

Liliana POPA

De vrei să știi întreabă albatroși

de vrei să știi întreabă albatroși
cei din tăcerile trecute, cei veroși
tu peregrin benedictin
de vei găsi popasul levantin
în gnostica dimineață nenăscută
va nemuri iubirea în veșnicia mută
chiar de tot cauți drumul spre Olimp
în ochii tăi mă văd așa cum sînt
o apă lină și-un soare fără timp
ce gîndul caut să-l descrypt

În spatele meu timpul tace

nu mai cred în distanța
dintre paralele
atîtea răscruci
pe verticala pașilor mei
perpendiculare întretăieri
atîția ieri
fulgere și raze
la fiecare răscruce
din mine creștea un pom
înflorește și cânta
cine a trasat verticala?
mereu aveam aripile calde
atît de fierbinți încît mai ard și azi
depărtările mele
transeptul
un braț de apă curgătoare
și tălpile peregrinilor
îmbrăcate în noroiul blând
o primăvară mi se strecoară în suflet
și totuși cineva șoptește în spatele meu
mereu întorc capul.....

Dan FLORICĂ

Și totuși...

Avem tradiții vechi de nemaiîntâlnit,
Avem chiar frumuseți de negăsit la alții,
Avem și tineri buni, mai pricepuți ca...tații,
Cu toate-acestea astăzi, românul-i fericit?

Avem o țară mândră, cu munte, deal, câmpie,
Pădurile-s frumoase, sălbăticiuni în ele...
De te cuprinde tihna îți pare o feerie
Și totuși pentru noi prezentu-aduce rele.

Avem mai mult ca alții în ce e sub pământ,
Nici suprafața lui nu este mai săracă,
Avem chiar vijelii și un năprasnic vânt,
Avem atât de multe ce pot să ne și placă...

Avem și ape multe care mai ies din vaduri,
De când ne știe lumea, din aspre adâncimi,
Recoltele-s bogate și pot a da și brenduri,
Cu care urcăm sus spre sfinte înălțimi.

De ne-ar lăsa în pace cu toată vrerea lor,
Am fi mai fericiți și am munci de zor!

Vasile GROZA

A mea aleasă

dedicată soției mele, Leonida
Atunci în seara cu pricina
Când inima-mi zvâcnea să iasă
În strălucirea ei și luna
Uitat-a să mai stea acasă!
Și-a coborât în părul tău de aur

Ce-l despletea șuviță cu șuviță
Făptura ta și-o lumina ca pe-un tezaur
Iar eu îndrăgostit eram de-a ta ființă!

Vrăjit de aureola-n care tu pluteai ca o prințesă
Pe banca-mpodobită cu trandafiri multicolor
Simțeam că tu vei fi a mea aleasă
Și am pornit spre tine cum pasărea în zbor.

Trecut-au anii cu de toate și soare și furtună
Dar dragostea noastră, ca o cetate-a rezistat.
Și iată-ne acum la bătrânețe împreună,
O viață ce-am trăit-o-n frumusețe cu adevărat!

La 84 de ani

Am strâns zile după zile
Ani de ani, cum am putut
Suferințe; boli și foame
Că așa e omul pe pământ
Îi trece viața ca un vânt

Și totuși un om cu noroc
În lume am avut un loc
Drept pentru care m-am luptat
De ce nu, ce-am dorit am câștigat

Viața are versul și reversul
Precum soarele apusul
Trecând peste fila nopții fir neutru
Apare și răsăritul.

Copilăria fir neutru
A fost foarte greu-nceput
Am crescut în plin război
Fără tată și-n nevoi!

Până m-am făcut mai mare
Și mi-am găsit o cărare
Și mi-a apărut reversul
Schimbându-mi în viață mersul!

Astăzi când puterile-au scăzut
Am rămas în doritul conținut
Nu degeaba am luptat
Viața mi s-a luminat!

Acum îmi aștept apusul
Trecând prin firul neutru
„Undeva” va veni iar răsăritu

Nicolae DOFTOREANU

Tangou judecătoresc

Tu nici nu știi cât sunt de trist

Că-n viața ta nu mai exist!
Sunt... **DOR DE ȚARĂ...**
Mă mai știi?
Eram prezent printre cei vii
Pe vremea când erau copii.
Azi am rămas un pic mirat
Că lucrurile s-au schimbat
Și m-ai uitat când ai plecat
În altă țară, emigrant!
Să știi că singur nu rezist
Oricât aş vrea eu să insist,
Atunci când simt că-s neglijat
Și judecat că-s **demodat!**

Tu nici nu știi ce mult regret

Că n-am putut să îi țin piept
Tendinței ce m-a-nstrăinat
Și transformat în acuzat.
Când voi ajunge la proces
Nevinovat am să pledez,
Dar vreau să știu:
Pot să contez,
Pe votul tău să demonstrez
C-am fost cândva iubit intens?!

Știu că dușmani-au încercat
Să mă declare expirat
Utilizând calomierea
C-am acceptat împrăștierea...
Și-au aruncat o anatemă
Asupra mea...
Drept stratagemă.
Că... uneori au reușit,

Am constatat-o implicit,

Deoarece, când să m-agit,
Judecătorul m-a oprit
Și a a decis că-s un proscris!
Ce de trecut nu s-a dezis!

Dar toate astea au trecut
Când spre final am renăscut!
Marcând momentul următor

Cu un botez... tulburător,
Ce m-a legat de colțul fix
Al dragostei fără prefix,
Reconstruit ca viitor
Din sufletul nemuritor!

Mircea Dorin Istrate

ÎN GRÂUL DIN COLIVĂ

În grâul din coliva făcută s-amintească
De șirul fără capăt a celor duși la cer,
Stau nume ce odată în viața lor lumească
Au fost ca noi, și-acuma-s doar stele care pier.

Cu miile-s în blidul sfîntelnicului loc
Veghiați de-o lumânare ce parcă-i priveghează,
Le fie somnul dulce sub umbră de noroc
În raiul fără margini sub însfințită pază.

Pomelnicul ne leagă de ei, nemuritorii,
Ce tot urcat-au neamul pornit din veșnicit,
Să fie-n astă vatră de-apururi muritorii
Cu soarta mergătoare din zori, spre asfințit.

Când îngănăm un nume și vreme de-o clipită
Cel chip l-avem aevea așa cum l-am știut,
Cu el în gând vorbi-vom în clipa pironită
Și-i mângâiem cel suflet ce vine din trecut.

Ne stâmpără aleanul de-i știm îmbucurați
Și-n bună rânduială în lumile de sus,
Pe moșii noști jertfelnici, bărbați între bărbați,
Ori dragi părinți ce-n lumea aceasta ne-au adus.

ODĂ ȚĂRANULUI ROMÂN

Țăranule, tu duci în spate povara lumii trecătoare
Ce-n mâna ta și-a pus norocul și soarta veșnic
shimbătoare,
Tu, slabule, ai fost tăria la neamul tău nepieritor,
Ce fără tine niciodată, n-a fost în vremi
triumfător.

Din timpuri vechi și până astăzi averi făcut-ai și
n-ajung
La cea care, ca pe-o vită, mereu ținutu-te-au în
jug,
Tu din naștere cu fărâme ți-ai amăgit flămânda
viață,
Nici când sătul n-ai fost de bine și nu-i știi gustul
la dulceață.

Ograda-ți stă pe munți de aur, pe sâmburi
nesfârșiți de sare
Dar tu sărac ai fost într-una, deși-ai muncit sub
ploi și soare,
Iar după ce-ai trudit o vară, în toamnă tot rămas
dator
Vei fi și anul care vine, că ești o slugă tuturor.

Când hulpavii poftit-au țara călcând grădinile
domnești
Pe tine te-au găsit s-o aperi și ortul vieții să-l
plătești,
Așa-nsfîțit-ai cimitire aici și-n gliile străine,
Pomelnici te-au făcut urmașii, câți or mai fi, ori
știi de tine.

Pământ ți-au dat să mi te sature, dar munca ta e
neplătită
Și tot sărac ajungi cum fost-ai în viața asta
chinuită,
Așa că-n ruga ta fierbinte, la Domnu-n ceruri
înălțată,
Îți stă speranța ta de bine, ce-o fi cândva, ori
niciodată.

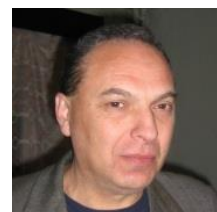
Mihaela MIRCEA

CLIPA DE PE CADRAN

Zorii se lovesc de privirile mele
Te-aștept să îmi mai cânti la pian
Eu să-ți recit o poezie
Pe care numai marea o mai știe
Și ca să nu rămână totu'-n van
Hai să păstrăm această clipă vie!
Ca semn al împlinirii noastre
Chiar dacă mâine n-o să mai fie
La fel ca astăzi pe cadran
Rămâne-va-n auzul diafan
Celesta, preacurata melodie
Cântată cu atâta măiestrie

De mâna-ți tremurândă, la pian
Iar eu promit că voi mai scrie
Chiar dacă timpul mi-e dușman
Că-n suflet un nestins vulcan
Stă să erupă și să îmbie
Cuvintele cu simțul lor viclean
Lăsând în urmă numai armonie
Și doruri, doruri...un noian!
Sortite deopotrivă, mie...ție...
Hai să păstrăm această clipă vie,
Clipa desprinsă de pe cadran!

George PETROVAI

Revederea

Au cercetat a Cosmosului sferă
- un holograf mai mult decât precis –
unde spre ținta stabilită
imagini curg și curg ca-n vis.

Printr-un proces aiuritor
pentru a omului putere,
Pământul l-au văzut ca-n palmă
cu viul nesătul pe emisfere.

De-acord, apoi, că spațiul biblic
va fi întâiul lor popas,
hotarul dintre universuri
l-au depășit doar printr-un pas,

un pas dumnezeiesc cu-adevărat
(de-a omului știință-n veci necunoscut)
prin care existentul de dincolo de timp
ia forma consistentă a lucrului văzut.

...Și-așa se face că Mesia
- de-apostol Petru secondat –
porni din Nazaret la drum
de timpu-n loc părea c-a stat.

Mergeau încet, cu pasul rar,

(doi pelerini cu gândul în trecut)
și seama nu luau la zgomotul făcut
de mașinismu-n goană spre Tartar.

Într-un târziu, cu trupurile frânte
de nevoița autoimpusă,
sub un măslin la poala unui munte
s-au așezat pe țărâna setoasă

de-a ploii caldă mângâiere,
ca să-și mai tragă sufletul
până ce vipia-și va împlini
îmbrățișarea cu pământul.

Dar numai ce-au sorbit din ploști
câte un strop de udătură
și *Tatăl nostru* l-au rostit
că au văzut a lui figură

cum la iuțeală s-a-nchegat
din aerul pălit de soare –
la patru ace îmbrăcat,
Mefisto zâmbea cu candoare.

- Mă bucur, frate, de-ntâlnire,
deși tu nu pari încântat;
să fie degajarea mea de vină,
ori modul tău mai rezervat?...

Nu pot fi altfel de cum sunt –
direct și fără etichetă!
Propun, de-aceea, *hic et nunc*
să folosim altă rețetă

în adresare, ca-ntre frați,
nu cu majusculi de-onorare,
cu toate că-ntre noi distanța
de-o vârstă cu eternul pare.

Dar ăsta-i numai praf în ochii
naivilor lipsiți de haz –
antagonismu-ntre principii
nu-i pentru mâncători de praz...

În plus, văd că de data asta
vii însoțit de-un devotat,
acela care într-o noapte
de tine întreit s-a lepădat.

Dă bunul Petru să răspundă
la lovitură, dar Iisus

îi face semn și el Îl lasă
la punct să-l pună pe intrus:

- Ia uite cine s-a găsit
pe alții la refec să-i ia!
Taman acela ce ispita
nutrește cu esența sa.

Știi foarte bine ce stă scris
despre măsură-n sfânta Carte:
„Doar de măsura folosită
avea-va fiecare parte...”

Te bucuri paiul când îl vezi
în ochiul unuia smerit,
dar bârna din ochiul perfid
îți pare fapt obișnuit.

După-ntâlnirea din pustie
când închinarea mi-ai propus
în schimbu-ntregului Pământ,
crezi c-ar mai fi ceva de spus?

Te-am suportat îndeajuns,
deși prezența ta m-apasă.
De-aceea, verde eu ți-o zic:
Fă bine-acuma și ne lasă!

- Vai mie, susură Mefisto,
te-am supărat a doua oară
și cât dorit-am revederea
pentru ce-a fost odinioară!

Din pricina acestei javre
- omul în carne și în oase –
am cam sărit atunci calul
cu fițele-mi fastidioase.

Dar, trebuie să recunoști,
c-o ispitire iscusită
e pentru crez binevenită
(prin încercări ți-l întărești),

tot astfel cum e necesar
răul în lumea sublunară –
un bine curățat de rău
ar fi banal din cale-afară...

Ca să nu ai din nou surprize
(pe om să nu contezi vreodată!),
vreau să te pun de-acum în gardă

că-i altminteri de cum se-arată.
Tocmai de-aceea și-a făcut
din actorie-un scop în viață –
în sinea lui se crede geniu,
deși-i de fapt doar o paiață.

Iar pentru asta ce-a făcut?
Fiind morala o povară,
cu etica a-nlocuit-o,
încât azi justu-i de ocară.

Așijderea a procedat
cu al științei bun renume:
A decretat cu aroganță
că totu-i relativ în lume
și că dincolo de-a luminii
celeritate-i întuneric –
o zonă pentru cert tabú,
dar nu și pentru ipotetic...

În dese rânduri m-am gândit
la sufletul uman, în care
frați siamezi de-a pururi sunt
răul și binele-n mișcare,

și-această deslușire am:
Pământul în rotirea lui
cunoaște nesfârșita alternanță
a zilei și-a-ntunericului.

Tot astfel sufletul cunoaște
lumini și umbre-n clarobscur,
ce prin proporția-ntre ele
trasează-al caracterului contur.

Un argument la cele spuse:
La două veacuri după tine,
din Persia amenința
maniheismul bazele creștine.

Ei bine, în doctrina lui
profetul Mani afirma
etern conflictul bine-rău
și-al neluminii cu lumina.
Mai vreau să spun că intuiesc
ce ți-ai propus prin revenire
și că pioși cu-adevărat
rar vei găsi în omenire.

Nu vei păți ce-ai mai pățit
la-ntâiul tău terestru zbor,

însă te paște-nstrăinarea
din *Marele inchizitor*.

Firește, într-o nouă formă
mai crudă-n a ei rafinare,
în care omul e captiv
prin zelu-ntru civilizare.

Credința n-o căta-n orașe
cu catedrale înțesate –
triste jaloane în istorii
pentru-a turismului prosperitate,

ci cat-o la acei sihaștri
ce-s bucuria Tatălui,
precum preavrednicul Ioan
din Munții Maramureșului...

Dar când Mefisto-și dădu seama
că nu mai este ascultat,
pe loc se făcu nevăzut –
duh neguros de noapte însetat.

Deja celeștii pelerini
atrași de retroviziuni,
în minte refăceau traseul
pe veci marcat de mari minuni.

Florentin Smarandache AF(L)ORISME

Etimologic, *aforism* + *flori* = *af(L)orism*, deci un
“aflorism” este o mică reflecție scrisă pe un
dizain floral, ori un poem scurt pe un fond
artistic.

Aflorismele de față au fost adaptate dintr-un caiet
mai vechi de expresii fie culese din folclor, fie
inspirate din lecture diverse în perioada când
eram în țară sau în lagărul turcesc.

Ele au forma unor maxime, proverbe, ziceri, dar
mai degrabă metafore lirice. Creațiile
“afloristice” sunt contemplații colorate!

Poetul I. Voronca și pictorul V. Brauner
inventaseră, în cadrul avangardei românești,
pictopoezia, în anul 1924, despre care spuneau
că: nu este nici pictură, nici poezie! Recent, se
promovează videopoezia (videoclipuri lirice).

Dar - cum știința și tehnologia întotdeauna au
lărgit sfera umanistă, mai general vom avea de-a

face cu o “poezie multi-media”, sau “artă multi-media”, “nuvelă multimedia”, “roman multi-media”, etc., adică: text, imagine, sunet, animație, video, etc. Iar, pe măsură ce tehnologia se va dezvolta, alte simțuri ar putea să-și găsească locul în sanctuarul literaturii și artei (dispozitive cibernetice prin care să poți mirosi, gusta, pipăi, etc. o operă literară, artistică, sau chiar științifică – deși în prezent acest lucru pare science-fiction). Aforismele sunt înrămate în diverse figuri geFometrice.

Mihail GRĂMESCU

CEAIUL DE MUȘEȚEL

- Cine face atâta scandal acolo? Să intre cel cu bonul cel mai mic! Și ce-mi pasă că dumneata ai venit de la ora 10. Puteai să vii și de la patru dimineața! Adică, vreau să zic că, da'ce: îmi faci dumneata ordine cum se intră în cabinet? Păi, de ce crezi dumneata că dăm noi bonuri, ca pacienții să intre după cum îi taie pe ei capul și i se năzare fiecăruia?

— Intrați, tovarășa. Numele, locul de muncă. Aveți fișă? Da, am găsit-o. Ce-ați adus aici? Vai, dar nu trebuia să vă deranjați. Bine, acum dacă tot le-ați adus, am să iau una, că-mi plac bomboanele, dar altă dată să nu vă mai...Da, lăsați-le acolo. Ce vă supără? Căsați gura mare: Așa! Așa! Vai ce inflammat e apendicul! Fumați? Să nu mai fumați! V-am scris aici o rețetă. Și, nu uitați: de trei ori pe zi înainte de masă, câte un ceai de mușețel călduț. Sunt la modă tratamentele na-tu-ra-le! În toată lumea, ceaiurile de plante sunt pe primul loc: eu nu-s ca alții, nu zic nu, luați și medicamentele prescrise aici, dar ceaiul de mușețel ajută foarte mult. Ei, gata, la revedere! Să mai treceți pe la noi, ne-a făcut plăcere. Și, mulțumesc... foarte bune bomboanele. Dar mai bine le duceți copilului. Următorul!

-Ce-i mamaie? Ce faci atâta scandal? Scoate limba! N-ai nimic în gât! Ce? conjunctivită? Eu te rog să nu mă înveți tu pe mine meserie: spune ce te supără și nu da diagnostice, că nu ești doctor! Aha, deci ochii! O să-ți dau o rețetă. Fumezi? Bei? Bine. Uite aici, și să te speli zilnic cu ceai de mușețel. De cât mai multe ori pe zi, să nu uiți - ceaiul de mușețel este foarte bun! Să te speli cu cât mai mult ceai de mușețel! Următorul!

— Ce vă supără? Aha! Bine, gata, am înțeles! Fumați? Bei? Foarte rău! Vedeți - păi de aia - de acolo se trage totul! Să nu mai beți! Ia uite ce galbeni vă sunt ochii! Și, în fiecare seară,

gargară cu ceai de mușețel. Luați tratamentul prescris, dar să știți că numai ceaiul de mușețel ajută.

- A, ia te uită cine a mai venit pe la noi! Ce mai faceți? Nu vă simțiți bine? Ei, nu-i nimic, o să treacă. Sigur că o să vă treacă, ce soi de întrebare e asta? Fumați? Beți? Foarte bine. Am să vă prescriu eu ceva care o să vă facă bine - o să vedeți. Desigur, nu trebuie să vă așteptați din partea noastră la minuni - nu suntem nici noi decât oameni! Dar cu medicamentele pe care vi le-am scris eu aici și cu un ceai de mușețel în fiecare seară - bine? - și rămâne să ne mai vedem peste două săptămâni, cu analizele astea făcute. Da, peste două săptămâni, și să nu vă mai aud cu gândurile astea-n cap, că nu știu ce vă fac...

- Ei, cine mai e? Să între dânsa, că stă de mult. Și ce-mi pasă mie de bonul dumneavoastră: bonurile sunt date numai ca să avem noi o evidență - de intrat se intră în ordinea venirii! Păi cum adică - ăla care a venit de trei ore să stea aici ca prostu', și matale, care ai luat bonul dimineață și pe urmă te-ai plimbat, să vii să intri imediat, fără nicio rușine? Și te rog, să nu-mi faci mie ordine cum să primesc pacienții!

Ia spuneți, ce aveți? Da. Am înțeles. Fumați? Beți? Bineee...Tușiți! Spuneți 33. Tușiți! Așa. Acum puneți picior peste picior. Nu așa, că nu suntem aici la bar, domnișoară! Aveți un dezechilibru calciu-fosfor. Am studiat problema asta în ultima vreme și nici nu știți câte complicații dau dezechilibrele astea calciu-fosfor. Ca să nu mai vorbim de fumat și băut. Luați astea, și nu uitați, în fiecare seară, un ceai de mușețel face foarte bine.

- Ce-ați pățit la mână? Vai, vai, vai! Și ce credeți că suntem noi aici: Spitalul de urgență, post de prim ajutor? Noi suntem circă sanitară. Bine, hai: unde lucrați? Și v-ați accidentat în timpul producției? Bine că nu, că altfel nu puteam să fac nimic pentru dumneavoastră - trebuia să vă duceți la forul de resort să constate. Accidentele de muncă au alt statut. Uite, v-am pansat, gata - stați așa patruzeci și opt de ore - aveți grijă să nu udați pansamentul când vă spălați. După ce scoateți pansamentul vă mai dați și cu saposan câteva zile. Și, ah, era să uit: spălați-vă de cel puțin două-trei ori pe zi, până la completa cicatrizare, cu *ceai de mușețel*. E foarte bun.

(1988)

NĂSTASE MARIN

Cât îi drumul de lung

(Urmare din Nr. 79-80/2021)

- Mă simt vinovată, domnu', că eu am mijlocit să se îndrăgostească de fiul meu. Mi se rupea sufletul că ea continua să-l iubească fără nicio speranță. Floricel a fost lângă el când l-a părăsit iubita și-o luase razna. L-a ajutat, și cu vorba și cu bani, că acum câștiga din serviciul de la spital. Tot ea l-a îndemnat să se-ntoarcă la facultate și l-a sprijinit cu bani ca s-o termine, că eu nu aveam putere. După ce a terminat, s-a zbatut, mititica, să-i găsească un serviciu. Dar, netrebnicul de fi-miu, n-a priceput dragostea ei și, într-o zi, a venit acasă la mine cu o fufă. Atunci, n-am mai răbdut și l-am suduit, cu toată dragostea ce i-o purtam: „deschide ochii, prostule, și înțelege că Floricel este femeia care te va face fericit și pe mine mulțumită!” A râs: „ai, bre, mamă, că eu o iubesc pe Floricel, dar cu asta, mă distrez și eu nițel.” M-am repezit la el cu-n retevei și am dat cu sete. Așa cum dădeam cu sapa în buruieni: „să te însori cu ea, nenorocitul, dacă o iubești!” A gonit fufa și a revenit cu Floricel de mână: „uite, mamă, că te-am ascultat!” Am plâns, domnu'... Știi cum plângeam? Nu mă mai opream, deși Floricel mă îmbrățișase: „gata, mamă, gata, nu ne strica fericirea!” Dar, spune și dumneata, puteam să mă mai opresc din plâns?... Au urmat câțiva ani frumoși, când toți trei am fost fericiți. Mă bucuram de fiecare dată când își cumpărau lucrurile necesare: aragaz, frigider, televizor... I-am ajutat și eu cum am putut. Însă, nu aveau casă și, nu făceau copii. Ambițioasă, Floricel s-a zbatut să cumpere casă și, pentru că el avea salariul mai mare, au hotărât să cumpere apartamentul pe numele lui, să plătească el ratele și cu salariul ei să trăiască. Au luat credit pe treizeci de ani. Au dus ei greul ratelor mai mulți ani și, poate s-ar fi descurcat ei până la capăt, dacă societatea unde lucra George nu l-ar fi dat în șomaj. El a căzut din nou în starea aceea de nebunie pe care o avusese când l-a părăsit liceana. Biata Floricel dădea bani la rate, ca să nu piardă casa. Încerca să-l încurajeze, alerga să-i caute serviciu, că el nu mișca un deget pentru treaba asta. Atunci a apărut volbura în casa lor. Că d-aia îmi vine mie să dau cu colțul sapei!

- Cum adică, ce volbură?

- Ei, domnu', Floricel avea și ea o prietenă, tot asistentă, acolo unde lucra ea. Măritată, de! Și, ca tinerii, petreceau împreună, veneau și pe la mine, la țară. Dar eu tot vedeam pe prietena asta a ei agățată de gâtul lui George, sorbindu-l din ochi și hlizindu-se la el. I-am spus lui Floricel: „ai grijă, fa, că volbura asta!” Floricel râdea ca proasta. „Este prietena mea, mamă, nu se-ntâmplă nimic, George mă iubește! Dar tu, îi ziceam, de ce nu te agăți de gâtul lui bărbat-su? Așa e firea mea, mamă. Mirela e mai zburdalnică. Fii liniștită, nu se-ntâmplă nimic!” Și râdea veselă, în timp ce eu oftam. Când n-au mai putut să facă față traiului și ratelor la casă, Mireluța i-a dat un sfat lui Floricel: hai, dragă, în Italia, că se caută asistente! Câștigăm bani frumoși și ne ținem casele și bărbații. Nu vezi că în țara asta nu se mai poate trăi? În disperare de situație, Floricel s-a luat după ea și au plecat în Italia. Însă, după trei luni, „Mireluța” s-a întors și a-nceput s-o pârască lui George, că Floricel... face și drege. George, fire naivă, a început s-o bănuiască, dar nu-i reproșa nimic, pentru că primea de la ea euroi, ca să trăiască și să achite ratele la casă. Pe de altă parte, Mireluța... tot în apartamentul lui. Cică, să-l îngrijească, să-i gătească și să-i spele. Când mi-a dat odată telefon din Italia, că-mi cumpăraseră telefon mobil, i-am spus: „Floricel, mamă, întoarce-te acasă și ai grijă de bărbat, că ai să-l pierzi! Mi-a spus: nu se poate, mamă, trebuie să achităm ratele la casă! Am găsit un serviciu bun la un bogătaș bătrân și bolnav, cu un salariu de două mii de euro pe lună, plus casă și masă. Așa plească nu mai găsesc eu nicăieri.” Lasă plească, vino acasă, mamă și vezi-ți de bărbat, că ai să-l pierzi! Proasta! Îi trimitea lui George toți banii, ca să achite mai repede datoria la casă, iar el... cu Mireluța cea grijulie.

- Și... bărbatul Mireluței?

- Prieten de pahar cu George. Că și fi-mio, ca și tat-su! Începuse să-ndrăgească paharul. Dacă primea euroi de la Floricel, nu mai căuta servici. Mereu îi spuneam la telefon: „Floricel, mamă, vino fată acasă și ai grijă de bărbat!” Poate o fi căzut pe gânduri, că a venit acasă, unde a găsit-o pe Mireluța: „ce faci, dragă, aici? Am grijă de bărbatul tău, fă! Dacă tu l-ai părăsit... Te-ai lipit de boșorogul acela și nu-ți mai pasă de George!” S-au certat, s-au părut, însă, după ce aia a fugit din casa lor, George a rugat-o să nu

mai plece în Italia, să stea cu el, că mai rămăsese puțin de plătit la casă. Dar ea a insistat s-o mai lase măcar un an. Au venit și pe la mine, i-am văzut că se iubeau cu patimă... Doamne, ce fericiți erau! Chiar am convins-o să nu mai plece. Atunci, s-a dus la spital, s-o reîncadreze, dar nu a mai fost primită. Avusese grijă Mireluța s-o „aranjeze”. Când și-a dat seama că-i expiră concediul și poate pierde postul de la bogătașul din Italia, l-a părăsit pe George, rugându-l s-o mai lase până termină cu ratele la casă. George s-a îmbufnat, dar a tăcut și a continuat să primească euroii de la Floricel. „Grijulia” Mireluța a revenit și ea în locul lui Floricel. Off, domnu', cum se mai scrie și istoria asta...

- Cum se mai scrie?

- Păi, ce să mai spun? Floricel a rămas însărcinată și a născut în Italia pe Angelica, îngerașul acesta care aleargă prin vagon. Biata de ea!.. Bătrâna iar a oftat și a lăcrimat. De la nașterea ei, tot necazul. Mireluța l-a tocat continuu pe George: „vezi, vezi, nu m-ai crezut că trăiește cu boșorogul?! Uite proba! Când ți-am spus eu că s-a-nșirat cu toți doctorii din Italia, nu m-ai crezut. Eu, de ce crezi că am plecat? Că nu le-am cedat, că n-am vrut să mă culc cu boșorogul acela, pe care-l îngrijește ea.” Și i-a turnat lui George tot felul de murdării despre Floricel. Ea făcea pe cinstita și prostul meu a crezut-o. N-a ținut cont că își înșela bărbatul culcându-se cu el. Degeaba am încercat să-i deschid ochii. O ținea morțiș că numai pe ea o iubește. Și...

A lăcrimat din nou și a oftat:

- Ce s-o mai lungesc? Prostul de fi-miu a divorțat de Floricel, pe motiv că l-a părăsit. La rândul ei, putoarea a divorțat de nătarăul de bărbatu-său și s-a măritat cu George. Nu mi-au spus nimic. Nici Floricel nu a știut. Ea continua să-i trimită bani, iar el... mizerabilul, primea banii fără jenă.

- Cum? Nu-nțeleg! La divorț nu se ascultă ambele părți? Cum putea să se judece divorțul fără ca judecătorul s-o asculte și pe Floricel?

- Nu-nțelegi, domnu', că la judecată fi-miu a spus că nevasta l-a părăsit și nu mai știe nimic despre ea? Probabil că procesul s-o fi amânat de mai multe ori, așteptând să vină la tribunal și ea, dar dacă nimeni nu a înștiințat-o... Cum să vină? Apoi, între timp născuse și avea probleme cu bogătașul.

Ai răbdare, că-ți spui și ce se întâmplase cu ea.

- Dar dumneata, nu puteai s-o anunți sau să intervii la judecătorie?

- Cum să intervin? Habar n-aveam ce clocește fi-mio cu Mireluța lui. A venit el pe la mine de mai multe ori. De fiecare dată îmi spunea bucuros că va fi tată și că își caută serviciu ca să câștige și el, că acum, dacă i s-a mărit familia... Chestii d-astea, baliverne. Ba, mai mult, susținea că, în caz că nu-și găsește serviciu aici, pleacă-n Italia după Floricel. Mizerabilul! El vorbea des la telefon cu ea, promițându-i de fiecare dată că, în curând, vine la ea în Italia, s-o ajute după ce naște.

- Așa nemernic!

- Da, domnu', fiul meu!.. De ce credeți că-mi sângerează sufletul? Deși era în proces de divorț... După ce a divorțat și Mireluța de bărbat-so și s-au căsătorit, Georgică al meu tot îi mai telefona că... „acuș, acuș, vin și eu în Italia. Mai am niște probleme de pus la punct.” Mincinos, licheaua!.. Biata Floricel a născut acolo, dar cu probleme, domnu', cu cezariană, era să moară, sărăcuța... A stat în spital cu Angelica vreo opt luni.

- Și boșorogul... ă, pardon, adică... bogătașul, unde avea Floricel serviciul?

- Stai să vezi!.. Și bătrâna a izbucnit în plâns. Nu mai pot, domnu'... nu mai pot să povestesc!.. Angelico, mă fată, nu mai alerga, mă, că... mi se face rău!..

- Vin la tine, buni, vin la tine să pun mâna!

- Lasă!.. Joacă-te... că mi-a trecut. Hai, aleargă!.. Mi-a trecut, fa!

- Dar să nu mă mai sperii, buni, că mă faci să plâng!

- Bine!.. Nu te mai sperii... joacă-te!

Angelica iar a început să alerge prin vagon.

- După ce a ieșit din spital cu fetița, Floricel s-a dus la bogătaș să-și preia serviciul, însă... a găsit locul ocupat de altcineva. Îți închipui că nu putea s-o dea afară pe femeia angajată cât fusese ea în spital. De altfel, omu' îi spusese (când a văzut că-i crește burta), în situația asta nu mai are nevoie de ea. Chiar s-a supărat foc atunci când i-a spus că pleacă în România, obligându-l să angajeze o înlocuitoare a sa. În definitiv, avea interesul lui, ce-i păsa de situația lui Floricel, cu complicațiile ei, concediu destul de lung, sarcină, naștere, boală... În timpul

acela, omu' trebuia îngrijit și noua angajată nu putea fi dată afară la comanda lui Floricel. Uite-așa a rămas sârmana pe drumuri, fără bani, fără serviciu. Totuși, bătrânul, om cumsecade, i-a dat bani ca să trăiască până-și găsește serviciu în altă parte, bani din care a trimis și lu' Georgică al meu, să-l ajute ca să vină la ea, în Italia. Bani... cheltuiți de Georgică și „Mireluța”. Dacă i-a spus Floricel că ăia sunt ultimii bani pe care-i trimite pentru rată, Georgică a început să-i ceară bani iubițichii. Însă, iubițica, ajunsă nevastă, l-a luat la trei păzește: muncește, bărbate, că eu n-am de gând să te-ntrețin ca Floricel! Și Georgică al meu a găsit serviciu foarte repede. Când l-a întreat Floricel, de ce întârzie cu plecarea în Italia, că ea nu mai are bani și speră s-o ajute el cât va sta fără serviciu și până termină cu alăptatul Angelicăi, el i-a spus adevărul. Ei, ce zici, domnu'? (iarăși izbucnește-n plâns). Ticălosul!.. Nu-mi spusese nimic. Până-n ziua aia când i-a dat telefon și i-a zis că nu mai este nevasta lui... Biata de ea!.. Mi-a dat telefon imediat... Printre hohote de plâns, m-a întreat: „de ce... mamă... de ce vă bateți joc de mine?..” Și a închis telefonul, tot în hohote de plâns. Am sunat-o imediat: „spune-mi, fetiço, ce s-a-ntâmplat?” Tot plângea... „Lasă, că știi tu! Nu știu nimic, Floricel! Nu și-a făcut formele pentru Italia? Uite, mamă, ce mi-a spus, așa, așa.” Să mor, domnu', să mor! M-au apucat palpitațiile, mă sufocam, am izbucnit în plâns... i-am spus să lase nenorocita de Italie și să vină, să limpezim situația, s-o izgonim pe nemernică din casa lor. Mi-a zis: nu mai pot, mamă, nici putere... nu mai am, nici bani... și trebuie să am grijă de fetiță. Cât despre George... nu mai vreau să aud de el!” Îți închipui, domnu', cât mă loveau cuvintele astea? Ai primit vreodată lovituri de cuțit? Și acum mă mir cum n-am murit în ziua aia. Dar m-a întărit Dumnezeu... așa vrea El, să mai trăiesc pentru fetița asta... îngerașul ăsta, care-mi dă forță când nu mai pot. Că nu mai pot, domnu', nu mai pot! Am șaptezeci și șase de ani și trebuie să plec Dincolo, dar nu mă lasă ea... (plânge domol), nu ă lasă ea... nu mă lasă!..

M-am simțit... nu știu cum m-am simțit, că bâlbâiam prostește:

- Vă rog, lăsați, spuneți... ce ați... făcut... vă rog!..

- Ce să fac, domnu', ce să fac? M-am dus furioasă la oraș. Luasem un băț... voiam să-l bat... s-o gonesc pe ticăloasă. Să-mi înfig

ghearele în păru' ei... Prostii!.. Am fost o caraghioasă... Au sărit amândoi cu gura pe mine: îi ții parte curvei? Cu cine a făcut ea copilul? De ce n-a venit la divorț să spună cine este tatăl copilului? Că m-am rugat de ea să-mi spună, al cui este copilul, să facem analizele. Puțin i-a păsat. I-a făcut copil boșorogului, ca să pună mâna pe averea lui. Când i-am spus că vreau să plec și eu în Italia a țipat la mine: „ce să cauți tu acolo? Ai grijă de casă!” A sărit și putoarea: „a-nșirat-o toți doctorii, tanti(așa-mi spunea: „tanti”), hodorogul știa că e o curvă ordinară și a luat-o și el. Eu le-am spus că bătrânul a renunțat la serviciile ei. Păi, sigur, o fi simțit moșul că a făcut copilul cu altul, tânăr. Că așa-i plăcea ei. Nu se satura cu un amant. Ținea mai mulți, s-o sature. Să știi matală că moșul nu era prost. Știa el, ce știa și d-aia i-a dat papucii. A sărit și Georgică: dacă ai ști, mamă, cât m-am rugat de ea să nu mai plece în Italia! Acu', dacă și moșul a izgonit-o, văzând ce poamă este, ce voiai să fac? Să fiu eu prostul proștilor?” Și... toca-toca... mi-au făcut capu' dămburi. De fapt, am realizat că nu mai este nimic de făcut și desfăcut. Apoi, și Floricel mi-a înfipt cuiul îndoiieli în suflet. De ce a renunțat ea așa de ușor la George? De ce nu mai vrea să audă de el? Cine-o fi tatăl fetei? Nu cumva s-o fi măritat și ea pe ascuns cu unul de pe-acolo? Că plecările astea peste hotare... au răvășit multe familii, multe suflete... Îți dai seama, domnu', ce grozăvii sunt în sufletele celor plecați și celor rămași? Nu-ți închipui ce era și în sufletul meu...Voiam și să mor, să scap de chinurile alea, dar și să trăiesc, să aflu adevărul, să încerc să repar ceva, dacă se mai putea repara... sau, măcar s-o ajut cu ceva pe biata mea, Floricel... că inima-mi spunea că ea era curată, precum cristalul. Despre fi-miu și ticăloasă îmi făcusem deja părerea, apoi... mă ardea sufletul, domnu', de nepoțica mea... voiam s-o văd, s-o țin în brațe. Ai nepoți?

- Nu am!

- E greu să înțelegi dorul meu de Angelica... îi dădeam telefon mereu... îmi spunea: „închide, mamă, că îți dau eu telefon!” Vezi? Tot MAMĂ îmi zicea (izbucnește în hohote de plâns). Am întrebat-o, așa, ca să aud de la ea: „spune-mi, Floricel, Angelica este nepoțica mea?” A izbucnit în plâns: „nici tu nu mă crezi, mamă? Îți jur pe lumina ochilor mei că Floricel este nepoata ta. Ai să te convingi când voi veni în

țară. Și am s-o las la dumneata, să ai grijă de ea până voi rezolva aici cu serviciul și locuința. Că, acum stau tot la bătrân, dar... până când? Nu pot să fiu nesimțită și să aștept să mă dea afară din casă.” Ei, domnu', mie nu prea îmi pica bine când spunea că tot mai stă la bătrân, că acela îi asigura casă și masă, așa... de ce? Că o mai ținea și cu bani. De ce? Nu se poate să nu fi fost ceva între ei, deși... pe Floricel o îndrăgești numai dacă stai de vorbă cu ea... Poate, bătrânul, o fi un om cumsecade... De!.. Îmi făceam și eu fel de fel de gânduri. Deși... auzisem că italienii cică ar urâ pe români. Ei, dumneata ce-ai fi crezut?

- Ce să cred? am mormăit eu. Dacă ești om de omenie, nu arunci în stradă pe cel care te-a îngrijit și acum este la ananghie. Dar, nu așa la nesfârșit. Și omenia are o limită...

- Vezi? Așa gândeam și eu, sperând să-și găsească serviciu, să aibă din ce trăi. Poate-o fi găsit de muncă pe ici-colo, dar nu ceva sigur, deși... mă tot miram că nu găsește... cu meseria ei... Până-ntr-o zi...

- Când?

- Când m-am pomenit cu ea acasă la mine, cu fetița în brațe. A izbucnit în plâns: „ajută-mă, mamă! Sunt disperată, numai tu poți să mă ajuți.” Ce puteam să fac, domnu'? Sufletul îmi râdea, dar în același timp plângea. Eram bucuroasă că îmi adusese nepoțica, după care tânjeam de atâta vreme, dar și tristă, văzând-o în ce stare era: slabă, cu frumoșii ei ochi stinși... cu fața-ncrețită... albită la tâmpile... Domnu', nici nu știi ce face disperarea și suferința din om... Am îmbrățișat-o și am mângâiat-o: „lasă, fata mea, că am eu grijă de tine! Ea plângea și tremura în brațele mele, murmurând: sărut-mâna, mamă! Tu ai rămas singura mea speranță.” A stat la mine, domnu'... Aveam o capră, mi-ajungea laptele de la ea... mai aveam și grădina... ea mai făcea injecții... o iubeau toți oamenii din sat. Aflaseră povestea ei... o încurajau, că... trebuia să se rostuiască... să-și găsească un serviciu potrivit... Dar ea, după aproape un an, mi-a spus: „mamă, eu plec tot în Italia, dar...vreau să las fata la matală, ca să pot găsi un serviciu mai ușor!” Și atunci, domnu', m-a împins Necuratu' s-o întreb din nou: spune-mi drept, Floricel, Angelica este nepoțica mea? A izbucnit în plâns: „de ce nu mă crezi, mamă, că George a fost singurul bărbat care m-a atins? Ce să fac ca să mă crezi?” I-am cerut iertare... Și acum îmi pare rău de întrebarea

aia. I-am spus: „du-te, fată, du-te și ai grijă de tine, că pe Angelica am s-o cresc eu până o să mor!” Mi-a sărutat mâna și m-a îmbrățișat, repetând mereu: „îți mulțumesc, mamă, mulțumesc!” Și a plecat, domnu', din nou în Italia, unde și-a găsit serviciu tot la spitalul unde mai lucrase. S-a aranjat, stă cu chirie. Se chinuiește, sărăcuța. Până când? Of, Doamne!.. Am întrebat-o, că vorbim mereu la telefon: „ce ai de gând, fată, până când mai pierzi vremea în Italia?” Mereu plânge, domnu': „ce să mă fac, mamă, încotro s-o apuc? Învăță-mă, mamă!”

- Și dumneata ce i-ai spus?

- Ce să-i spun, domnu'?.. Ce să-i spun?.. (începe să plângă). Parcă eu știu? I-am spus: faci cum crezi că e mai bine! S-o-ndura Dumnezeu și de tine. Poate găsești pe cineva cu suflet bun, că, (vorbește incoerent) lasă că o cresc eu pe Angelica! Mi-a spus: mamă, s-o înveți obiceiurile... și tradițiile noastre, să vorbească frumos, cuviincios, să fie cuminte, să învețe școala românească... să... (izbucnește în plâns).” S-a înrăit lumea, domnu'... caut s-o feresc de răutăți și murdării... o iau cu mine la biserică, o pun la treabă, să se învețe cu greutățile de mică... Am învățat-o să facă pâine, să gătească... să mulgă capra... Să... și ea... mititica... se silește la toate cele... ea mă îndeamnă: hai, buni, să facem aia... și mă aleargă... și mă muncește, iar eu... nu mai pot. Obosesc repede... de supărare, mă apasă aici, am palpitații... mă sufoc... de multe ori zic: „gata, mă duc Angelico! Te las singură. Mă întreabă îngrijorată: unde pleci, buni? Arăt cu degetul cerul. Știi ce-mi spune? Nu te las, buni, nu te las! De acolo am venit eu și, dac-o fi și-o fi, plecăm împreună. Ei spune, domnu', ce să cred? Apoi mă întreabă: ce te doare? Îi explic și pune mâna. Are o mânuță, domnu'... Știi cum dispar palpitațiile? Au aflat și vecinii. Vin la ea cu fel de fel de dureri: pune mâna, Angelica! Și mânuța ei alină durerile, domnu'. Oamenii îi mulțumesc, dar în ochii lor citesc o teamă ciudată... Am întrebat-o pe Floricel: de ce i-ai pus numele de Angelica? Mi-a spus: „așa mi-a venit mie!” Ei spune, domnu', dumneata ce crezi?

Am ocolit răspunsul cu o întrebare (oricum, nu știam ce să cred).

DEBUT LITERAR

Gabriela DANCU

Născută la data de 17.08.1965 în localitatea Poienarii-Burchii, Județul Prahova.

A absolvit liceul în anul 1983 în județul Prahova. În anul 1991 a urmat facultatea de drept în București, licențiată în științe juridice de Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”-București, iar mai târziu a urmat cursurile de masterat în științe juridice la U.E.-București cu specialitatea „Drept Social Român și European”. În anul 1995 s-a căsătorit cu Petre Dancu, consilier juridic, și au un fiu în vârstă de 24 ani, Leonardo-Ștefan Dancu, inginer.

A jucat, ca actriță amatoare în mai multe piese de teatru și în filme realizate de Ministerul de Interne și rulate pe micul ecran, la TV1 și alte posturi de televiziune.

A fost și coordonatoare a Centrului Cultural „Mihail și Gavril din București, timp de mai mulți ani și în prezent lucrează în funcția de consilier juridic la Primăria Sector 2 din București. Scrie poezii încă din liceu și de abia acum s-a hotărât să publice din creațiile domniei sale.

Acrostih soțului meu

Privesc strălucirea ochilor tăi, ca-n șirul de mărgele

E clipa-n care m-ai vrăjit odinioară,
Trecură ani și amintiri în pomul vieții, strânse
rămurele

Răbdarea a vibrat pe coardă de vioară,
Ești luna ce-nconjoară a nopții cer de stele.

Doar timpu-a-stat ca martor, lângă a ta iubire,
Alunecând pe scara vieții, chiar dulce sau tăios.
Nici când nu am să plec, te vreau doar lângă mine,
Cărarea mi-ai croit, ești dar Dumnezeiesc!

Vară cu suflet de aur

Vară cu suflet de aur
Miresme de flori, un tezaur
Cu ploi trecătoare de fără nor
Flutură aripi de păsări în zbor.

Stele multe aprinse în cer
Noaptea calde cu gust de mister
Vise ce vor împlinite nu pier
Așteaptă ca haina-n cuier.

Vara cu suflet de aur
Cu raze de soare, tezaur
Joc de lumini ce nu mor,
De tine vară, mereu mi-e dor!

Iubire prin anotimpuri

Te-am cunoscut la început de vară
C-un cald sărut m-ai cucerit,
Când noaptea se lăsa pe seară
Cu tine iubite, un vis s-amplinit.

Zi după zi veni și toamna
Cu frunzele ei ruginii, iar seara,
Iubire ca-n povesti tu mi-ai rostit,
Pios de tine m-am îndrăgostit.

Se apropia grăbită iarna,
Cu flori de gheață la ferestre
Și mă plimbai cu sănioara
Sub cerul rece plin de astre.

Sosi plâpândă primăvara
Cu ale sale blânde dimineți,
Prin triluri îți purtai vioara
În dragoste ca să mă porți.

Te-am cunoscut în prag de vară
Trăiesc cu tine un nobil anotimp,
Că-i toamnă, iarnă, primăvară
O dragoste purtată-n timp!

De-ar trece multe anotimpuri,
De dorul tău să mă trezesc.
Că-i vară, toamnă, iarnă, primăvară,
Mereu îți spun că te iubesc!

M-am tot gândit la cele 4 anotimpuri

Pe care să-l iubesc mai mult?
Doar una m-a lăsat să te gădesc în timpuri,
Pe vară o aleg, cu un sărut!

Te-am cunoscut la început de vară
C-un cald sărut m-ai cucerit,
Când noaptea se lăsa pe seară,
De tine m-am îndrăgostit!!!

Val din val

Val de oameni
Val de ape
Val în gândurile toate!

Val pe mare
Val cu razele de soare
Val când vântul bate tare!

Val la tine, val la mine
Val la inimă să bată
Val în dragoste curată!

Acrostih pentru mama mea

Elan mi-ai dat și viață mamă!
La început de drum când m-ai născut,
Era o zi de August caldă.
Nimic pe lume ca tine, nu-i mai scump!
Alint și drag de un copil menit!

Vară era! Senină ca o floare albastră,
Lu-i tata, vestea tu i-ai dat.
Ardoarea-n ochii tăi ca cerul și părul ca mătășă
Dădu-i ai vieții mele, culoare nestemat!!!

Roșca Lucian Andrei

Vârstă : 17 ani
Elev clasa a XII-a, la Colegiul Național
„Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad

Domiciliul în municipiul Bârlad, jud Vaslui.

Premii obținute:

Anul 2017: Concursul «Lumea viitorului» premiul 2

Anul 2018: Revista școlii gimnaziale «Episcop Iacov Antonovici» Bârlad: «Patriotism și loialitate», «E dreptul tău, copila mea», «Eu îmi creez viitorul», «Spirit românesc», «Oare se poate și altfel?» și «Pot altfel!»

Concursul «Lumea viitorului», Premiul 1

Anul 2019: Concurs eseuri «Învierea Domnului – lumină, tradiții și culoare», Premiul 1

Anul 2020: concurs de poezie «Sesiunea juniorilor» Vasile Pârvan, Premiul 1

Concurs de eseuri organizat de Ukrainian Orthodox League (SUA), Premiul 2

Anul 2021: Concursul «Restaurarea ecosistemelor», diploma de excelență.

Concursul de eseuri organizat de Ukrainian Orthodox League (SUA), Premiul 2

«Annual Galla Contest» organizat de Episcopia Ortodoxă a Canadei, Premiul 1.

Concursul «Les meilleurs créations des élèves», diploma pentru armonia textului.

Nu voi uita...

Copilărie, primul meu Rai,
Aș vrea o clipă să-mi mai dai
Sau o secundă să mai stai
Pe-al sufletului bătrân plai.

Întoarce-mă în satul meu
Unde e plin de Dumnezeu!
De prunci ce-s veseli mai mereu,
În satul meu, în satul meu.

S-ating cu-obrazul soba de aramă,
Să-i simt căldura ca o plapumă
Și să privesc spre a mea mamă,
Spre mâinile-i brăzdate, fața-i calmă...

Mi-e tare dor—asa de dor!
De când mă legăna s-adorm—
Prin inimă mă trece un fior—
Și orice-ar fi, o voi iubi enorm.

Și seara ce frumos era!
Bunicu-ntruna povestea
Ce grav sfârșise fata rea,
Pe când a moșului zâmbea.

“Povestea porcului” zicea,
Pe Păvăluc nu îl uita,
De cei trei iezi mereu își amintea—
Sorbeam orice cuvânt scotea!

Unde sunt nopțile cu greieri?
Au dispărut pe veci, ca ieri.
Acele zile sunt acum himeri
Și scumpe-s precum giuvaieri.

Unde e satul meu feeric?
Unde-i al meu veșnic amic?
Să mă mai joc măcar un pic,
Și să mă simt iară mic, mic.

Ne ascundeam și alergam,
Satul în lung și-n lat băteam,
Mâncam când ne mai aminteam,
La suflet blânzi, curați eram.

De te duceai în orice parte,
Erai înconjurat de inime curate!
Iară când deschideai o carte
Știaai că vei fi om “cu parte”!

“Glu glu” —duetul de la curci
Și năzdrăvanele pisici
Pe nasuri aveau fluturi mici.
Și nu – ți venea să te mai culci...

Iar în grădină florile
Îți minunau simțirile!
Se gudura și câinele
Fețe? Erau doar vesele!

Eu niciodat’ nu voi uita
La Bujoreni cum învia
Hristos; cum se vedea
În mii de candelă, lumina.

Cu sufletele strânse
Și mâinile deasupra puse,
Păstram luminile aprinse
Cu rugăciuni pe buze zise!

Ouăle roșii vii luceau
Căci viața și-Nvierea le vesteau.
Iar cozonacii abureau
Cât toți la masă se strâneau.

Și mulțumesc Treimii ne-ncetat

Pentru iubirea ce-a turnat
Din plin și fără măsurat
În sufletul lor bun, curat.

Eu cu iubire din iubirea lor,
Crescut-am și voi crește până mor
Și-n inimă voi mai avea un singur dor:
Să mai copilăresc măcar o or'!

Iarna, era pictat în alb de nea,
Colindul vestea Nașterea
Căprița cânta voioșia,
Pe deal zburam cu sania .

Cu mama oameni înălțam
Și îngeri din cer coboram,
Iar nasul roșu îl aveam:
Cu Rudolf eram toți de-un neam!

Iară de Sfânt Ierarh Vasile,
Copiii toți, cu sutele,
Cu grâu uram la toate casele
De bucurie pline zilele!

Ș-apoi duminica la Liturghie,
Bătrâni slăveau a Lui mărinimie,
"Fecioară, Maică Marie,
Fii bună și ne mântuie!"

Văzând ruga femeilor,
Aveam un gând pătrunzător:
Că soarta țării și-a românilor
O va păzi, cu milă, Iisus-Salvator.

E clar că veșnicia
La sat își-are obârșia.
Și fiindcă-i Rai copilăria,
Acolo a rămas și ea.

Oriunde-aș fi nu voi uita
Sătucul meu cu Troița.
Și voi pași mereu pe ulița
De unde mi-a început viața.

Cronici literare, recenzii, comentarii

VOICHIȚA TULCAN MACOVEI

AL. FLORIN ȚENE: FILOSOFIA - BAZĂ A DEZVOLTĂRII LITERATURII ȘI TREAPTĂ DE ÎNȚELEGERE A EXISTENȚEI SOCIALE

Domnul **Al. Florin ȚENE** este un profund cunoscător al filosofiei, nu doar antice sau renașcentiste, ci și moderne, mergând până în sec. XX. Multe din argumentele aduse spre susținerea ideilor proprii sunt luate din gândirea filosofică. Prezentăm câteva articole cu preponderent caracter filosofic, în care este vizată atât înțelegerea literaturii, cât și existența noastră socială.

Analizând lucrarea „Republica” a lui Platon, autorul urmărește să demonstreze posibile similitudini între „cetatea dreaptă (ideală)” și sufletul unui om drept, „indicând virtuțile ce definesc dreptatea în ambele cazuri”.

Dincolo de această similitudine, domnul Al. Florin Țene țintește mai mult: o analiză indirectă și comparativă asupra modului în care propriul stat, România, este organizat pentru o bună funcționare în folosul oamenilor.

Astfel, printr-o examinare pertinentă, domnia sa descrie felul în care este organizat statul în gândirea platoniană, având ca scop de a „acorda fiecărui cetățean o viață fericită”. Din primele capitole ale Dialogului „Republica” se insistă asupra noțiunii de dreptate, pe care autorul articolului încearcă să o aplice asupra domeniilor culturii, dar și a constituirii unui stat.

Care ar fi legătura ce ar exista între aceste două elemente? Sufletul omului, al celui care se implică în cercetarea științifică, în creația artistică, dar și în organizarea unui stat (a unei cetăți). „Avantajele dreptății sunt cu atât mai mult reliefate, atunci când sunt opuse celor născute din nedreptate. După ce a fost descrisă <cetatea dreaptă>, este deci necesară descrierea cetăților nedrepte și a procesului de corupere ce conduce la apariția acestora. În sufletul omenesc aceste rele au aceleași cauze și provoacă aceleași dezastre. (cărțile VIII-IX)”. (*Raționamentul platonian în folosul omului – 2011*)

Pe același raționament, Al. Florin Țene urmărește să stabilească „similitudinile dintre cetatea

dreaptă și sufletul omului drept, indicând virtuțile ce definesc dreptatea în ambele cazuri”.

Este evident că, prin demersul realizat, are loc o „reevaluare” a gândirii marelui filosof din perspectiva mileniului III, dar și o reexaminare făcută de un cugetător al acestui timp, unor valori autentice, perene, care ar trebui să se regăsească și astăzi printre noi.

Este extrem de interesantă analiza comparativă între virtuțile pe care trebuie să le aibă un stat bine organizat și virtuțile sufletului omenesc. „Ceea ce a fost citit cu caractere mari în cetate trebuie să se poată citi în caractere mărunte în sufletul omului. Are loc, astfel, o proiectare a macromodelului dreptății la nivelul minții umane”. Argumentarea pe baza raționamentelor lui Platon ne îndreptățește să acceptăm o corespondență între sănătatea morală a unui stat și sufletul cetățenilor săi.

Poate părea ciudată această readucere la masa discuțiilor a unui asemenea raționament. Totuși, pentru domnul Al Florin Țene pare a fi un suport de rezolvare a marilor probleme din orice societate umană, așadar, și din România: „În concluzie, Platon și-a construit întreaga demonstrație a virtuților pe principiul analogiei. Pentru el, domenii diferite corespund și sunt constituite după un plan comun. Cetatea și sufletul, fiecare cu părțile respective și cu virtuțile asociate, sunt domenii corespondente. Ce este soarele în domeniul vizibil este Binele în domeniul inteligibil. Istoria personală și istoria colectivă au același plan”.

Din perspectiva omului modern al secolului XXI, ne întrebăm oare ce ar trebui făcut în asemenea caz?

Pe aceeași temă se află și eseul „Seneca sau Homo sapiens (erectus), robul destinului”.

Seneca, personalitate importantă din perioada Imperiului Roman (preceptor pe timpul împăratului Nero), a fost cunoscut în Imperiu nu doar pentru activitatea politică, ci și pentru cea din domeniul scrisului „fiind un scriitor de o fertilitate considerabilă, alcătuind o operă deosebită și amplă în literatura latină”, în care găsim aproape toate genurile literare „de la discursuri, poeme, epistole, și dialoguri”. Al Florin Țene susține că este mai mult un „scriitor preocupat de filosofie, decât un filosof”.

Dincolo de generalități asupra lucrărilor lui Lucius Annaeus Seneca (Seneca cel Tânăr sau

simplu Seneca), gânditorul Al Florin Țene va clarifica apartenența acestuia la un anumit curent filosofic al vremii.

Mărturisesc faptul că mi-a făcut plăcere să mă întorc la anumite „delicatesuri” ale marilor filosofi iar, pentru un astfel de lucru, articolele domnului Al. Florin Țene sunt salutare! „Ca reprezentant al stoicismului târziu, Seneca, potrivit eticii sale, susținea că omul trebuie să se supună destinului în viața exterioară, dar poate visa la o independență interioară, a eului, păstrând distanță spirituală față de evenimentele care-l târăsc și disprețuind bunurile materiale. Concepțiile sale etice au influențat creștinismul timpuriu”. (*Seneca sau Homo sapiens <erectus>, robul destinului*).[1]

Deducem din citatul de mai sus că Seneca încerca să creeze o „simbioză” între rațiune și sentiment în existența umană: în viața cetății (socială) omul trebuie să fie rațional, supunându-se unui anumit destin, dar în viața interioară, el are dreptul să viseze și să aibă o viață spirituală a sa.

Ca înaintemergător al lui Platon, Seneca crede într-un „dialog între corp și suflet, în care sufletul ar răspunde în fața necesităților corpului, printr-o judecată conștientă, aceasta fiind esența vieții”.

Dintre preocupările filosofice rămase peste veacuri, Al. Florin Țene consemnează „fatalismul stoic”, cel care lasă, totuși, omului libertatea de a-și putea controla pasiunile sufletești. „Seneca nu a fost un clasic, ci, mai degrabă un non-clasic, dacă nu un anticlasic, cum îl recomandă stilul prozei sale. El a fost un spirit *romantic* ca temperament și a aparținut curentului stilistic numit <stilul nou>. Acesta se caracteriza prin asimetrie, culoarea poetică, concizia, patetismul, prelungind vechiul asianism literar și ilustra constituirea unui neoasianism”. [2]

Eseuri asupra unor mari filosofi ai tuturor timpurilor, precum Friedrich Nietzsche sau Henri Bergson reprezintă din partea scriitorului Al. Florin Țene, o încercare de recunoaștere și reevaluare a gândirii unor mari filosofi din perspectiva clipei mileniului III.

Articolul *Nietzsche între răsăritul zeilor și amurgul lor* (2011) analizează controversile gândirii lui Nietzsche, cu insistență asupra memorabilei opere, încă nedeslușită pe deplin „Amurgul zeilor”. (*Nietzsche între răsăritul zeilor și amurgul lor – 2011*) Cu deschideri spre noi înțelesuri este și viziunea asupra lui Henri

Bergson, filosoful care a formulat și susținut teoria intuiției, dar și aceea a „elanului vital”. Al. Florin Țene face o interesantă comparație între acesta și poetul filosof român, Lucian Blaga. „A ne cunoaște, spunea Bergson, înseamnă a descifra în efervescența adâncurilor aritmiile și euritmii elanului vital, a acorda puterile sufletului la tumultul răscolitor prin care viața cosmică irumpe irațional în om. El susține că elanul vital produce și indivizi de excepție - eroii, profeții, sfinții - ctitori ai unei ai unei *morale deschise*, care îndrumă oamenii către *societatea deschisă*, prin care se înțelege *umanitatea*”.

Felul în care filosofia susține dezvoltarea literaturii se reflectă în multe dintre eseurile și articolele domnului Al. Florin Țene. Amintim aici doar două dintre acestea.

„*Revolta mitologiei din spațiul istoric românesc*” (2009) poate fi considerat o replică dată celor care (personalități istorice, literare, etc), după obținerea unei „false libertăți” au încercat să demoleze idei fundamentale din mitologia, istoria și literatura română, precum: latinitatea poporului nostru, fondul autohton al limbii române, dar și rolul unor importante personalități ale românismului (Mihai Eminescu). Iată ce spune autorul articolului cu argument adus din gândirea lui Lucian Blaga: „Blaga publică în <Saeculum> un articol interesant în care se apleacă cu evlavie asupra ideii continuității multimilenare a culturii noastre folclorice și etnografice, considerând satul de tip *arhaic reprezentant al preistoriei în lumea noastră istorică*. < *Ființa istorică*, p.60>. Încă mulți ani de-acum înainte vom mai avea revolta mitologiei în spațiul istoric românesc până când o va estompa europenizarea țării”.

Cu o gândire curajoasă și greu de răsturnat, domnul Țene Al. Florin analizează în articolul *Eroii noștri- criminalii lor* (2017) „cele două valențe ale eroilor”, demonstrând că aceștia pot fi în istorie, în societate, eroi – considerați genii, spirite mărețe pentru unii, dar răufăcători pentru alții. Cele mai multe argumente sunt aduse din opera „Fenomenologia spiritului” a lui Hegel. Autorul pleacă în argumentația sa de la o maximă a ducelui de Conde, contemporan al Regelui Louis XIV: „*Niciun om nu este un erou în ochii valetului său*”.

Hegel a amplificat sensul, subliniind că „*Niciun om nu este un erou în ochii valetului său, nu*

deoarece primul nu este un erou, ci deoarece celălalt este valet”. Pe marginea acestor interesante observații, domnul Țene vine și face următoarea completare dar și o aplicare a teoriei eroilor la vatra noastră românească: „Hegel în <Fenomenologia spiritului> subliniază faptul că eroii sunt indivizii universal-istorici, considerându-i instrumente decisive ale evoluției istorice. Din păcate, trebuie să aduc o mică rectificare la ce scria Hegel. Eroii sunt instrumente decisive în evoluția părții din care fac parte și sunt percepuți de adversari ca instrumente involutive. Decebal, eroul nostru legendar, a fost pentru romani un dușman care, printre altele, era considerat o frână în civilizarea barbarilor din Dacia”.

Merită, așadar, să fie lecturate și aceste eseuri despre filosofie, ca bază a lumii întregi!

[1] Stoicismul este „un curent filosofic în Grecia și Roma antică, care în domeniul eticii susținea că înțelepții trebuie să se conducă numai după rațiune, renunțând la plăceri și făcând față cu fermitate încercărilor vieții”. (*dexoline*)

2. Asianism- tendință a literaturii elenistice către un stil înflorit, patetic, amplu titmat și afectat) (*dexoline*)

Cleopatra LUCA

PAULA ISAC: „Gânduri din singurătate”, exprimarea unui suflet trist

Ne aflăm încă în plină pandemie de Corona-virus, în primul semestru al anului 2021. Oricâtă presiune ar exercita mulțimea în fața autorităților,

revendicându-și libertate de acțiune, acestea știu ce fac. O izolată teritorial, așa cum se găsește scriitoarea Paula Isac va fi și mai afectată de impunerea unor restricții de viață, dar nu atitudinea altora îi determină starea de deprimare doamnei sensibile care-și privește pomii înfloriți stingheri în livadă, ci poziția ei „desprinsă dintr-o biografie” așa cum se exprimă în dedicația așternută pe pagina de gardă a volumului „Gânduri din singurătate” apărut la editura Amurg sentimental în 2021. Și-i mulțumesc.

Se împlinesc niște ani de când scriitoarea Paula Isac nu mai comunică decât prin versurile ce i le dedică soțului plecat departe, atât de departe... De data aceasta, confesiunea ei literară este deosebit de tristă, iar împrejurările o amplifică, dar îi mulțumește lui Dumnezeu că i-a dat „putința și răgazul de a povesti ori interpreta poetic viața înconjurătoare,” mărturisește în „Argument”, la p. 7. Da, asta face Paula Isac în prezentul volum de versuri, se autoîmbărbătează, când „Mă privește soarele-n amurg”. Pentru ea, „... fiecare zi cu soare e o zi învingătoare, / că văzduhul mă cuprinde / cu îmbrățișarea lui fierbinte, / Iar durata sufletului meu / E credința-n Dumnezeu.” (O zi învingătoare! – p. 19)

Chiar dacă „Eu în umbra mea am stat o viață-ntreagă”, scrie Paula Isac în poemul „La domiciliu în izolare”, nu poate să nu se implice, prin versuri, ce „Sunt pentru mâine, inima-mi șoptește.” Pentru poetă, sufletul, gândul, credința în Dumnezeu și dragostea de țară sunt noțiunile cu care supraviețuiește: „România e o țară veche / Unică în lume, n-are pereche...” (Moștenirea noastră, p. 44) Așa că procedează „Cu migală și răbdare / Gândurile toate / Mi le adun într-o carte,” (Gândurile toate, p. 15) pentru că „Orice timp trăit e o poveste / Desprinsă din nemărginirea / Nevăzută, dar care este.” (Ah, timpul!... p. 14) Pentru că „De-acum încolo, fără tăgadă / Nefericirii i-am căzut pradă, (Cu rimă sau fără rimă, p. 27), „Trăiesc din amintiri” (Penitență, p. 31) și „Vremea trece cu dureri.” (Singură sunt, p. 30)

Toată cartea este un bocet rostit pentru Rosi cel dispărut pentru totdeauna. Ceea ce a lăsat acesta în urmă este dragostea soției îndurerate, „Acum, când și pentru mine soarele e la apus.” (In memoriam, p. 32) Aceasta se întreabă: „În care parte a universului / Te afli tu acum? (Aprilie, p. 34) Întrebări fără răspunsuri, durere, gânduri

triste, îndoieli, vagi speranțe, ușoare zvâcniri de revoltă în fața nedreptăților – acestea sunt versurile Paulei Isac din volumul „Gânduri din singurătate”: „Până când inima-mi va bate / În singurătate? / Nimeni nu-mi răspunde / Acestor întrebări simple, / Dar pentru mine-s profunde.”

(Un răspuns la întrebare! p. 74) Și alte nedumiriri: „De ce nu-mi mai găsesc tihnă în condei?” (Virtuțile tăcerii, p.76) Din nou, poeta își află singură o replică: „În lumea mea discretă și tăcută, / Nu mai e nimeni cui să spun / Și nici cine să-mi răspundă / La banalul: Noapte bună!” (Moment, p. 84)

Paula Isac rămâne tristă, însoțită doar de versurile ei care o reprezintă și o consolează... și e mare lucru!

**Geo CĂLUGĂRU despre vol.
„Comedia Tristeții”, autor Silvan G.
Escu, Editura Tracus Arte, București**

A trăi cotidian comedia tristeții

Dacă pentru George Bacovia, România contemporană lui se înfățișa ca o țară tristă plină de umor, romancierul Silvan G. Escu ne invită, în cea mai proaspătă carte a sa, „Comedia Tristeții”, apărută la Editura Tracus Arte, în lumea aceasta, de astăzi, tristă plină de umor, resuscitând un mai demult descoperit și valorificat motiv, viața pe dos.

M-a bântuit și pe mine, nu prea demult, așa ceva, dorind să impresionez o doamnă, față de care aveam oarece tandre sentimente, i-am mărturisit, acompaniind cu gestul aferent, mesajul: „De la mine, pân’ la tine, numai punți, ce duc spre bine. De acolo, dus-întors, firul vieții noastre tors, înspre altă viață-ntors”.

Amândoi, ajunși la o anumită etate, mizam pe insolitul promisiunii. Într-o clipă de adormire a intuiției, capitol la care femeile ne depășesc, în mod cert, speram să mă creadă.

Să mă conving, dacă să-i dau sau nu dreptate romancierului Silvan G. Escu, i-am adoptat rețeta și am citit cu maximă atenție romanul, invers, incitat de eminesciana zicere: „Viitorul și trecutul/ sunt a filei două fețe/ Vede-n capăt începutul/ Cine știe să le-nvețe: / Tot ce-a fost, ori o să fie/ În prezent le-avem pe toate,/ Dar de-a lor zădărnici/ Te întreabă și socoate” (Glossă).

Este ceea ce a făcut romancierul Silvan G. Escu în cele 337 de pagini ale romanului său, iar eu, metamorfozându-mă în umbra sa, pe care nu a avut cum să o vadă și, găsindu-mă eu însumi „în ultima parte a bătrâneții, una nerușinat de lungă, pe care, și-i dau dreptate, numind-o moarte, chiar dacă și ea face parte din viață, ca ultimă parte a ei, parte de care se desparte brusc, decisiv, definitiv de aceasta”. Exasperat de „această ultimă parte a vieții”, m-a fulgerat o idee, probabil ca și atunci când, imaginându-mi că, deși tors, firul vieții poate fi inversat. Înspre altă viață-tors, având în minte întrebarea moromeților din care mă trag. „Pe ce te bazezi?” era întrebarea cheie a lui Marin Preda. M-am pomenit și eu c-o spun despre „Comedia tristeții” a scriitorului Silvan G. Escu. Neposedând îndrăzneala și nici imaginația autorului, nu m-am întrebat ca Domnia sa: „Dar ce-ar fi ca viața să pornească în sens invers, adică de la moarte spre încoace, spre celălalt capăt al ei, spre naștere?”. Stimulat de gândul, ce poate părea trăznit, dacă nu ești însuși Dumnezeu, mi-am zis și eu, mult mai aproape de adevăr: dar ce-ar fi ca lectura romanului s-o fac invers? Nu mi s-a părut o aberație și, luând drept adevăr că arta este o convenție, fapt acceptat unanim de către toți, cei care contează. Aceasta însemnând că nimic nu este imposibil, așa că am purces la ceea ce mi-am propus.

„Trandafir s-a ofilit ca orice altă floare care nu trăiește mai mult decât îi permite albină care, polenizând-o, o ține în viață...”. Prietenul său, Ciudatu, a descuiat apartamentul în care locuia împreună cu Trandafir și se aștepta să-l găsească dormind sau în cel mai rău caz indispus. Dar, surpriză, nici urmă de el, se ofilise, nu murise, ci dispăruse, parcă se evaporase, lăsând după sine o dâră de parfum de... trandafir. Întoarcerea lui Trandafir, de oriunde venise, de această dată definitiv acolo, coincide cu intrarea într-o tristețe deznădăjduită în ceea ce-l privește pe Ciudatu care în ziua conștientizării dispariției prietenului său, previzibilă pentru el, dar nu credea că ar fi atât de curândă, se dumiri întrucâtva asupra a ceea ce s-a întâmplat, știind că ei au trăit în sensuri timpice diferite. Oare să fi fost Trandafir umbra inversă a lui Ciudatu? Oricum, interesante vieți, în mod cert nefericite, care, deși par paralele, s-au intersectat în unele, chiar dacă puține, momente, uneori până la suprapunere”. Cu o fantastică încredere în noua sa existență,

Trandafir sare gardul cimitirului, și reușește să o facă fără să aibă nevoie de vreo pârgie, doar așa, din avânt, izvorât dintr-o dorință nebună de viață. Autorul n-a trecut și nu trece ca vodă prin lobodă prin timpul său, prin timpul timp. Prin cele două personaje, Trandafir și Ciudatu, el reconstituie, nefiind nevoie să cârpească nici marea cu valuri, nici cerul cu stele, o lume apusă, dar nu de tot și nici definitiv, o lume recentă, însă fără să fie proaspătă.

Iscoditor, precum un Mefisto, umbra lui Silvan G. Escu se dezvoltă în lăuntrul personajelor sale, pentru, și-l citez: „o mai lină alunecare spre zgrunțuroasa temă referitoare la politică... fiindcă este ușor de observat un lucru, nu neapărat bine făcut (așa cum spune știm noi cine), dar pe dos, acel norocos mângâiat pe ceafă de ursitoare, cel care se preface că stă cu fața la poporul său. Da, al său, (cum bine observă și o scrie autorul!) că și-a luat popor pe cel puțin 4-5 ani. Nu renunță la el oricât s-ar împotrivi acesta”.

Se pot spune și scrie încă multe adevăruri despre această cea mai matură, din toate punctele de vedere, carte a scriitorului Silvan G. Escu, dar, sperând că-mi îngăduie, voi reproduce sintetica evaluare a scriitoarei Paula Romanescu, autoarea unei excelente prefețe: „Nu, cartea aceasta nu se adresează doar inițiaților într-ale scrisului. Este o pajiște de flori de spirit din care fiecare își poate alege ce-i place: un crin (poate fi și regal), o păpădie (doar plebeie), un trandafir (hai trei, cât să punem de un partid albastru!), o mătrăgună (spre a face concurență farmaciilor), o părluță (la un comision nu strică!), o ciudățenie de altă floare cam cât o coroană, numai bună să-ți arate calea spre lumea cea fără întristare, nici suspin”.

DAN FLORICĂ, despre cartea *Poezie și Armonie*, autor Corneliu CRISTESCU, Editura Ghepardul, 2021

PE CALEA ARMONIEI POETICE

Cartea *Poezie și armonie*, subintitulată: *Din mintea și inima mea penrtu mintea și inima voastră*, este cea de-a treia pe care poetul **Corneliu Cristescu**, cu voința și talentul său poetic o dăruiește contemporanilor săi. Apare în anul de grație 2021, la editura Ghepardul, a treia editură după AGIR și Sud.

Cu ele, dacă am putea da timpul înapoi numai cu vreo 30 de ani, ar fi putut fi membru U.S.R., și nu pe locul altuia, pe locul său distinct, meritat de modul cum înțelege a scrie poezie, astăzi în mileniul trei, și nu numai prin evenimentele din viața personală, pe care ni le descrie cu lux de amănunte, prin modul cum știe și înțelege a aduce în poezie, amănunte importante din viața de zi cu zi, în ceea ce are ea esențial, prin modul de a ne face viața mai plăcută cu umorul său distinct și moderat.

E un poet al evenimentelor din viața proprie, dar și din societate. Un poet al metaforei afectivității, ca rod al intensificării trăirilor sale sufletești exprimate la temperatura deosebitei sale sensibilități, așa cum susține exegetul literar **Geo Călugăru** în prefața cărții, la pagina 13. Drept e, nu ar scrie silit cum cere Europa din care facem parte și în care suntem, am fost și vom fi, ci așa cum cere glia străbună. Acum însă e deja târziu. S-au întâmplat unele lucruri care îl trimit într-o direcție apropiată, dar totuși alta...

Cuvântul, pe care se axează cartea sa de față, este: *armonie*; armonia sălășluind în întregul univers creat, de la un moment dat. Chiar precizează: *Atunci când scriu o poezie,/ Îngheață Timpul pe hârtie,/ Iar eu descopăr ce se știe: În Univers e Armonie (Poezie și armonie, pag. 25)*. Toamna giurgiuveană, și nu numai, este aducătoare de armonie prin belșugul ei, prin fructele pe care ni le oferă cu dărnicie: *E toamna cea bogată,/ Izvor de armonie (Toamnă gustoasă, pag.41)*;

Ne întâlnim în cartea sa, în primul rând, cu poetul Mihai Eminescu, pe care pur și simplu îl venerază atât ca poet creator de limbă literară (Eminescu este-n noi, pag. 42-44), cât și ca prozator, ca om revistă, cu Lucian Blaga pentru care are o consistentă considerație privind nu numai poetul, ci și filozoful, care i-a descifrat calea de la știință în general la artă, la poezie în special, și pentru care s-a deplasat sute de kilometri la diverse manifestări ce-l privesc, cu Nichita Stănescu cu ale sale *Necuvinte*, (*Mirajul*

necuvintelor, pag.78), cu Shakespeare legat de dragoste și armonie, cu Ion Barbu (*Știință și poezie*, pag. 93-94), cu Proust (*Recuperarea timpului pierdut*, pag. 81-83), cu Micu Klein (*Locul meu din sat*, pag. 59), cu Omar Khayam (*Judecata digitală*, pag.95-96), cu Arhimede (*Duminică la Slănic*, pag. 48), cu Sagan, cu Euclid ș.a.m.d. Și nu numai atât. Prin această carte autorul pătrunde undeva în retortele științei, vede la propriu structurile ei armonioase (*Știință și poezie*, pag. 93), scoțând la suprafață chestiuni care pentru noi, cititorii de rând, sunt necunoscute și ar rămâne necunoscute.

Capitolul întâi este eterogen. În el întâlnim strânse laolaltă poezii care țin de arta scrisului, despre Eminescu și Veronica, despre sine și dragostea sa, despre natura crevediană, despre localități balneo-climaterice din țară și străinătate (Bulgaria).

Capitolul doi al cărții, intitulat *Poezie și filozofie*, este mult mai omogen. Ideea armoniei este și aici prezentă, legată fiind de feblețea sa literară și filozofică: Lucian Blaga, întâlnită și în poemele capitolului: *Dragoste și armonie și Armonie și mister*. Filozofia de care pomeneam mai sus devine, prin precizările de aici, calea prin care știința asimilată zeci de ani, poate fi soluția realizării poeziei, izvorâte din știința vremii. Lupta cu timpul e în acest capitol o preocupare constantă a autorului, rezumată în frumoasa idee, exprimată artistic: *Dar timpul pe sub ochi ne trece (Viața, clipă de veșnicie, pag.67)*. Dar și divinitatea.

Capitolul trei al cărții, intitulat, *Poemele patriei*, ni-l arată pe poet alături de țara sa: *O lume-ntreagă vreau să știe:/ Din totdeauna, din pruncie,/ De azi încolo, pe vecie: Ești patria mea, ROMÂNIE!*, de Basarabia și Ardeal, la aniversarea a 100 de ani de la Unirea cea Mare.

Capitolul patru al cărții, și ultimul, ni-l arată pe autor ca poet al evenimentelor din propria viață, dar și al celor la care a participat, dar care, prin semnificația lor, merită a fi prezentate în haină poetică.

Cartea de față, a poetului Corneliu Cristescu, este o continuare a celor anterioare, aduce adevăruri noi neștiute, are un plus de poeticitate, arătându-ne un poet în sigură ascensiune, care își trăiește viața poetic, atât ca om de știință, cât și ca truditor pe ogorul literaturii române.

Dan Florică: Florentin Smarandache, copilul teribil al poemului într-un vers

În anii 90 ai secolului trecut, printre pionierii poemului într-un vers, alături de Victor Săhleanu și Florin Valiu s-a aflat și matematicianul **Florentin Smarandache**.

Născut în 1954 la Bălcești de Vâlcea el absolvă Facultatea de Matematică din cadrul Universității din Craiova. Ajunge profesor de matematică. Profesează atât în țară cât și în străinătate. Debutază în 1979 în **revista Năzuințe**, iar în 1980 la 26 de ani, cu un grup de tineri al cărui lider este, lansează **Mișcarea literară paradoxistă**. Pleacă din țară în 1988, prin Turcia și ajunge în SUA, după ce suferă grele privațiuni.

Debutază editorial cu volumul de poeme, **Formule pentru spirit** și îi urmează până astăzi zeci de lucrări literare și științifice. Dintre acestea cu **Clopotul tăcerii**, editat la Xiquan Publishing House, își face debutul în haiku. Scrie un haiku modern, în care proporția haiku-urilor sub 17 silabe este de 64,2 %. Expresia poetică lapidară se potrivește felului său de a fi. Aprofundându-i haiku-urile profesorul Florin Vasiliu, care și asigură prefața cărții în cauză, constată că printre ele se găsesc veritabile poeme într-un vers, cum sunt: **Ne ia ușor zefirul pe ascuțite coarne; Izbucnesc salcâmi în hohote de muguri; Blajini cocori aduc pe aripe căldura; Arinii-și pleacă la pământ, capul greu de somn**. În haiku poetul Florentin Smarandache este uneori departe de specificul nipon dar nebănuie de aproape de spiritualitatea românească din care provine poemul într-un vers, ne spune profesorul Florin Vasiliu. Poetul **se dovedește de multe ori reflexiv și o face prin intermediul comparației, metonimiei, sinecdoci dar mai ales a metaforei**. Ele aparțin limbajului său primar și de aceea sunt de mare efect. Marcat de paradoxism el **utilizează o figură de stil extrem de percutantă: hohote de muguri, șerpi de lumină, clocoresc stele, vise desculțe, clopotul**

tăcerii, albastrul din viori etc. Rezultă că haiku-ul este din punct de vedere al esențializării mesajului undeva la întâlnirea cu poemul într-un vers. Sunt însă expresii ale unei spiritualități diferite pe care le înfățișează lumii așa cum se află. Evoluția spirituală a omenirii se îndreaptă pe căi diferite spre concentrare și miniaturizare extremă, ca o cerință inexorabilă a vremurilor pe care le trăim, de a face loc gândirii logice în această avalanșă de informație. Operează probabil fără ca noi să o știm o **Lege a concentrării ideatice și metaforice** (și nu numai), de care dacă vom deveni tot mai conștienți, vom spori roadele activității noastre, spre propriul folos. Până atunci această formidabilă capcană a gândirii sintetice poate dirija activitatea literară pe alte paliere de creație, permițându-i noi izbucniri de frumos și gingășie, de noi figuri de stil, pe un teren solid, consolidat, dincolo de deviații și erori. Interesant este că această necesitate a venit nu din partea omului de litere propriu-zis ci a inovatorului venit dinspre știință... unde această nouă stare a conștiinței devine inevitabilă pentru un real succes. Dacă stăm bine să ne gândim omul de litere nu este prea interesat să-și prescurteze prea mult discursul și din motive pecuniare.

Criticul cu nume de poet antic, Ovidiu Ghidirmic ne mărturisește că poemul într-un vers este o adevărată încercare pentru orice poet talentat. Capacitatea de a esențializa, până la concizia extremă devine astăzi o calitate fundamentală a oricărui creator. A exprima mult în cât mai puțin, a determina vastitatea să ia dimensiuni accesibile, o face însușibilă pe perioade scurte din viața noastră, impulsionând progresul în ritm de crescendo. Să poată cuprinde esența lumii, a Universului, într-un singur vers și-au dorit-o la vremea lor un Dante, un Shakespeare dar și un Eminescu, aspirând spre universalitate, circumscriind-o în cuvânt, în aurul ideii. Un vers din Eminescu (Împărat și proletar), pe care-l repetăm mereu, precum: **Căci vis al morții eterne e viața lumii-ntregi**, este o mostră posibilă a ceea ce noi și astăzi trebuie să demonstrăm. El spunea, de astfel, ceea ce astăzi e greu de conceput, că viața este un vis al opusului ei, al morții. Care nu înseamnă un sfârșit ci poarta către un nou început, în acest Univers holografic.

Maximele și aforismele cu care ne-au obișnuit corifeii gândirii umane, dar nu numai, au

vârsta măsurabilă în mii de ani. De aceea Ovidiu Ghidirmic spune că și poemul într-un vers, mult mai tânăr, trebuie să tindă să ajungă la același grad de **sentențiozitate gnostică**. Deși poemul într-un vers este tânăr prin forma sa pillatiană e mai vârstnic prin rădăcinile sale, pe care și-a înălțat tulpina și-a desfășurat coroana, frunzele și florile metaforei. Trecând prin filtrul poemului într-un vers scriitura poetului Florin Smarandache se dezbară suficient de mult de zgura paradoxismului și devine o scriitură admirabilă. Ca exponent al spațiului mioritic, unde **moartea** este privită ca o nuntă de proporții cosmice, ca un ritual liturgic, la care participă întreaga natură (în concordanță cu spiritul creștin al vieții de după moarte, ce vine din strămoșii noștri geto-daci, de o neasemuită forță morală cu eroismul lor fascinant, ca o garanție a continuității noastre pe aceste meleaguri, ale străvechii Havilah, prima țară menționată în Biblie (semnificând Valahia, udată de Pison, Dunărea de astăzi, primul rai pământesc și Grădina Maicii Domnului(cum a numit-o papa Ioan Paul al VI-lea), poetul încrustează matricea mioritică în scriitura sa. **(Coboară ciobanii la șes, direct din baladă – Miorița; Sună din talângi odele limbii române-Miorițele).**

Un poem remarcabil al său, cu titlu paradoxist este, **Zborul păsării în ou -până la Mama Latină și Tata cel dac**, este un omagiu adus geniului brâncușian , atât de ancorat în spiritualitatea arhaică românească.

Dorul ca mărgăritar al afectivității umane, de tip străvechi românesc și doina ca expresie a decantării lui pe corzile sufletului nostru nu lipsesc din poemele sale. Acolo în America la Phoenix, dorul de țară îl macină: **Prăpastie întoarsă, muntele de dor-Un gând...**Dorul este o suferință cât o prăpastie, dar poetul îl aseamnă cu un munte, dându-i un sens pozitiv. Interesant acest privit în oglindă, acest munte cu vârful în jos este tocmai prăpastia, oricare ar fi ea.

Asemeni lui Bacovia, Florentin Smarandache, folosește **tehnica picturală, sinesteziele și corespondențele cromatice și ideatice**. Și e frumos. Nici expresionis- mul lui Blaga, constând din stabilirea unor relații cu cosmosul, absolutul, ilimitatul realizate prin imagism violent și metafore șocante, nu l-a lăsat indiferent: **În sângele albastru al cerului clocotesc stele-Cosmică I; Lumina își ridică**

[poalele la brâu-Naștere; Nu te apleca în afara timpului tău-E periculo sporgersi; În nopțile senine din clima noastră temperată poetul vede clocotind stele (pâlpâierea lor trebuie să-l fi condus la această imagine), în blidul uriaș al cerului umplut cu sânge albastru. Eternele stele fac pereche cu efemerul sânge , ca mediu de fierbere, eternizat prin albastra culoare a cerului. Lumina este imaginată ca o femeie, în momentul în care aceasta , ca dătătoare de viață, ne-o aduce finită ochilor noștri, iubirii noastre de efemer spre a da veșnicie. Cum altfel? Decât ridicându-și poalele când i-a venit sorocul. În poemul trei, blagian, poetul ne dă un sfat, pe care lui alții, de aproape, nu i l-au dat, acela de a se apleca în afara timpului său, în spațiul dat, dar el a făcut-o și nu cred că-i pare rău, privind în urmă cu mânie calmă. A ieși în afara timpului tău înseamnă a te autodepăși dar și a te autopedepsi prin greutatea greu surmontabile prin care poți trece. Dar nu oricine este un luptător, și nu oricine se mulțumește cu ceea ce are, găsindu-și echilibrul în orice împrejurare.

Ca să înțelegem prin ce greutate a trecut în peregrinările sale prin lume până a-și găsi poteca luminoasă e destinului am să relev un poem deosebit care sună așa: **Te imploră nu mă mai naște încă o dată, mamă]-Mama**. Cât de greu trebuie uneori să fie în viață, încât să poți fi atât de deznădăjduit!

Noțiuni ca lumina, timp, scriere iubire anotimp sunt frecvent întâlnite în poemele sale. Poetul e convins că noi românii săpăm fântâni adânc pentru...lumină, spre a încetini timpul să dea și peste plinul nostru. El însuși ca fiu al acestor pământuri, are ombilicul legat de soare. Lumina îl ajută să coasă cămașa ruptă a sorții, să vadă că cimitirele sunt pline de timp strămoșesc (doar numărăm anii de la facerea lumii, de acum aproximativ 8000 de ani), că dreptatea ne-a fost trasă pe roată (Horia, Cloșca și Crișan), iar libertatea a primit coroană de foc (răscoala lui Gh. Doja).

Ajunge la un moment dat în America, **prăfuit de griji, cu umbra de picioare**, când **munții nu au mai pus sfat și valul timpului** și nu a mai avut ceva meritoriu de consemnat. Când a fost istovit și-a **spălat condeiul de rugină, în cântul unei ciocârlii**. Recunoaște că **a prins o oră sacră în zborul spre poezie muindu-și pana îndeajuns în cerneala luminii, spre a lăsa**

veacului un nume cu litere aprins, înainte de a fi obținut un mormânt în cer.

Iubita sa, la a cărei inimă a stat pasnic, de când l-a tras de priviri pe stradă, cu șoaptele sale, îl îngroapă în păcate. Pentru ea a scris mii de versuri de lumină, de când a năvălit în mâinile sale cu doi vulcani aprinși în gingășia sufletului său.

Poetul este un matinal. Râde în fața unui răsărit de soare, pe care are curajul să-l tragă de funii în odaie, spre a pardosi-o, în timp ce îi și sună la fereastră cu grai recunoscut. Sub ploaia primăverii îi fuge năprasnic pe tălpi, cărarea. În timp ce blajini cocoriri aduc cu ei căldura, de undeva de departe, livada îl întâmpină cu mulțime infinită de muguri, în timp ce zefirul îl ia cu ascuțite coarne (e încă răcoare), poeme de culoarea zăpezii pe ramuri se zăresc, ca fluturi albi pe crengi și înfloresc. Stânjenei, culoarea cerului o trimite vederii. Florile dansează la sărutat de fluturi. Cu gura până la urechi râde crinul. Spre seară cu cearcăne de noapte, florile se ascund, luna se înmormântează dulce în nori de cais. Cu litere de-o șchioapă se tipăresc pe ceruri, stele.

În vara sa, liniștea e împrăscată cu țârăit de greieri, ce se ascund în hohote de frunze din biblioteca luncii. Soarele își revarsă aurul topit prin pâlnia zilei. Dragon de nouri naște-nfiorări. Tună a ploaie peste bietul pământ. Dealul urcă pe frunzi rămuioase, un lăstăriș de soare. O libelulă vine goală, la vecinii săi, mugurii. Păsările se avântă-n cer dezbrăcându-se de umbră. Lumina către soare face drumul invers (în semn de înnoptare) și seara se ridică zdravăn înspre felinare.

Toamna sa există sub zodia ploii: se tencuiește bolta cu nori de argint și curge-al toamnei cositor topit; pe ecranul lacului privește ca la televizor iar fluviul în mare se duce ca un elefant inert. Culorile toamnei adorm uitate ca-n petale, până ce liniștea ruginește în burnița mărunță. Amețite de-a brumei sărutare, flori și frunze, bătute de vânt, ajung să vorbească în pustiu. Vine crivățul și trage pomii de urechile goale până le clănțane dinții de-ntuneric. Așa se arată iarna cu sprâncene de promoroacă, de-un alb imaculat. În timp ce în cămine flăcările ard de după gratiile vreascurilor. (Cuvintele accentuale sunt preluate din poemele autorului).

Poetul Florin Smarandache aduce în poemul într-un vers, precum un copil teribil, toată frumusețea metaforică a sufletului său. Îl îmbogățește spre a-l reda cititorilor săi, pe o treaptă de înfățișare estetică superioară.

Vasile Filip despre vol. „Voci de primăvară. Voices of spring”, autor Vavila Popovici

Primăvara – anotimpul speranței

Poezia este un spațiu celest, în care se mișcă o sumedenie de stele. Unele căzătoare, altele durabile, puține veșnice. În acest Univers, cititorul are uneori norocul să afle un adevăr esențial: într-o diversitate firească de caractere umane / creatoare, există și cazuri în care mai proaspetele condeie îi venerază pe înaintași. Spre deosebire de cei ce cred că lumea începe (și se termină) cu ei. „Treaba lor!” – cum se exprimase cândva un istoric literar, intrat și el din păcate în lumea uitării.

Privind lucrurile din față, nu din profil, avem toate temeiurile să o considerăm pe Vavila Popovici drept un model de respect față de înaintași, dar și față de contemporanii demni de o asemenea considerație. Nu doar în poezia sa, dar și în eseurile publicate până în prezent, scriitoarea dă ample dovezi de apreciere a marilor personalități, literare-filosofice în primul rând. Nu numai citatele, ci, mai ales, atmosfera ideatic-sentimentală pe care o creează îl introduce pe cititor în universul mirific al creației autentice; lumea creată din nou, prin vibrarea cuvântului scris, cel ce capătă valențe magice.

Voci de primăvară (bilingv), apărut recent, „Made în USA – Lulu Enterprises”, este cel de al 23-lea volum de poezie publicat de Vavila

Popovici începând cu anul 1993. El este dedicat Primăverii – anotimpul renașterii naturii și speranțelor omului, întru împlinirea destinului. Și nu întâmplător este așezat sub aura controversatului Alexandru Macedonski, cel care a strigat către oameni: „Veniți, privighetoarea cântă, și liliacul e-nflorit” și care a semănat, fie și melancolic, sămânța încrederii în viața tuturor anotimpurilor. În aceeași tonalitate, Vavila Popovici scrie: „Pământul exaltă. / Bucurie, Cora învie! / Flori, zâmbete, culoare. / Peste tot și toate aripa speranței - / plutitoare.” În viziunea autoarei, Primăvara nu e un anotimp oarecare, pentru că „fiorul blând al Primăverii” aduce o mulțime de fiori componenți: „aripile unui vânt”, „clinchetul frunzișoarelor de fagi”, „foșnetul senzual al crengilor de brad”, „veverițele sprintene acrobații făcând”, „păsări locuri pentru cuiburi căutând...” „...încă un timp fericit, Doamne, / dacă se poate!”

În universul oarecum limitat la caracteristicile anotimpului omagiat, Vavila Popovici reușește să cuprindă Universul cel mare, Infinitul, în componentele sale terestre, dar cu deschidere celestă. „Țâșnesc din nou sevele Pământului. / Murmurul Primăverii vine din adâncuri, / o lumină caldă, tremurătoare – din ceruri, / ca o haină învelind sufletul pământului, / luminându-l, despovărându-l, bucurându-l...” Și mai departe: „Inima-și schimbă ritmul / și prin fereastra deschisă a zilei, / în aerul alb-străveziu, / plutește un gând colorat.” Și, în timp ce „Florile, copacii, sărută văzduhul (...) Iubirea mea respiră / prin vers și rugăciune”; „Gândurile se travestesc în speranțe”; „Aștept cerul să se deschidă”; „Privește afară cum înfloresc caișii / și ajută-mă, mamă, să găsesc / unele răspunsuri.”

Ce fel de răspunsuri așteaptă Vavila Popovici? Multe. Și esențiale nu numai pentru omul creator: „Iubitul meu, / tu îmi trimiți dorul de scris...”; „Va veni și acea primăvară Neptuniană?”; „Unde ești Ștefan cel Mare? Unde e Moldova ta?”; „Un fluture aș vrea să fiu”; „Mă-ntreb unde sunt cei din lumea noastră?”; „Ne risipim, ne amestecăm, / nu mai suntem ce-am fost” – vine răspunsul, trist dar adevărat, pe care autoarea îl simte ca pe o povară pe care destinul i-a oferit-o, pentru că „suntem precum firele de iarbă, precum florile: / firavi și mulți, împodobind veșnic pământul.”

Cum pe Pământ toate au un sfârșit, este normal ca și Primăvara să-și ... dea duhul, dar nu oricum, ci în brațele Verii. Cu alte cuvinte, ea nu dispare cu desăvârșire, ci își continuă existența în alte straie. Vavila Popovici portretizează în acest fel momentul: „Aerul cristalin al dimineții / spălat de aripile îngerilor, / pământul răscolit respirând, / figurilor lui geometrice averse de lumină fiind, / vibrația frunzelor, a florilor, / cu timiditate dislocând aerul cald ce le-nconjoară, / toate vestesc trecerea primăverii în vară”. În fața acestei metamorfoze naturale, autoarea evită o posibilă disperare a structurilor umane mai slabe, îndemnându-ne cu caldă prietenie: „Să fim răbdători, / căci toate în lume își au vremea lor”.

Era de așteptat ca autoarea acestor „Voci de primăvară” să poposească, pentru a sorbi din izvorul nesecat al inspirației unde proaspete, în anotimpul tuturor speranțelor. După „Noapte de iarnă”, „Nopti albe”, „Insomniile unei veri”, „Jurnalul unei veri”, „Simfonia Toamnei”, „Tăcutele ierni”, era în firea lucrurilor să vină Primăvara. Și a venit, cu poeme / flori diafan parfumate și frumos colorate.

Printre vocile Primăverii cărora Vavila Popovici le-a dat îndemn și aripi, ca într-o corală terestră cu aspirații celeste, în finalul acestui volum bine stătător sub privirile cititorilor autoarea a adăugat și un strigăt de luare-aminte: „Nu izgoniți poezii din cetate...” De ce această atenționare? Poezii știu de ce... Poate și cititorii, măcar unii din ei...

Mihai Valentin Gheorghiu: NICU DOFTOREANU- doctor în tangoul literar

În urmă cu șase ani, în anul 2015, când am ieșit la pensie, mi-am extins în mod firesc, timpul alocat pasiunii mele de suflet, scrisul, mărind și numărul cenaclurilor literare pe care le frecventam. La două din aceste cenacluri noi, „Literar Ing” și „Destine”, l-am cunoscut și pe Nicu Doftoreanu, descendent ca și mine din aceeași breaslă a inginerilor și animat de pasiunea comună a cultivării cuvântului scris. Mai mult ca atât, am descoperit cum în poeziile sale, cu deosebită măiestrie înveșmăntează slova, într-un mod pe cât de inedit, pe atât de original, apropiind-o atât de mult de fascinantul tangou și reușind astfel o simbioză fericită din care a

rezultat „**tangoul literar**”, sintagmă ce conține în ea muzică și poezie... și ce poate fi mai frumos?

Am avut plăcerea să fi primit din partea autorului mai multe astfel de cărți literare de tangou, toate captivante prin stilul lor de abordare a celor mai neașteptate aspecte, idei și teme ale vieții de zi cu zi, filozofia discretă simțindu-se printre versuri la tot pasul. Majoritatea poeziilor încep cu un motto foarte bine ales, după care are cuvântul „**dansul literar**”. Versul este în general clasic, rima împerecheată, iar fluenta curge ca un izvor de munte, sărind adeseori din piatră în piatră și liniștindu-se într-un final, mai mult sau mai puțin așteptat. De curând am mai primit și cea din urmă apariție editorială: „**Tangouri la minut... cu ecouri pentru mai târziu**”, care ca de fiecare dată m-a surprins într-un mod plăcut. Voi alege astfel, în cele ce urmează, dintr-o pleiadă nouă de tangouri, care mai de care mai pline de tâlc, câteva abordări tematice mai apropiate de structura mea intrinsecă.

În „**Tangou de suflet**”-pag.48 autorul oscilează între sentimentul pierderii copilăriei, compensat cu surpriza apariției simțământului iubirii, generator al minunii care este viața: „*Simt nevoia dintr-o dată,/ Când cred că mi-a fost furată/ Lumea de copil... visată,/ Să plâng mult după destinul/ Ce-mi alimentează chinul./.../ Rătăcind la întâmplare/ Am descoperit iubirea/ Ce-mi aduce... fericirea,/.../ Conștient că ea mă-nvață/ Ce minune-i să dai viață!*”

Inevitabila îmbătrânire o întâlnim tratată în: „**Tangou trist... dar adevărat**”- pag.68, care începe și se termină cu niște concluzii pe care trebuie să le luăm ca atare: „*Nimeni nu întinerește!/ Toată lumea-mbătrânește!/.../ Tinerețea nu rezistă/ Chiar dacă-n suflet există/ Și-n subconștient persistă!*”

O altă abordare tematică se referă la anotimpurile anului. Voi începe aici cu primăvara, în „**Tangou despre legenda primăverii**”-pag.90, în care autorul ne spune că: „*După ce zarea,/ De la care depărtarea/ A așteptat zadarnic scăparea,/ A sunat goarna/ Și-a gonit iarna,/*”..., pentru ca în final să apară elementul surpriză: „*.../ Și...poate, în schimb/ Voi alege de prima oară/ numele acestui anotimp/ Așa-ntr-o doară/ Ce-ar fi să-i zic.../ PRIMĂVARĂ!*”

„**Tangou despre legenda iernii**”-pag.92 începe cu un motto din Vasile Alecsandri: „*Ziua*

ninge, noaptea ninge,/ dimineața ninge iară!” pentru ca mai apoi să puncteze: „*Mi-e frig,/ A zis pământul*”... „*Mi-e groaznic de rece,/ A suspinat amarnic ogorul*”, pentru a concluziona în final: „*Și ninge de stinge,/ Dând un anotimp,/ Alb desăvârșit,/ Pe care, în timp,/ Am descoperit/ Că-i numit în taină/ Chiar...IARNĂ!*”

Dar iată și un „**Tangou despre legenda toamnei**”-pag.89, al cărui motto ne trimite la Nichita Stănescu, „A șaptea elegie”: „*Trăiesc în numele frunzelor, am nervuri, schimb verdele pe galben și/ Mă las pierit de toamnă*”. Iar după senzația inițială de frig : „*Mi-e frig, a suspinat pământul,*”...concluzia tangoului apare în final prin: „*.../ Așa, se pare, că s-a născut/ Un anotimp neîntrecut/ În colorit... desăvârșit,/ Ce s-ambrăcat precum o doamnă/ Pe care-am botezat-o... TOAMNĂ!*”

La pag.74 găsim un „**Tangou ploios**”, pentru care nu se putea găsi un motto mai adecvat decât din George Bacovia, volumul Plumb, 1916: „*Plouă, plouă,plouă,/ Vreme de beție- Și s-ascuți pustiul,/ Ce melancolie*”... Poezia începe cu un tablou: „*De departe,/ Din tărâmurile de nouri,/ Pe țărâmul frunzelor de rouă/ Veneau și plecau ecouri/ Făcând apropouri/ La o .../ Eră nouă.*”... pentru ca la final: „*.../ A venit o oarecare boare/ Care însă/ A trecut nepăsătoare/ Stărnind amurgul baladelor./ Recuperat intact/ Din tușișurile corului fermecat.../ Ce atingea gospodărește/ Cu o dimensiune nouă.../ Acoperișurile:/ Începuse să plouă mocănește!*”

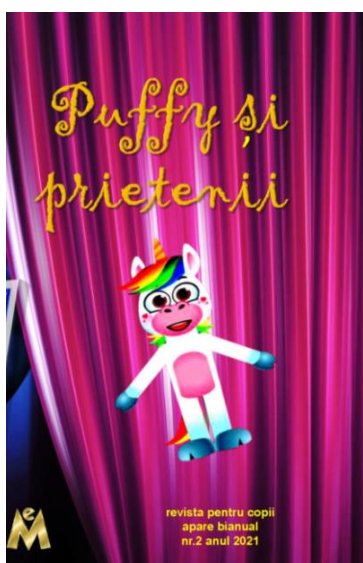
În încheiere las cititorilor plăcerea de a descoperi și singuri surprizele ineditului în tangourile literare ale lui **Nicu Doftoreanu**, dorindu-le o lectură plăcută!

Geo Călugăru: Câteva considerații asupra proiectului „Poveștile lui Puffy”

Profesoara Magda Băcescu, fără a sfida necesitatea, ci încercând și reușind să o înțeleagă, într-un context deosebit de dificil, ajutată și de spiritul său creativ, a găsit soluția cu care a înfruntat Pandemia – personajul Puffy. Astfel copiii de care se ocupă să-și continue „jocul”, despre care poetul Lucian Blaga a spus că este „înțelepciunea lor”. El reprezintă poarta deschisă spre cunoaștere și prin aceasta spre propria

înțelepciune, care odată cu dezvoltarea biologică, dar și spirituală, profesoara și actrița Magda Băcescu a găsit metode adaptate vârstei lor.

După câte îmi dau seama, implicându-i în concretizarea soluțiilor aflate, profesoara îi pregătește pentru acel *mâine*, când, ei înșiși vor găsi soluții, și tot ei le vor da viață. Vor fi atunci cu adevărat *oameni care gândesc singuri*, elogiați de Tudor Arghezi în poemul „Cel ce gândește singur” capabili de descoperiri, a căror aplicare-n viață, să urmărească un singur scop – *ameliorarea condiției umane atât ca nivel de trai, dar și ca viață spirituală marcată de principii pe care se întemeiază caracterul*, astăzi, greu de aflat.

Să revenim la proiectul „Poveștile lui Puffy”, pentru care a înființat un suport al ființării lor – revista pentru copii și tineri, cu apariție bianuală „Puffy și prietenii”. Deja au apărut două numere, 1 anul 2020 și 2 anul 2021, redactor șef prof. Magda Băcescu care descrie în cuvinte puține, dar care semnifică limpede esențialul – *educația, instrucția și dezvoltarea creativității*. Scopul acestuia clar precizat de redactorul-șef este: *formarea unei personalități deschise, creative și autonome – inovatoare, perfect adaptabile*. Știind acest lucru, dânsa a găsit rezolvarea pentru proiectarea lecțiilor altfel. S-a orientat și bine a făcut mai mult către jocuri creative, printre care „Povestea” și „Învățătura”.

Felicitând-o pentru citatul ales din filosoful Constantin Noica – „Jurnal Filosofic”, îi doresc să contribuie la împlinirea cât mai grabnică a visului pe care și dumnealui l-a avut: „Visez o școală în care să nu se predea, la drept vorbind nimic... câțiva oameni tineri ai lumii să vină acolo spre a

se elibera de tirania profesoratului. Căci toți și totul le dau lecții, iar singurul lucru care le este îngăduit din când în când este să pună întrebări. Dar nu vedeți că au și ei de spus ceva, de mărturisit ceva? Și nu vedeți că noi nu avem întotdeauna ce să le spunem? Suntem doar mijlocitori între ei și ei înșiși”.

Profesoara Magda Băcescu a sesizat acest adevăr, către care trebuie să tindem și astfel a pregătit, cu migală, terenul pentru nașterea unui vehicul în care Puffy încercându-l cu povești, pe care după titlul revistei sunt ale ei, dar fiind o fetiță unicorn isteată și generoasă, cucerind numeroși prichindei i-a luat lângă ea, nu fără știrea profesoarei Magda Băcescu, pe care o iubesc ca pe o mamă învățătoare, cu lumină de la soare, să-l plimbe peste tot în lume împărțând tuturor aceste minunate creații. Treburile care presupun arta comunicării, întru convingere și nu manipulare, îmbătare cu apă rece, dânsa, doamna profesoară, a găsit sponsori pentru revistă – Asociația Cultural Artistică „JOC” – B.M.R., redactori în număr de trei, dar nimeni nu-s ca ei – Claudia Minela, Valeriu Barbu și Ștefan Apostol. Pentru situații neprevăzute, când trebuie să te miști repede și cu spor – a înființat – Redacția Prieteniei formată din 11 membrii (cât o echipă de fotbal), 7 fete și patru băieți, pe care îi veți întâlni și ca autori de materiale bine făcute în cele două numere ale revistei.

Parteneri – bine aleși și în mod pragmatic, știind importanța capitală a activităților lor, ca ei, copiii să viseze realitățile cărora le vor da viață, la momentele potrivite, dar și pentru noi toți și viața noastră pe care ne-o dorim în siguranță. Acesta se numește - Serviciul de Analiză și Prevenire a Criminalității din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București.

Pe scurt despre revistă: prima copertă, foarte inspirată, aceeași la ambele numere, 1/2020 și 2/2021, cu Puffy în fața cortinei anunțând un nou spectacol de teatru.

Într-o pilduitoare comuniune sufletească, fete, băieți, profesori coordonatori, iubitori de copii, un reprezentant al Serviciului de Prevenire a Criminalității și mulți alții sunt semnatarii bogatei paletă de subiecte, majoritatea dintre ele confirmând că „jocul e înțelepciunea lor” precum și opțiunea prezentării de a-și adapta materialele pe sensul pasiunii fiecăruia. Menționez câteva titluri de subiecte abordate: *Ziua Internațională a*

Teatrului pentru Copii și Tineret, Ziua Mondială a Teatrului, Ziua Cărții pentru Copii, Prietenia, Din lumea Cinematografiei, Evenimente în Pandemie, Taina pictării Icoanelor, etc.

Adăugând imaginile, toate în culori adecvate subiectelor abordate, menționez că ne aflăm în fața unei realizări de excepție și a primilor doi pași în drumul lung, foarte lung „al stelei care a răsărit” – *școlii în care să nu se predea*, iar noi să înțelegem că *au și ei ceva de spus, de mărturisit*.

DIN CREAȚIILE TINERILOR CREATORI PREMIAȚI LA FESTIVALUL - CONCURS DE CREAȚIE LITERARĂ BOGDANIA.

VIȘAN RALUCA MARIETA

Născută la data de 31.10.1996 în București. Este absolventă a Facultății de Medicină și Farmacie din București.

În prezent este Doctorand-Asistent de Cercetare științifică.

A obținut **Premiul II**, secțiunea poezie la Festivalul-concurs internațional de creație literară **BOGDANIA**, ediția a X-a, 02 iulie 2021.

Acordurile unei muze

Asemeni unui Dionis zugrăvit grav pe un abajur din catifea,
Precum o rană din adâncuri ce își reneagă propria dulceață,
Doar într-un absurd joc curtat de mici exacerbari,
Acopăr, iar lumina unui muribund pământ cu june flori.

Când cerul acvilin reîntregește un sărut cu patos ancestral,

Un farmec chiralin al unor constelații cuprind o serenadă,
Depart de atrocități arborifere ale unei hesperide lumi,
O mare egipteană purtată pe coline închină un altar
cu adieri de damă.

O veșnică romanță sculptată în inserții de oglindă,
Și lacrimi ce au secăt demult pe cupola unui dor lăuntric,
Purtate-s toate pe o ascendentă aripă de înger,
În valea unui plânset grăbit parcă de opalină
ca un fluid erotic.

Simțul

Simțul e acaparat de un nocturn preludiu,
E situat perplex între „a te regăsi” și „a te seduce”,
E dominat de mosc, verbină și lemn dulce.
E debutant teatral în actul unor patimi,
Când te încearcă și te apasă cu forma unor șoapte,
sau poate doar cu lacrimi.

E pur naiv...o certitudine de a gusta păcatul;
Când doar venin atrofiindu-l,
E îmbătat de vis și hărțuind cu faptul;
I te pierzi în mreje sau îl prinzi șăgalnic,
Căci între abis și uitare simțu-i exaltat,
Și-ți fură o privire sau poate un sărut,
ca un nebun amant, ce-i înecat amar.

Inima învață să iubească cerul

Am respirat marea în toată inocența ei.
Când inima învață să iubească cerul,
Să-și ancoreze suflul într-un parfum de tei,
M-am regăsit copil naiv încă o dată,
lângă o scoică albă cu o lumină fadă.

Acolo în adâncuri de cuvinte,
Am reîntors gândurile de copil acasă,
Și am rămas tăcută, privind un carnaval,
Pe o plajă caldă, scăldată în iubire,
Cu-n băț de vată aromată,
Ce-l tot degust încet pe un singuratic mal.

Am acordat valurile inimii
 Și le-am simțit zglopii ca altădată,
 În picuri stranii, pe vechea poartă ale timpului.
 Nu am uitat să zburd suav,
 Să știu plâpând eternul,
 Căci inima învață să iubească,
 Ca o pasăre măiastră,
 Atât viața, cât și cerul.

Harag Georgiana

Născută la data de 18.04.1998.
 Este psihoterapeut
 Domiciliul în județul Suceava.
 A obținut **Premiul I**, secțiunea proză scurtă la
 Festivalul-concurs internațional de creație
 literară **BOGDANIA**, ediția a X-a, 02 iulie 2021.

Ziua A

Asta a făcut Prince înainte să moară în lift, și-a tras pantalonii pe el și și-a luat cămașa. Oare se poate muri de la o curea strânsă prea tare sau de la ultimul nasture încheiat? Toți orfanii din casă ascultau Prince, Rod Stewart, Bee Gees și Janis Joplin. Domnișoara Rhee a le-a dat ca și temă un jurnal în care trebuie să creeze o altă viață, una diferită de ceea ce li s-a dat până atunci. Le-a spus să nu le fie frică dacă povestea pe care o construiesc devine una tristă, să lase pixul să scrie, indiferent de suferința care se formează pe parcurs, pentru că asta o face autentică. Să nu se chinuie să-și închipuie părinții fericiți și casa luminoasă din reclamele la Hochland. Să se lase să moară atunci când firul roșu îi conduce spre punct, dar să continue să scrie și fără ei, pentru că mai sunt ceilalți.

-Domnișoara Rhee, dar cum poți să spui ceva atunci când nu mai ești acolo?

-Noi nu știm dacă suntem acolo, noi nu știm dacă suntem și aici. Uneori trebuie doar să nu ne întrebăm, asta nu este un act de ignoranță, ci de multe ori de curaj. Voi să nu vă împiedicați în scrierile voastre de propria dezintegrare, adevărul e că nu înțelegem prea bine ce se întâmplă în jurul nostru, există doar percepții, unii mai nihilisti ar spune că nu există deloc sau că ar fi doar una mare care ne înghite pe noi, restul. Aveți grijă copii, să nu alunecați de pe

bancă și să credeți că voi sunteți conștiința cea întregitoare. Și nu pentru că nu ar fi niciun adevăr, ci pentru că uneori greutatea acestei puteri ne va conduce spre o groapă de înțeleșuri pe care mintea noastră nu o să le înțeleagă vreodată, iar soluție pentru revenirea din tunel nu știu să vă spun.

Orfanii și-au luat caietele și pixurile de pe masă și au intrat fiecare în câte o mare, câte un munte, câte un tablou. Câțiva au luat drumul unei raze, mai mulți au intrat în picăturile de apă de pe geamuri, iar alții s-au dus înapoi în garsonierele lor din Mănăstur.

Domnișoara Rhee a intrat în camera ei, a luat caietul alb de pe noptieră, l-a deschis acolo unde era semnul de carte și a început să plângă pe fiecare pagină până la alt semn.

S-a oprit brusc când a văzut că ultimele pagini erau lipite atât de bine încât nu le mai putea separa, devenise fragile ca niște foi de plăcintă ținute prea mult în cuptor. A închis caietul, totul nu mai avea sens acum. Cum o să mai înțeleagă ce se întâmplă în viața ei? Cum o să mai poată să se desprindă de frica ei? Gândurile astea nu o lăsau să se ridice de pe scaun, mâinile au început să tremure, respirația să se rărească. Grădina. Imaginea îi vine în minte și totul se oprește. Grădina. Se ridică de pe scaun și întinde cearceaful pe pat. Se dezbracă de bluza udă, se uită pe geam și își vede reflecția, îi este rușine de modul cum se privește. Ea e singura care poate să-și simtă pielea, prima iubire și primul dezgust. De când se știe a fost o fată înaltă, asta o ajută să ajungă până în vârful nukului și să sperie ciorirle. Restul s-a scurs pe scândura dintre grajd și cișmea.

Ziua B

Noaptea trecută a fost prea lungă, iar noaptea de-alaltăieri și mai lungă. Vasilica se gândește la ce le-a spus domnișoara Rhee și la faptul că ea nu înțelege ce spune domnișoara Rhee, și la cum ea nu înțelege de ce ea n-ar putea să înțeleagă ca și ceilalți orfani, esența.

-Unde greșesc? Poate dacă aș citi o sută de cărți, ba nu, poate o mie de cărți, poate... Oare în cât timp aș putea să le citesc pe toate? O sută de ani, ba nu, poate o mie de ani. Cu ce formulă aș putea să aflu asta? Cât era Pi? 3.14. Care e constanta lui Planck?

Într-adevăr, pe Vasilica nu o ducea capul, poate pentru că se considera prea scundă sau poate pentru că în clasa a treia psiholoaga școlii i-a dat un test pentru IQ și a ieșit că avea retard mintal. Mai ține minte doar sacoul cu flori al doamnei și cum îi trece mâna prin păr, parcă cu milă, parcă cu greutate. Dar acum e bine, a luat 5,20 la bac, nu a rămas gravidă cu niciun unchi, se uită la data de expirare de pe produsele din supermarket. E mai ok decât 30% din populație.

Ceea ce nu știe Vasilica este că psiholoaga nu a calculat scorurile cum trebuie. Vasilica se afla la jumătatea curbei lui Gauss, acolo unde cei mai mulți se adunau pentru un mic și o discuție politico-religioasă, ca toate discuțiile cu pretenții intelectuale. Viața ei discretă se desfășura alert, cu tendințe moderniste și aspirații poate prea înalte pentru zestrea ei. Dar se simțea bine, îi plăcea să se gândească la ce va ajunge, la cum se va îmbrăca, cum va vorbi, ce-o să zică atunci foștii iubiți, la viitoarele poze de pe Instagram și la taică-su care o va lauda prin toată comuna. Îi oferea ceva tot acest mix de filmulețe imagine, ceva ce îi dădea senzația că a ajuns deja acolo, ceva ce o făcea să nu se trezească de dimineață cu forță, pentru că nu mai avea rost. Mintea o amorțea, n-o lasă să conștientizeze minciunea și lenea, și faptul că ea nu era bine de ceva timp. Ea nu era bine de mai mult timp, dar credea că e din cauza IQ-ului.

IFTIME DANIIL CONSTANTIN

Elev clasa a XI-a la Liceul „Sfinții Trei Ierarhi” din București. Profesor îndrumător d-na Cornelia Miron.

Domiciliul în București.

A obținut **Premiul I**, secțiunea eseu la Festivalul-concurs internațional de creație literară **BOGDANIA**, ediția a X-a, 02 iulie 2021.

„Însemnări din subterană” – o critică a utopiei marxiste

În romanul „Însemnări din subterană”, apărut în 1864, Feodor Mihailovici Dostoievski (1821-1881), prezintă, pentru prima dată, omul nihilist existențialist. Marele romancier, recunoscut a fi, în subtext, și un gânditor creștin, critică, de asemenea, în această operă, într-un mod precis,

prin perspectiva revoltatului din subterană, utopia progresului marxist, apărut în secolul al XIX-lea. Romanul avea să fie luat ca reper de către scriitorii occidentali din secolul al XX-lea: „*Cred că atingem cu «Însemnări din subterană» punctul cel mai de sus al carierei lui Dostoievski. Consider această carte (și nu sunt singurul) ca fiind cheia de boltă a întregii sale opere.*” (André Gide)

Protagonistul, în jurul căruia orbitează acțiunea și reflexia, este un funcționar, cu un statut mediu în ierarhia socială, care locuiește în Sankt Petersburg. Omul din subterană, înainte de toate, este un arogant, având o viziune nihilist-reducționistă, iar printr-o confesiune insistentă, el urmărește să-și îmbunătățească condiția umană. Și romanul, de fapt, e o întreagă mărturisire de acest fel. Acest tip de mărturisire, însă, nu duce la nimic. Constată mereu că a rămas la fel. Toată această emisie de gânduri contradictorii are loc pe un ton de luciditate cinică, iar conștientizarea insuficienței sale o face la fel.

Dacă ar trebui să aruncăm o privire asupra literaturii acestui tip de criză de conștiință, aș spune că personajul are o tipologie asemănătoare cu cea a protagonistului operei „Străinul”, scrisă în anii 1950, de Albert Camus. Dostoievski devine reper al viziunii existențialiste, a prozatorilor francezi din secolul al XX-lea, Camus, Sartre, Gide, viziune marcată de ciocnirea eu-rilor și de indiferența omului față de lumea obiectivă.

Diferența dintre cele două lumi e dată, desigur, de felul cum este narată povestea lor; cele două stiluri aparțin unor curente literare diferite, unul realist, la Dostoievski, și altul post-modernist, la Camus.

„Omul din subterană”, de asemenea, prin filozofia sa de viață, face parte din aceeași familie cu Mefisto, din opera „Faust” a lui Goethe, și Ivan Karamazov, dintr-o altă operă a lui Dostoievski, „Frații Karamazov”. Ei susțin ideea nihilistă a liberului arbitru, iar această relativizare îi face să afirme faptul că viața nu are nici un rost, deoarece există suferința, care sufocă viața, personajele având o „mintă euclidiană”, adică o rațiune liniară, și o dialectică ateistă.

Prin acest roman, Dostoievski reușește să critice, în mod amănunțit, spiritul utopic marxist, care domina, la sfârșitul secolului al XIX-lea, Rusia culturală și politică. Această ideologie afirmă

faptul că doar stabilitatea economică îi îmbunătățește omului condiția umană, oferindu-i o viață paradisiacă, lipsită de tensiuni și suferință. Ceea ce marxiștii nu-și dau seama este faptul că, odată ce ființa umană este izolată de suferință, conștiința lui va deveni disperată, se va pulveriza, deoarece nu mai există o ierarhizare stăpânitoare a valorilor. Omul disperat conștientizează că viața nu are sens. Dostoievski consideră că sensul vieții vine odată cu acceptarea spiritului dinamic și antagonic al lumii reale, ca operă a lumii divine. În încheiere, capodopera dostoievskiană „Însemnări din subterană” are o importanță foarte mare prin acuratețea criticii spiritului utopic progresist, al unui personaj proto-nihilist, ce domină atât secolul al XX-lea, cât și începutul secolului nostru, al XXI-lea.

Viziunea filozofilor asupra religiei

Subiectele religiei, ale morale și ale lui Dumnezeu au fost dezvoltate și interpretate de-a lungul istoriei de către filozofi. Opiniile lor variază, în principal, în funcție de curentul cultural în care sunt situați.

Gânditorii au scris despre Dumnezeu deoarece voiau să explice, prin prisma lor, ce reprezintă această entitate, pe care oamenii au slăvit-o constant, dintotdeauna. Ignorând viziunea „antichristă” a lui Nietzsche, filozoful nihilist modern se află într-o strânsă legătură cu religia, acesta fiind dominat de o gândire de tip irațional. În cartea lui, în care se referă direct la religie, „Antichristul”, Nietzsche nu atacă Creștinismul, ci atacă filozofia modernă, ai cărei reprezentanți și-au convertit instituțiile la Creștinism.

Nietzsche consideră că Dumnezeu ar trebui să fie capabil să facă și rău. Creatorul, care este capabil „să atace, să batjocorească și să pizmuiască”, și care doar El alege cum și când să se oprească din aceste acțiuni, este cu adevărat puternic și înțelept.

În opinia lui Schopenhauer, în secolul său post-iluminist, dominat de romantism, religia nu poate să schimbe foarte mult condiția umană. Morala pură nu poate fi atinsă de nici o persoană. Singura trăsătură comună care are un caracter general uman este compasiunea. În majoritatea religiilor, inclusiv cele antice, predomină mila.

Este prezentă mila deoarece este cel mai apropiat sentiment de compasiune.

Henri Bergson susține faptul că religia ajută la conservarea iraționalității. Și Schopenhauer, și Nietzsche au vorbit de blocajul filozofiei, creat de raționalizarea mecanicistă. Bergson structurează credința în două: religia deschisă și religia statică. Religia statică are la bază credința sistematizată. Acest proces de sistematizare se inițiază odată cu apariția dogmelor. Credința deschisă este reprezentată, în opinia lui Bergson, de mistici, aceștia bazându-se pe un echilibru.

Psihologul Carl Jung deține o viziune care decurge din analiza critică a gândirii lui Nietzsche asupra religiei creștine. El, ca și Nietzsche, consideră că religia creștină vestică s-a depărtat de trunchiul iraționalității.

În tradiția antică, se evidențiază, în această viziune, Școala epicuriană, care considera faptul că lumea pământească este guvernată de o fizică a mecanicii naturale, adică zeii nu pot influența desfășurarea lucrurilor. Gânditorii stoici, care erau în antiteză cu epicurienii, susțineau panteismul. Divinitatea, în această viziune, nu există în afara lumii, și, în lumea reală, nu există nimic care să nu aparțină Divinității. Divinitatea și realitatea sunt una.

În încheiere, viziunile oarecum diferite ale gânditorilor amintiți mai sus au fost și sunt încă în dezvoltare, deoarece subiectul continuă să aibă o relevanță și un interes în rândul filozofilor actuali.

Maria FILIPOIU

CALOIANUL

De când copilă eram,
cu tristețe-mi amintesc,
cum la râu, vara mergeam,
chipul să mi-l răcoresc.

Dar apa necesară,
în bălți lăsa doar urme,
de văpăi să dispară
și-al vieții drum să curme.

Prin arșița cumplită,
femei cu negre straie
chemau ploaia dorită
în ritual de ploaie.

Pe noi, copiii de-atunci,
într-un grup ne adunau
la fântâna cu uluci
și ritual ne-nvățau.

Chip de om din lut făceam
și-l plimbam ca pe trofeu.
După ploaie-l trimiteam
pân' la bunul Dumnezeu.

Într-un cor, toți ne rugam,
precum făceau strămoșii.
Flori în jur îi așezam,
pe coji de ouă roșii.

Pe dealul spre fântână,
tristă era natura,
iar cruce pe măsură
ținea progenitura.

Cu el pe brațe mergeam,
s-aducă ploaia-l rugam,
fântâna înconjuram
și în ea îl aruncam.

Ceremonial urmam,
ca la înmormântare,
deasupra crucea-i puneam,
și-a morții lumânare.

Ritualul cuprindea
rugă să schimbe soartă.
Fiecare jeluia,
ploaia din cer să cadă:

"- Caloiane, Caloiane,
să te duci la Dumnezeu!
Seceta s-o iei cu tine,
în al lumii păcat greu!
Să îi ceri cheițele,
să descui porțițele,

să cadă ploilele,
umplând fântânițele!

Cum ne curg lacrimile,
să curgă și ploile!
Să umple fântânile,
să curgă izvoarele!

Că în pădurea deasă,
frunza din pomi e arsă,
iar pajistea-i uscată,
ploaia din cer să cadă!

Rod să lege viile,
să crească legumele,
să rodească grânele,
să se coacă poamele!"

Simbolizând fiintă,
din suflete de copii
împrumuta credință
și puteri de-a izbuti.

Duhul său pornea din loc,
străbătând văzduh pustiu.
Tăia nori cu bici de foc,
ploi să toarne-n lan de grâu.

Că prin rugă străbătea
pân' la nori, gândul curat,
în curând se umezea
de ploaie, pământ uscat.

Noi, copiii, bucuroși
primeam alune din sân,
de la săteni credincioși,
că schimbam un trist destin.

Nici până azi nu-mi explic
mister ce se petrecea,
că la ruga „celui mic”,
ploaia îndată pornea.

Iar pomi cu frunză rară
și viță mlădioasă
ne răsplăteau prin vară
cu vin și poama deasă.

*Din vol. Tradiții creștine și ritualuri populare
românești / 2008, Editura Paideia/Punct*

Andrei Breabăn: Putna la aniversare

Prăznuirea Adormirii Maicii Domnului adună în fiecare an la Putna mulțime de lume venită din toate colțurile țării, ba chiar și români plecați peste hotare, care își îndreaptă grăbiți pașii către Sfânta Mănăstire încă de la primele ore ale dimineții pentru a aduce omagiul lor din inimă celui care a păstorit Moldova vreme de aproape jumătate de veac, ale cărui oseminte se odihnesc și astăzi sub lespedea albă de marmură albă pe care arde neconținut o făclie, a cărei lumină strălucitoare urcă spre a se uni în veșnicie cu cea care se revarsă din Ceruri, venind din izvorul nesecat al dumnezeirii.

Ierusalim al neamului românesc, loc de pelerinaj al tuturor românilor indiferent în ce parte a lumii trăiesc, Putna a fost, este și va rămâne de-a pururi centrul spiritual al credinței noastre strămoșești, dar mai ales locul în care trăiește veșnic amintirea celui mai mare erou al tuturor românilor, Ștefan cel Mare și Sfânt al Moldovei.

Purtându-ne în tăcere pașii pe aleile de piatră din curtea mănăstirii nu poți să nu rămâi copleșit de liniștea misterioasă care te învăluie încă de la intrare, ca să-ți îndrume pașii spre mormântul sfânt al Voievodului, unde smerit îți îndoi genunchii ca apoi să-ți lipești fruntea de lespedea rece care îl acoperă, a cărei atingere simți cum te furnică și străfulgerat de măreția sublimă a umbrei celui care se odihnește sub ea, te poartă cu gândurile în urmă cu 150 de ani, la marea serbare de la Putna din 15 august 1871 organizată de mari personalități ale culturii românești, între cei prezenți fiind Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Vasile Alecsandri, A.D. Xenopol, Mihail Kogălniceanu, Gh. Dem Teodorescu, C. Istrati și alții. Era un moment de definire a identității noastre naționale în context

europen, în condițiile în care Moldova lui Ștefan cel Mare era trunchiată în urmă răpirilor samavolnice făcute de Imperiile Țarist și Austriac, însăși pământul sfânt al Putnei unde se odihnește Voievodul aflându-se atunci sub ocupație străină. Era un sublim moment de aducere aminte nu numai a faptelor acestui mare erou al creștinătății, care au impresionat toată Europa, ci și unul de a ne apleca capetele cu evlavie asupra hotărârii sale înțelepte de a zidi sfânta mănăstire care își va lega numele pentru vecie de cel al lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Plănuind marea serbare populară pentru ziua de prăznuire a Mănăstirii Putna studenții români adunați la Putna au vrut să ia drept chezaș pe marele erou național al tuturor românilor, cel care și-a dăruit viața pentru apărarea țării și a creștinătății, cel căruia îi datorăm astăzi că încă mai vorbim românește. Acestea au fost și principalele idealuri ale primului Congres al Studenților Români de Pretutindeni, adunați în număr impresionant la Putna la 15 august 1871, moment care avea să reaprindă scânteia mișcării pașoptiste și să pregătească generația de sacrificiu care va arăta lumii întregi dorința de unitate și de libertate a românilor, ideal care s-a împlinit prin jertfele aduse de tinerii noștri în Războiul de Independență și ceva mai târziu în primul război mondial.

E greu de descris în cuvinte impactul acelei impresionante solemnități care a început încă din seara premergătoare hramului, manifestările continuând pe toată ziua de 15 august 1871. Salve de tun vuiau neconținut de pe vârfurile semețe ale munților care țin mănăstirea în brațele lor puternice precum pruncul este ținut în brațele mamei sale. În ritmurile lor sacadate, peste 3.000 de români au prins a pași cu evlavie pe sub arcul de triumf ridicat dinainte de organizatori, cei mai mulți dintre ei fiind îmbrăcați în straie naționale. După ce ajungeau în curtea largă a mănăstirii intrau pe rând în biserică, unde se închinau la icoane și apoi sărutau mormântul sfânt al Marelui Erou, chiar dacă atunci acesta încă nu a fost canonizat de biserică. La auzul numelui Voievodului, clopotele mari ale mănăstirii au prins să vuiască și să ducă spre munți sunetele lor puternice ca niște tunete cu care își chemau Stăpânul, mulțimea adunată în curtea mănăstirii rugându-l să iasă din mormânt și să-i conducă în bătălie cu

noii dușmani care i-au sfârtecat Moldova lui iubită. Între timp s-a oficiat liturghia de un sobor impresionant de preoți, ea fiind încheiată prin cuvântul starețului Arcadie Ciupercovici, viitor mitropolit al Bucovinei. La fel de impresionant a fost cuvântul viitorului mare istoric român A.D. Xenopol, pe atunci student, ca și momentul de neuitat când tânărul Ciprian Porumbescu, care avea doar 17 ani, a luat vioara din mâna lui Badea Grigore și a cântat la ea o Doină românească, iar când a terminat de cântat i-a spus emoționat tatălui său, având ochii plini de lacrimi:

- Tată, am cântat Daciei întregi!

E greu de descris în amănunt cum a decurs acea manifestare care i-a copleșit pe toți cei care au luat parte la ea, care aveau s-o păstreze în suflet toată viața și s-o povestească copiilor și nepoților lor.

Cu toată împotrivirea autorităților vremii, după terminarea manifestărilor consacrate Voievodului și idealurilor naționale pentru care s-au adunat la Putna, tinerii prezenți la manifestare aveau să țină primul Congres care a reunit studenți români din toate provinciile românești, indiferent sub ce ocupație se aflau. În programul propus și dezbătut cu această ocazie figurau idealuri îndrăznețe privitoare la identitatea națională și modul cum tânăra generație ar putea să-și aducă contribuția la dezvoltarea culturii și unității naționale, deziderate care se vor împlini pe 1 Decembrie 1918. Lucrările Congresului studențesc s-au întins până la orele 2 din noapte, ele fiind reluate și a doua zi. Au fost făcute propuneri constructive privind organizarea unei societăți studențești, înființarea unui organ de presă și alte asemenea măsuri menite să ducă la impulsivarea culturii române și împlinirea idealurilor tinerii generații. Răspunsul decisiv a fost dat de Mihai Eminescu care spre sfârșitul discuțiilor i-a spus lui Ion Slavici: „Acela care vrea să facă ceva nu discută, ci lucrează”!

Fapte și nu vorbe voia marele nostru poet național, iar acestea se vor concretiza în marile bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, în entuziasmul cu care s-au organizat adunările populare din provinciile românești Bucovina, Basarabia și Transilvania, când s-a hotărât Unirea cu Țara.

Idealurile studenților adunați la Putna la 15 august 1871 aveau să adune mulțime de lume și

la împlinirea a 150 de ani de la acea impresionantă manifestare, când s-a dat din nou glas propunerilor făcute la acea manifestare deosebită. La fel ca și atunci, participanții de azi la această mare sărbătoare s-au pus în genunchi la mormântul Marelui Voievod și i-au adresat rugi împletite cu lacrimi izvorâte din inimă pentru a-l lua ca mijlocitor între Dumnezeu și poporul său, care și azi trăiește vremuri grele, fiindu-i amenințate cu și mai multă înverșunare identitatea națională, limba, credința și tradițiile moștenite de la străbuni, idealuri pentru care au luptat și studenții români adunați atunci la Putna. O zi cu profunde reverberații naționale, cum rar s-a mai văzut în ultima vreme, o zi a libertății poporului român, înseninată nu numai de lumina strălucitoare care se revărsa năvalnic dinspre cer, ci mai ales de aceea adusă asupra miilor de oameni adunați la Putna de cel care a fost, este și de-a pururi va fi Soarele nației noastre sacre, Ștefan cel Mare și Sfânt al Moldovei.

Iar clopotele Putnei au prins să bată și bat și azi în sufletele noastre, ale românilor de pretutindeni, care pentru o zi au lăsat toate la o parte și s-au grăbit să ia parte la această mare sărbătoare. Sunetele lor duioase își cheamă necontenit Stăpânul, purtând pe undele lor suave rugile întregului neam românesc. Ele se vor face auzite și mâine și poimâine și în vecii vecilor, atâta vreme cât pe aceste meleaguri se va mai găsi chiar și un singur om care să știe a vorbi românește și care să-și poată pașii la Putna unde să-și îndoie cu evlavie genunchii în fața mormântului Sfântului Națiunii Romane. Să dea bunul Dumnezeu ca o asemenea zi să nu existe, ca Putna să rămână în veci Ierusalim al neamului românesc, loc sacru de pelerinaj al românilor de pretutindeni, unde să se adune an de an mii și mii de oameni la această mare sărbătoare cu profunde semnificații și reverberații naționale.

Evenimente cultural-artistice

**„Muzeul viu al tradițiilor surăiene”-
Popas Lunca Siretului, comuna Suraia,
județul Vrancea**

Primăria comunei Suraia, Școala Gimnazială Suraia sprijiniți de Consiliul Județean Vrancea și Centrul Cultural Vrancea a organizat, pe data de 08 august 2021, în aer liber, la Popas Lunca Siretului o interesantă manifestare de suflet, intitulată „Hai să privim cu dor Muzeul viu al tradițiilor surăiene”. Doamna primar Stroe Maria a primit și urat bun venit invitaților!

Au fost prezenți: Președintele Consiliului județean Vrancea, Prof. Cătălin Toma, subprefectul de Vrancea, alte oficialități județene, din municipiul Focșani, primari, profesorii frați Georgică și Viorel Tănase (foști directori de Școală generală în Suraia), elevi, părinți, fii ai comunei stabiliți în alte localități și țări și desigur numeroși locuitori ai comunei Suraia. Elevii Școlii Gimnaziale au început prin intonarea Imnului Național, au continuat cu Imnul „Noi rămânem surăieni” scris de eleva Maria Croitoru și Imnul „Suraia” pe versurile lui Ionuț Avram și pus pe note de nepotul Robert Avram, elev în clasa a VII-a. Frumos a fost interpretat și cântecul „Punctul pe I”. Formația de buciumași din Spulber a interpretat două cântece populare. Studentele Hâncu Larisa și Mihaela Palade din Suraia, au prezentat atelierul meșteșugăresc specific comunei Suraia:

- raionul de artă culinară specific comunei: produse lactate, apicole, legume, fructe, prăjituri, turte, băuturi, etc.
- modelul unei gospodării tradiționale surăiene

-războiul de țesut: covoare, preșuri, cuverturi. Este notabil faptul că la țară se mai păstrează și folosesc, de către gospodinele surăiene astfel de mijloace tradiționale. Și în familie încă mai avem din frumoasele cuverturi

colorate pentru paturi, făcute de mama la război de țesut.

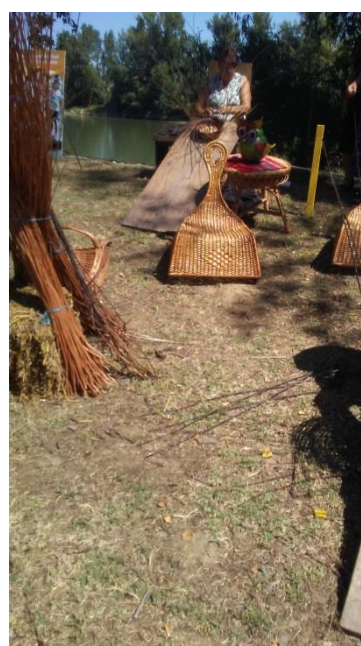
-Împletituri din nuiete de răchită pentru: coșuri, târne, coșulețe. Au făcut dovada măiestriei mai mulți surăieni și Arcan Marcel din Vadu Roșca, comuna Vultur.

- Meșterul popular Mărășteanu Maricica, din Câmpuri, a prezentat diverse țesături

- Fierărie pentru potcovitul cailor, unelte agricole

- Cusutul pe pânză, itamină, mileuri, ie, cămăși, prezentat de doamna Mușat din Focșani, născută în comuna Suraia.

Înainte de 1990 se exportau, astfel de trainice împletituri de răchită, în numeroase țări din Europa și din lume. SUA importa coșuri pentru câini, pisici și împletituri de papură pentru protecția sticlelor cu vin.

- Familia Pavel și Tudorița Lupașc din comuna Nereju au prezentat instrumente muzicale făcute de dâșii, interesante măști populare și sculptură populară.

La programul artistic și-au adus contribuția: Elevii Școlii Gimnaziale Suraia, sub coordonarea prof. de istorie Sandu Camelia și prof. de matematică Croitoru Anișoara.

Piesa de teatru „Ștefan cel Mare și surăienii” a fost pregătită de prof. Mariana Pârvu, fiică de dascăli cu vocație și dragoste pentru surăieni.

Merită să-i facem cunoscuți pe elevii Școlii Gimnaziale Suraia, care au pregătit un deosebit program artistic și care a încântat întreaga audiență. Aceștia sunt:

Elevi, Clasa a IV-a: CROITORU ANCA,

MARDARU SIMONA, VASILICĂ VALENTIN, SMĂRĂNDOIU DENIS

Elevi, Clasa a V-a: BURGHELEA BIANCA IOANA, PORUMBOIU DENISA GABRIELA, HĂRĂBOR CRISTIANA NICOL, PUFLEA LAVINIA, MARDARU DRAGOȘ VALENTIN, MUNTEANU LAURA GABRIELA, NICA MARTINA, NIȚĂ GEORGE NICOLAS

Elevi, Clasa a VI-a: ARITON MATEI OCTAVIAN, PĂSCĂLINOIU VALENTINA, STATACHE RALUCA, POPA ALINA, COMAN SIMONA, BUJOR LAVINIA NICOLETA, HARALAMBIE ELISA ANDREEA

Elevi, Clasa a VII-a: MARDARU BIANCA IULIA, PORUMBOIU ANA MARIA, AVRAM ROBERT

Elevi, Clasa a VIII-a: APOSTOL MARINA ALEXANDRA, BEJINARIU FLORENTINA, BRĂILESCU ELENA, CROITORU MARIA, NIȚĂ ANDREEA VALENTINA, STAN ANDREEA VIRGILIA

Elevi, Clasa a XI-a: CROITORU DARIA ANDREEA, PETREA MIHAI

Frumoase cântece au interpretat: Prof. Anișoara Croitoru, Daria Andreea Croitoru, Maria Croitoru și Robert Avram.

Și Formația de buciumași din Spulber – condusă de Manole Enache a fost la înălțime.

De asemenea o prestație deosebită au avut: Ansamblul folcloric de copii „Chipărușul” din Nereju – coordonator Stoica Puțoi; Grupul Fluierașii din Paltin – coordonator Vasile Darie; Elevi ai Școlii Populare de Artă din Focșani. Învitații au primit frumoase coșulețe împletite din răchită și ornate cu flori.

O parte dintre surăieni au primit și monografia „Suraia străveche așezare de răzeși” întocmită de Prof. Ionel Budescu, Editura Axis Libri, Galați, 2021.

Doamna prof. de istorie Sandu Camelia, cetățean de onoare al comunei Suraia a prezentat lucruri inedite despre filmul „Suferințele colectivizării”. Este bine de reamintit că în anul 1962 însuși Nicolae Ceaușescu a fost izgonit de pe teritoriul comunei Suraia, Vadu Roșca și Răstoaca. Surăienii s-au simțit foarte bine, au ascultat muzică de calitate oferită de orchestra

comunei, au dansat și s-au bucurat de clipe unice, timp de mai multe ore. Ca fiu al satului Suraia m-am bucurat și reîncărcat sufletește cu amintiri unice din copilărie. Încă o dovadă că surăienii au vocația culturii tradiționale și că satul este viu, are resurse pentru renaștere, continuitate și dezvoltare.

Programul prezentat a fost foarte încărcat, bogat în prezentări, expoziții, cântece și voce bună.

Felicitări organizatorilor, participanților și tuturor surăienilor care prețuiesc și contribuie la păstrarea tradițiilor populare strămoșești. Este de apreciat implicarea și susținerea cu tenacitate a evenimentului de către Primăria, Consiliul local Suraia, de către doamna Primar Maria Stroe.

Merită felicitări toți elevii care au cântat, recitat, prezentat piesa de teatru și nu în ultimul rând toți cei prezenți la o frumoasă, mare și reușită sărbătoare a tradițiilor surăiene. Cu certitudine putem face mai mult. Este timpul să amenajăm un spațiu adecvat pentru Muzeul comunei Suraia. Să facem publicitate pozitivă și prin Monografia comunei Suraia și să nu uităm că suntem surăieni, urmași ai răzeșilor lui Ștefan cel Mare. Multă sănătate, putere de muncă și numai bucurii. „Sus nația română!”

Scriitor, publicist Ionel MARIN

Întâlnirea de suflet de la Cenuclul *Literar ing.* din București

În data de 17 august a.c. a fost prilej de bucurie pentru scriitorii înscriși în **Enciclopedia SCRITORII din GENERAȚIA 2000**, colaboratori ai Revistei *Amprentele sufletului*. Întâlnirea a avut loc la sediul AGIR, cu ocazia Cenuclului *Literar ing.*

Revista, la al șaptelea an de apariție pe suport de hârtie, a atras de-a lungul timpului, din ce în ce mai mulți scriitori valoroși din țară, și din diaspora, care și-au dorit să-și facă cunoscute creațiile prin intermediul acesteia.

La eveniment a venit special din Spania, Violeta ANDREI-STOICESCU, din Maramureș, Vasile BELE și Nelu Danci, de la Buzău, Violeta BOBOCEA, de la Galați, Vasilica ZAHARAGIU, și mulți alții din localități și orașe din întreaga țară, care au fost bine primiți de gazde.

Invitați speciali au fost: Victor Gh. STAN, scriitor, critic și istoric literar, dramaturg, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Președinte al Filialei București – Literatură pentru copii și tineret, Geo CĂLUGĂRU, poet, prozator, critic literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România și Viorel MARTIN, epigramist, poet, prozator, coordonatorul Ceaclului epigramiștilor din cadrul AGIR, membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, Doina BÂRCĂ, poet, Secretar literar la revista *Independența română*, independența prin cultură.

Aceștia au vorbit despre amprenta de suflet ce se împletește cu fasciculul de lumină, timpul rămânând amprentat pentru o veșnicie. Bine înțeles că s-au referit la timpul literar realizat de grupul de inițiativă format din Eugenia ENESCU-GAVRILESCU, Constantin-Nicolae GAVRILESCU, Nicolae VASILE și Ion IONESCU-BUCOVU, grup care a înscris pe firmamentul revuistic românesc contemporan un nume de referință: AMPRENTELE SUFLETULUI.

Ca o întărire a celor spuse de ei, poetul Mihai-Valentin GHEORGHIU a scris două poezii din care citez: „Sufletul și-a spus amprenta/Ca prinos de poezie,/Măiestrind aleasă iie,/Întru vremuri persistentă.” (Suflet și amprentă – revistei nr.3, Martie 2021); „Amprenta sufletului scrie/un gând sălășluind curat,/dintr-un adânc dezghiocat,/Un univers pe o hârtie.” (Amprenta sufletului - revistei nr.3, Martie 2021).

Violeta BOBOCEA, poet, prozator și critic literar, în discursul său spune la un moment dat că „Revista „Ampretele sufletului” este o revistă de suflet, făurită cu măiestrie și migală, cu lirism și devotament, o bijuterie literară care ne îndeamnă să iubim scrisul, poezia, tradițiile,

obiceiurile străvechi, spiritualitatea noastră românească, dorul specific românesc, limba lui Eminescu, poetul care ne reprezintă în fața întregii lumi.” Vasile BELE, poet, specializat în română-etnologie, culegător de folclor, subliniază în discursul său că revista este extrem de interesantă și bogată în „informație” literară - poezie de factură modernă sau poezie populară, eseuri, proză, mărturisiri, cântec popular, folclor - oameni, talent și fapte concrete. „Omul potrivit la locul potrivit!”, așa cum zice o vorbă din popor, iar când există har și dar, cu adevărat, „omul sfințește locul”. În final mulțumește pentru mandatul de încredere acordat pentru coordonarea rubricii „Satul românesc de ieri și de azi”.

De aici s-a putut trage concluzia că Revista în sine constituie cu adevărat un proiect frumos realizat, care nu are cum să nu-și lase amprenta asupra cititorilor.

În partea a doua, actrița Doina Ghițescu a recitat poezii din cele trei numere ale revistei (trimestrului I/2021), după care, atât membrii cenaclului Literar ing (Doina BÂRCĂ, Ovidiu ȚUȚUIANU, Mihai-Valentin GHEORGHIU, Eduard ENE și Ioan RAȚIU), cât și colaboratorii revistei „Amprentele sufletului” (Vasile BELE, Nelu Danci, Florentina Danu, Violeta BOBOCEA, Daniela KONOVALĂ, Vasilica ZAHARAGIU și Mirela PENU) au citit din creațiile proprii.

Viorel MARTIN a încântat audiența cu epigrame scrise ad hoc intercalate în derularea evenimentului.

Întâlnirea s-a încheiat în mod plăcut, într-un cadru destins, în care s-au purtat discuții apropiate, ce au ajutat la cunoașterea reciprocă a celor prezenți, și cu fotografii de grup.

Consider că, alături de postarea pe site-ul www.revistedecultura.com și publicarea în revistele Cronica Timpului, Bogdania (Focșani), Luceafărul de Vest (Timișoara), Cronos (Constanța), Amprentele sufletului etc., întâlnirea fizică a scriitorilor români din diferite județe și țări contribuie la atingerea uneia dintre cele mai importante ținte ale proiectului SCRITORI din GENERAȚIA 2000, și anume, cunoașterea și aprecierea lor reciprocă, apropierea lor sufletească. Ca un făcut, prima acțiune de acest fel a avut loc în organizarea Revistei „Amprentele sufletului”.

Sperăm ca astfel de întâlniri să mai aibă loc și cu alte ocazii, și în coordonarea altor grupări literare, spre binele literaturii române contemporane.

Zilele Satului Vrancean (07-12. 09.2021)

Domnul Romeo-Valentin Muscă, directorul Muzeului Vrancei, a organizat **prima ediție a Zilelor Satului Vrancean**, desfășurată la Secția de Etnografie a Muzeului Vrancei din **Crângul Petrești**, la câțiva km. de Focșani. Au fost prezenți: îndrumători culturali, educatori, numeroși părinți, copii, primari, creatori și artiști populari din cele 24 de localități ale Județului Vrancea, care au case tradiționale la Muzeul Satului Vrancean. Domnul Muscă afirmă: „Muzeul Satului Vrancean este depozitarul creațiilor artistice ieșite din mâinile celor care împărtășesc aceleași tradiții și credințe și vorbesc aceeași limbă în satele de la Carpații de Curbură”.

Au participat Ansamblul „Comoara Vrancei” din Năruja, Ansamblul de dansuri din Soveja și formația „Buciumașii” din Spulber, Ansamblul „Sânzienele” al Căminului Cultural din Dumitrești, formația de dansuri „Poarta Vrancei” din Vidra, formația de chitare din Tătăranu, Ansamblul „Rapsodia Vultureană” din Vultur, formația „Nistoreanca” din Nistorești. De asemenea, au fost prezenți creatori populari din Vizantea, Bârsești, Nereju, Chiojdeni, formații de elevi din Andreiașu, Biliiești și Odobești.

„Dincolo de modernitatea care a cuprins întreaga societate și de globalizarea care a adus tehnologic la același nivel pe cel care trăiește în Dumbrava Bârseștilor și pe locuitorul capitalei, rămân câteva elemente care individualizează comunitățile din orice parte a lumii. Acestea sunt tradițiile, limba și credințele populare. Încă o dovadă că satul românesc este viu, are vigoare și viitor.

În atenția dumneavoastră!

Asociația Cultural Umanitară „Luceafărul de Vest” Timișoara, lansează în premieră în spațiul cultural-artistic românesc:

**PROIECTUL CULTURAL
„EMINESCU, UN VIS ÎN AȘTEPTARE”**

Perioada de implementare: 05.08 – 31.10.2021, cu termen de finalizare, premii și prezentare antologia „Eminescu, un vis în așteptare” cuprinzând lucrări ale participanților (poezie, proză, reportaj, volum de debut, eseu, teatru, epigramă etc.), **la 15 ianuarie 2022** de „Ziua Națională a Culturii Române” și a 172 de ani de la nașterea lui Eminescu.

Text 4-5 pagini. Poezie 4-5 din care una despre Eminescu. Epigrame și caricatură un nr. de 4-5 cu tema „Pandemie și politică”. Volum de debut 2 exemplare. Pot participa creatori de toate vârstele! Lucrările vor fi trimise pe adresa de email butoidumitru@hotmail.com.

Lucrările trimise vor fi tehnoredactate pe calculator cu următoarele caracteristici: format pag. A4, font 12, spațiere la un rând, cu diacritice.

Participanții vor mai trimite un scurt CV, date de identificare și contract, 1 foto JPG

Premiile concursului, Marele premiu, Premii speciale, premiul 1,2,3, mențiuni. Premiile vor consta în Diplome, cărți și bani în limita disponibilităților financiare.

Cele mai reprezentative creații vor fi tipărite într-o antologie cu titlul „Eminescu, un vis în așteptare”.

Cei ce vor a susține acest proiect literar, sub orice formă, ca un semn de omagiu adus lui Eminescu, o pot face în contul: CIF 38280757

RO53RNCB0790156956170001 BCR Timișoara

OBIECTIVE PRINCIPALE:

- Redescoperirea geniului eminescian în toate ipostazele vieții și activității sale;
- Omagierea personalității lui Eminescu;
- Socializarea prin acțiunile întreprinse între iubitorii de cultură și artă;

Suntem doar efemer, plantația de sclavi ce crește în (ne)știre?! Pe-un teritoriu de oase negre, oase albe/ În care poetul e trist și umilit de-atâta (ne)iubire/ Și nimeni nu-i mai cântă la fereastră lerui-ler, florile dalbe!

Suntem plantația de sclavi, și supraviețuim ca o minune/ Într-o țară ce nu mai este ca o țară/ Suntem ca o pădure cu arborii bolnavi/ În care și firul de iarbă a uitat să mai răsară!

Suntem o generație orfană fără tată fără mamă/ Și peste zare răsună imnul sărăciei/ Și de bună seamă, cotropiți de ură și de teamă/ Nici micii nu mai zburdă prin agora câmpiei!

Suntem doar trecători pe o planetă-n care/ Tâlharii se vând se cumpără-ntr-e ei/

Și vulturii se vulturesc pe zare/ Și eu sunt suspect de fericit, mi-a dat guvernul la pensie, încă trei lei! N-am învățat nimic de la Eminescu, Blaga și Brâncuși/ Cine-am fost și cine suntem pe-acest picior de plai/ Ne cerem dreptul la viață și iubire/ Pe la străine uși/ Și ni se spune; prieteni sunteți pe drumul bun ce duce-n rai! Suntem plantația de sclavi multiplicată prin statui/ Suntem ai Europei, ai tuturor și-ai nimănui?!

Țara mea nu mai este țara la care am visat/ A ajuns sârmana ca o marfă-pradă scoasă la mezat!

Dumitru BUȚOI, Timișoara UZPR, **Filiala U.Z.P.R. „Valeriu Braniște” Timiș și Editura DDP – David Pres Print Timișoara, împreună cu Asociația Cultural Umanitară „Luceafărul de Vest” Timișoara, lansează în premieră în spațiul cultural-artistic românesc:**

PROIECTUL CULTURAL

– Stimularea activităților și a spiritului de competiție în domeniul cultural-artistic referitor la instituții, organizații, asociații, cenecluri etc;

– Promovarea valorilor.

PROIECTUL are un caracter deschis, de voluntariat, la care se pot înscrie și alte instituții, participanți etc.

BENEFICIARI: elevi, adulți de orice profesie și comunitatea.

Președinte, Filiala U.Z.P.R. Asociația Cultural Umanitară „Valeriu Braniște” Timiș

Conf. univ. dr. IOAN DAVID Jr.

Președinte, „Luceafărul de Vest” Timișoara
DUMITRU BUȚOI

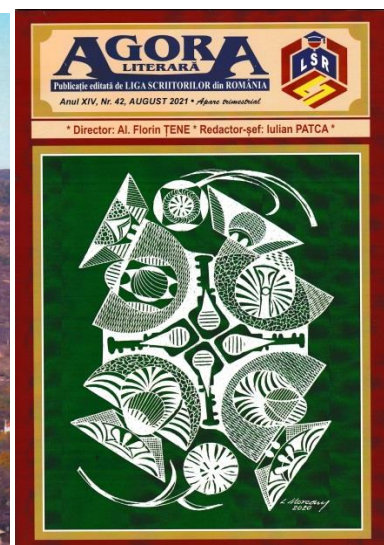
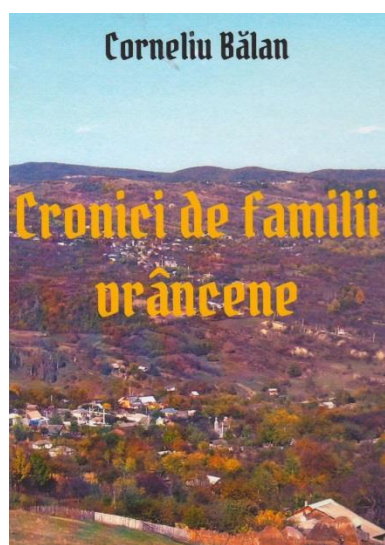
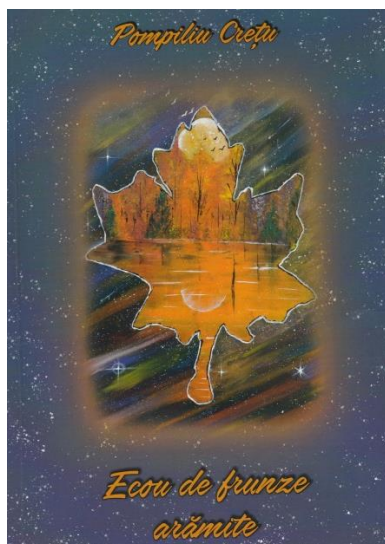
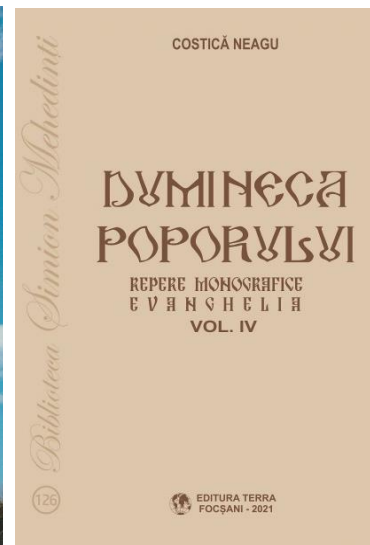
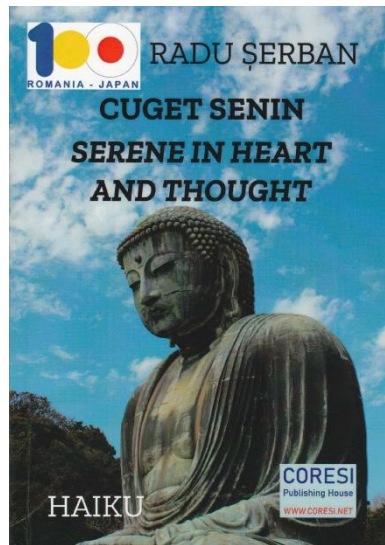
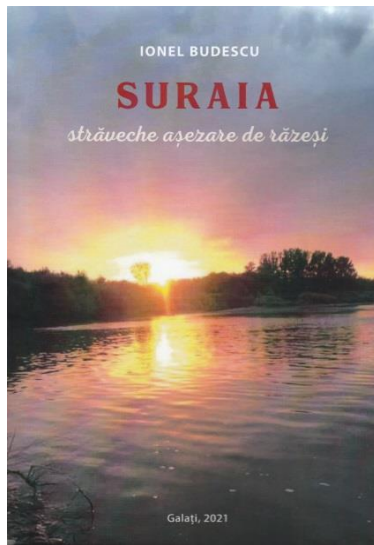
Organizator:

Asociația Cultural Umanitară „Luceafărul de Vest”, Str. Orșova, nr. 25, Sc. B, Ap.1,
Timișoara, președinte, Dumitru BUȚOI, poet,
publicist, membru UZPR Timiș

Mobil: 0729009525

Dorim tuturor mult succes!

Semnal editorial

ISSN 2343-8061